

S.n. B. Demir
Testikatlara

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

BAŞKANLAR KURULUNA SUNULAN
YÖNETİM
KURULU
ÇALIŞMA
RAPORU

28/29 KASIM 1985
ANKARA

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

TÜRK-İŞ
TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

BAŞKANLAR KURULUNA SUNULAN
YÖNETİM
KURULU
ÇALIŞMA
RAPORU

28/29 KASIM 1985

ANKARA

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

Tarih:.....

Doğruşun Tan

14 KASIM 1985

lw

S U N U Ş

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun "Başkanlar Kurulu"na sunmak üzere hazırladığı "çalışma raporu" ilişiktir.

Çalışma Raporu'nda, Ağustos 1985 tarihinden Kasım 1985'e kadar dönemde meydana gelen gelişmelerin çalışma hayatına yansımaları açıklanmakta ve değerlendirilmektedir.

Raporun birinci bölümü, işçi hak ve özgürlüklerini koruma ve geliştirme çabalarına ayrılmıştır. Bu bölümde TÜRK-İŞ'in 34. Kuruluş Yıldönümü kutlamaları çerçevesindeki faaliyetler, çalışma hayatında karşılaşılan sıkıntıları yerinde tesbit ve sorunları anlatma amacıyla sürdürülen bölge ve il toplantıları ile "doğu gezisi" yer almaktadır. İkinci bölüm işçi hak ve özgürlükleri ile ilgili yasal çalışmalar yer almakta, ayrıca tarım işçilerini yasal güvenceye kavuşturma çalışmaları, sosyal güvenlik ve konut sorunu ile TÜRK-İŞ'in girişimleri açıklanmaktadır. Üçüncü bölümde, Türk işçilerinin içinde bulundukları sosyal ve ekonomik sorunlar ele alınarak, getirilmekte olan yeni düzenlemelerin söz konusu sorunları arttıran yönüne işaret edilmiştir. Teşkilatlanma çalışmaları raporun dördüncü bölümünün konusunu teşkil etmektedir. İl temsilcilikleri, ikili sendikalar sorunu konusundaki çalışmaların anlatıldığı bu bölümde, "doğu gezisi" ayrıntılı olarak yer almıştır. Beşinci bölüm eğitim çalışmalarına, altıncı bölüm sosyal politika, araştırma ve dökümantasyon merkezi çalışmalarına ayrılmıştır. Yedinci bölümde basın ve halkla ilişkiler, sekizinci bölümde hukuk çalışmaları, son bölümde de dış ilişkiler yer almaktadır.

Konfederasyonun mali durumu, "Mali Rapor"da açıklığa kavuşturulmuştur. 13.11.1985

Şevket YILMAZ
Genel Başkan

M. Sadık ŞİDE
Genel Sekreter

Ömer ERGÜN
Genel Mali Sek.

Kaya ÖZDEMİR
Gen. Eğt. Sek.

Orhan BALABAN
Gen. Teşk. Sek.

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sunuş

BÖLÜM (1) : İşçi Hak ve Özgürlüklerini Koruma ve Geliştirme çalışmaları	1
1.1.34'üncü Kuruluş Yıldönümü	1
1.2.Bölge Temsilciliklerinde yapılan Açıklama	4
1.3.Samsun Kapalı Salon Toplantısı	6
1.4.Başkanlar Kurulu Toplantısı	12
1.5.Başkanlar Kurulu Açıklaması	14
1.6.Bölge ve İl Toplantıları	17
1.6.1. Ordu,Giresun,Trabzon ve Rize Toplantıları	17
1.6.2. Kayseri,Sivas,Erzincan,Erzurum,Van,Diyarbakır,Elazığ,Malatya Toplantıları	17
1.6.3. TÜRK-İŞ Genel Sekreterinin İl ve Bölge Toplantıları	18
1.6.3.1. Batı Karadeniz Bölgesi illeri Toplantısı	18
1.6.3.2. İç Anadolu Bölgesi Toplantısı (1)	19
1.6.3.3. İç Anadolu Bölgesi illeri Toplantısı (II)	19
1.6.3.4. Marmara ve Trakya Bölgesi illeri Toplantısı	19
1.6.3.5. İzmir Toplantısı	20
1.7.Yönetim Kurulunun 12.11.1985 Tarihli Açıklaması	20
BÖLÜM (2) : İşçi Hak ve Özgürlükleri ile ilgili Yasal Çalışmalar	21
2.1. Tarım ve Orman İşçilerini Yasal Güvenceye Kavuşturma Çalışmaları	24
2.2. 17 Temmuz 1985 Tarihli Tebliğ	37
2.3. TÜRK-İŞ Yasa Değişiklik Önerileri Değerlendirme Toplantısı (27 Kasım 1985)	39
2.4. Sosyal Güvenlik Sorunları	40
2.4.1. 1986 Yılı Programında Sosyal Güvenlik Sorunlarına Bakış Açısı	40
2.4.2. İşyeri Denetimleri	41
2.4.3. Sağlık Hizmetleri Tüzük Değişikliği	42
2.4.4. Konut Sorunu ve TÜRK-İŞ'in Girişimleri	43

2.4.5.1. Konutbirlik Kurultayı	44
2.4.5.2. TÜRK-İŞ Genel Sekreterinin Açıklaması	46
2.4.5.3. Dünya Konut Yılı ve TÜRK-İŞ'in Girişimi	46
BÖLÜM (3): Ekonomik ve Sosyal Alanındaki Gelişmeler	48
3.1. Büyüme	48
3.2. Gelir Dağılımı	48
3.3. Ücret-Fiat Alanındaki Gelişmeler	49
3.4. Asgari Ücret	53
3.5. Toplu İş Sözleşmeleri.....	54
3.6. Grevler	55
3.7. İşçi Alacakları, Emisyon, Enflasyon	56
3.8. Genel Nüfus Sayımı	57
3.9. Vergi	57
3.10. 1986 Yılı Bütçe ve Programı	59
3.11. Sonuç	60
BÖLÜM (4): Teşkilatlanma Çalışmaları	62
4.1. İl Temsilcilikleri	62
4.1.1. TÜRK-İŞ İl Temsilcileri Yıllık Çalışma Programı	64
4.1.2. Genel Teşkilatlandırma Sekreterliği, Bölge Tem- silcileri, İl Temsilcileri Ortak Toplantısı.....	66
4.2. İkili Sendikalar Sorunu	67
4.3. Doğu ve Güneydoğu illerinde yapılan Toplantılar	68
4.3.1. Kayseri Toplantısı (9 Ekim 1985)	68
4.3.2. Sivas Toplantısı (10 Ekim 1985)	69
4.3.3. Erzincan Toplantısı (11 Ekim 1985)	69
4.3.4. Erzurum Toplantısı (12 Ekim 1985)	70
4.3.5. Van Toplantısı (14 Ekim 1985)	70
4.3.6. Diyarbakır Toplantısı (16. Ekim. 1985).....	70
4.3.7. Elazığ Toplantısı (15. Ekim. 1985)	71
4.3.8. Malatya Toplantısı (18 Ekim 1985)	71
4.3.9. Toplantıların Sonuçları ve Değerlendirme	71
4.4. Kooperatif Eğitimi Çalışmaları	74
4.4.1. Malatya Koop. Temel Bilgileri Semineri	74
4.4.2. Diyarbakır Kooperatifçilik Semineri.....	74
4.4.3. Elazığ Koop. Semineri.....	74
4.4.4. Konferanslar	74

4.5. Kooperatifçilik Yayınları	75
4.6. Fizibilite Çalışması	75
4.7. Tüketicinin Korunması Projesi	75
4.8. Araştırma Çalışmaları	76
BÖLÜM (5): Eğitim Çalışmaları	77
5.1. TÜRK-İŞ Eğitim Müdürlüğünün Eğitim Faaliyetleri	78
5.2. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Seminerleri	78
5.3. Kadın İşçiler Bürosu Eğitim Çalışmaları	79
5.4. İşçi Sağlığı ve Aile Planlaması Proje Müdürlüğü Çl....	79
5.5. TÜRK-İŞ/PATHFINDER Demografi Projesi Seminerleri	80
BÖLÜM (6): Sosyal Politika, Araştırma ve Dükümantasyon	
Merkezi Çalışmaları	81
BÖLÜM:(7) Basın ve Halkla İlişkiler Merkezi Çalışmaları	82
BÖLÜM (8): Hukuk Bürosu Çalışmaları	83
8.1. Davalar	83
8.2. Mevzuat Çalışmaları	93
8.3. Diğer faaliyetler	93
BÖLÜM (9):Dış İlişkiler Müdürlüğü	94
9.1. Yurtiçi Temaslar	94
9.2. TÜRK-İŞ'e Gelen Heyetler	94
9.3. Aralık/1985 içinde Yapılacak Toplantılar	95
MALİ RAPOR	96

EK:Teşkilata Gönderilen Genelge Listesi

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞÇİ HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİNİ KORUMA VE GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

1. Başkanlar Kurulumuz son olağan toplantısını 1-3 Ağustos 1985 tarihleri arasında Samsun'da yapmıştır.

Samsun toplantısında, Türk-İş'in 34. Kuruluş Yıldönümü kutlama törenlerinden başlanılarak, işçi hak ve özgürlüklerinin korunması ve geliştirilmesi alanında alınmak gereken önlemler görüşülmüş, temel işçi sorunları dile getirilmiştir.

1.1. 34. üncü Kuruluş Yıldönümü

34. Kuruluş Yıldönümünün tüm bölge temsilciliklerimizde aynı esaslara göre kutlanması, toplantılarda aynı sorunlara ve çözüm önerilerine değinilmesi amacıyla ortak program hazırlanmış 15 Temmuz 1985 tarihinde, (85-1851-5/43) sayılı bir yazı ekinde kutlama töreninde okunacak "Türk-İş 34. Kuruluş Yıldönümü Tebliği" ve "Bölge Temsilcilerince yapılacak konuşma metni" gönderilmiştir. Teşkilatımız bu gelişmeden 1 Temmuz 1985 tarihinde 85-1695-5/43 sayılı yazı ile haberdar edilmiş, 23.7.1985 gün 85-1851-5/43 sayılı yazı ekinde tebliğ ve konuşma metni sendika genel başkanlıklarına gönderilmiştir.

Sekiz bölge temsilciliği merkezinde 31 Temmuz 1985 günü kamuoyuna açıklanan ve temel işçi sorunları ile çözüme ilişkin işçi görüşünü yansıtan "Türk-İş 34. Kuruluş Yıldönümü tebliği" şöyledir:

"Bugün 31 Temmuz 1985, TÜRK-İŞ'in kuruluşunun 34. yıldönümünde, TÜRK-İŞ'e güç veren, çalışkan, fedakar, yurtsever Türk işçilerine ve Yüce Türk Ulusuna seslenmenin mutluluğunu duyuyoruz.

Bugün bu saatlerde yurdumuzda tüm işyerlerinde ve Bölge Temsilciliklerimizde işçiler ve sendika yöneticileri TÜRK-İŞ'in kuruluşunu kutluyor.

Bundan 34 yıl önce işçi kuruluşları çoğulcu ve özgürlükçü demokrasiyi tüm kurumları ile yerleştirmek, çalışma hayatımıza yön vermek, hak ve özgürlüklerini koruma ve geliştirmek için TÜRK-İŞ saflarında birleşmişlerdir.

Otuzdört yıl önce bugün, 31 Temmuz 1952'de Türkiye'de "insanı yapan değerlere" saygıyı toplumsal yaşamda egemen unsur yapmaya kararlı işçi liderleri TÜRK-İŞ'i kurmuşlardır.

Bu öncülerin bazıları ne yazık ki bugün aramızda yoklar. Demokratik işçi hareketinin bu unutulmaz liderlerini, bu uğurda hizmet verenleri bu mutlu günde saygıyla, şükranla, yitirdiklerimizi rahmetle anıyoruz.

TÜRK-İŞ'in kuruluşu, hür sendikacılık hareketinin "Ekmeğe, Barış ve Özgürlük" mücadelesinin yurdumuzdaki ilk adımıdır.

Herkesi Ekmek...

Siyasal ve ekonomik demokrasi yoluyla Özgürlük..

Ve Barış.

Otuzdört yıldır süregelen demokratik mücadelenin temel hedefleri bunlardır.

TÜRK-İŞ'in 34 yıl içinde yurdumuzun en büyük işçi örgütü durumuna gelmesi bir raslantı değildir. Bunda Türk Milletinin paylaştığı, savunduğu, inandığı değerleri ön planda tutmanın; işçi sorunlarıyla yurt sorunlarını bir bütün olarak kabul etmenin, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasiye; Atatürk ilkelerine; milli, demokratik, laik, sosyal hukuk devletine bağlı hareket etmenin küçümsenemeyecek bir rolü vardır. Türk işçisi yürekten bağlı olduğu bu değerleri paylaştığını, savunduğunu gördüğü TÜRK-İŞ'in hak ve menfaatlerini en iyi şekilde koruyup, en iyi şekilde geliştireceğine inanmış, O'na destek olmuş ve bugünlere getirmiştir.

Türk Milleti bu değerler yanında, TÜRK-İŞ'in işçi hak ve özgürlüklerini tahribi amaçlıyan komünizim, faşizm, gericiilik, yoksulluk, cehalet ve sefalet karşısındaki kararlı tutumunu; Devletin ülkesi ve Milleti ile bölünmez bütünlüğünün zedelenmesini hedef alan faaliyetlere karşı mücadelesini de yürekten desteklemiştir.

Demokratik bir yapıda "ekmek, barış, özgürlük mücadelesinin temelinde" hür sendikacılık ilkeleri, serbest toplu pazarlık ve grev hakları yatar.

Bu temel in çoğulcu ve özgürlükçü demokrasilerde olduğu gibi, Türkiye'de de atılması, korunması ve geliştirilmesi TÜRK-İŞ'in daima önde gelen hedefi olmuştur.

Türkiye'de zaman zaman bu hedefe çok yaklaşmış, zaman zaman da ağır çıkmazlarla karşılaşmıştır.

Her çıkmaz, her engel Türk işçisinin ve demokratik Türk sendikacılık hareketinin amaçlarını gerçekleştirme, hedeflere ulaşma yolundaki mücadelesinde kamçılanmıştır.

Saflar sıklaştırılarak, Örgüt içi disiplin ve dayanışma pekleştirilerek doğru bilinen ve inanılan yolda mücadeleye devam edilmiştir.

Bugün TÜRK-İŞ yine böyle bir ortam içindedir.

- o İşçilerimiz bugün ferdi ve toplu iş hukuku alanında, sosyal güvenlik-te ağır çıkmazlarla karşılaşmaktadır.
- o Ekonomik kararlarda tercihler, sürekli olarak, başka işçiler olmak üzere, tün çalışanlar, dar ve sabit gelirliiler aleyhine yapılmaktadır.
- o Sosyal düşüncelerde giderek uzaklaşan yaklaşımlarla, Devlet, iktisaden güçsüz durumda olanı koruma ve kollama ödevini yapamaz duruma getirilmiştir.
- o İşsizlikle mücadelede henüz ciddi, kabul edilebilir tedbir alınmamıştır.
- o Gelir dağılımındaki adaletsizlik giderek büyümekte, çalışanın işinde ve emekliliğinde güvencesi ciddi tehditlerle karşı karşıya bulunmaktadır.
- o İşçi çıkarma yasağının kaldırılması ile birlikte, işçi çıkartma eylemleri, işveren keyfiliğine tabi kılınmıştır.
- o Kıdem tazminatı müessesesi ile ilgili olarak sürdürülen çalışmalarda amaçtan sapılmak, işçilerimizin yarım yüzyıllık hakkı olindır alınmak istenmektedir.

./..

- o İş hayatının teftiş ve denetimi yürekler acısıdır. Yasaların işçinin sağlığının korunması amacıyla getirdiği tedbirler uygulanmamakta, bu alanda işçiyi korumakla, işveren keyfilikliğini önlemekle ödevli olanlar, buna seyirci kalmaktadır.
- o Tarımda çalışan milyonlarca işçimiz her çeşit yasal güvenceden mahrum durumdadır.
- o Ferdi iş hukukunda yaşanan bu çıkmazlar, toplu iş hukuku uygulamasında ve işçi/işveren ilişkilerinde daha ileri boyutlarda yaşanmaktadır. Çıkmazların temel sebebi, 2821 sayılı Sendikalar Yasası ile 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasasının ihtiyaçlara cevap vermeyen hükümleri ve daha da önemlisi, Kanun koyucunun amacını aşan uygulamalarıdır. Çıkmazların temelinde aynı zamanda, siyasal iktidarın toplu pazarlık hakkının serbestçe kullanılmasına inkan tanımayan, müdahaleci ve baskıcı tutumu yatmaktadır.
- o Toplu iş ilişkilerinde Yasa ile öngörülen ve sistemi oluşturan üç müessese de işlenmemektedir.

Sözleşmenin "tarafı" olacak sendikanın belirlenmesi işlemlerinde, diğer bir deyişle "yetki" kurumunda çıkmazlar vardır.

Arbuluculuk kurumu, genel olarak başarısız ve özünde işveren çıkarları istikametinde işlev yapar durumdadır.

Grev hakkı; işvereni himaye eden düzenlemeler, olağanüstü kısıtlamalar, grev yasakları, siyasal iktidara tanınan erteleme yetkisi ve ertelenen grevlerin Yüksek Hakem Kurulu'na intikal ettirileceğinin bilinmesi gibi sebeplerle işlenmemektedir.

- o Sosyal güvenlik alanında ortaya konan düşünceler, temelde, işçilerin kazanılmış haklarını elinden almaya yöneliktir.

İşte bugün böyle bir ortamda, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasi ilkelerine sıkışıkya bağlı olarak, tarihi görevimizi "ekmek, barış ve özgürlük mücadelemizi" sürdürüyoruz.

Kuruluşumuzun 34. üçüncü yıldönümünde mücadelemize yön veren, hedeflerimizi belirleyen ilkeleri bir kez daha tekrarlamak istiyoruz.

Çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin gerçek anlamda kurulabilmesi, arızasız işleyebilmesi ve Türkiye'nin, ekonomik ve sosyal sorunları çözülerek çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırılabilmesi, işçi hak ve özgürlüklerinin eksiksiz tanınması ile mümkün olabilir. İşçi hak ve özgürlüklerinin asgari koşullarından söz edebilmek için, aşağıda sıralanan haklar ve güvenceler sağlanmış olmalıdır.

- 1- İşçilerin ekonomik hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek amacıyla sendika kurabilme yada kendi seçtikleri sendikalara serbestçe üye olabilme hakkını engelleyen, çalışanlar arasında ayırma yol açan düzenlemeler kaldırılmalıdır.
- 2- İşçiler, örgütlerinin anatüzük ve iş yönetinlerini özgürce düzenleyebilmelidir.
- 3- İşçilerin yöneticilerini özgürce seçmesini güçleştiren, seçilme hakkını kısıtlayan, engelleyen düzenlemeler değiştirilmelidir.
- 4- İşçiler, sendikaları aracılığıyla çalışmalarını ve iş programlarını özgürce belirleyebilmelidir.
- 5- İşçiler, serbest toplu pazarlık hakkından en geniş ölçüde yararlanmalıdır.

Serbest toplu pazarlık Devletin sınırlayıcı yönde müdahalesi dışında gelişmelidir.

6- Mesleki amaçlarla grev hakkı her türlü engelden arındırılmalıdır. Bu çerçevede grev yasakları kaldırılmalı, grev erteleme hallerinin istisna edilmesi önlenmeli, işçi/işveren ilişkilerinde mecburî tahkimi egemen olacak yaklaşım terkedilmelidir.

7- Sendikalar, idarenin keyfi tasarruf ve kararlarına karşı sağlam yasal güvencelerle korunabilmelidir.

8- Sendikalar ve üst kuruluşları işçileri uluslararası düzeyde temsil eden işçi örgütlerine serbestçe üye olabilmelidir.

9- İşçiler ve sendikaları kamu özgürlüklerinden en geniş şekilde yararlanabilmelidir.

Bu ilkeler, aynı zamanda, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin, insan haklarına ve Atatürk ilkelerine dayalı milli, demokratik, lâik sosyal hukuk devletinin güvenceleridir.

Kuruluşumuzun 34 üncü yıldönümünde bu isteklerimizi hayata geçirme yolundaki kararları mücadelenizi bir kez daha tespit edelin.

İşçi hak ve özgürlüklerini korumaya ve geliştirmeye kendisini adanmış insanlar olarak, mücadele hedeflerimizi ve dayanışmamızı bir kez daha ortaya koyalım.

İnsanı insan yapan değerlere olan bağlılığımızı bir kez daha haykıralım: Herkese Ekmek...

Siyasal ve ekonomik demokrasi yoluyla Özgürlük...

Ve Barış...

Türk Milletinin de, Türk işçisinin de, TÜRK-İŞ'in de istediği budur.

34 üncü Kuruluş yılınız kutlu olsun..."

1.2. Bölge Temsilciliklerinde Yapılan Açıklama

31 Temmuz 1985 günü TÜRK-İŞ Bölge Temsilcileri de aynı saatte şu konuşmayı yapmışlardır.

"Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu TÜRK-İŞ'in 34. Kuruluş Yıldönümü Törenini onurlandırdığınız için sizlere teşekkür ediyor ve "hoş geldiniz" diyorum.

33 yıl önce bugün, bir avuç inançlı insanın "birlikten kuvvet doğar" ilkesiyle temelini attığı TÜRK-İŞ, yarım asra yakın yoğun çalışma ve hizmet döneminin kazandırdığı tecrübe, olgunluk ve dinamizmle işçilerimizin, memurumuzun, esnafımızın, emeklimizin, dul ve yetimlerinin, kısaca bütün dar ve sabit gelirliyelerimizin umudu olmuştur.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu TÜRK-İŞ, sadece dar ve sabit gelirliyelerin umudu olarak da kalmamış, Türkiye Cumhuriyeti ve demokratik rejiminin teminatı haline gelmiştir.

TÜRK-İŞ için demokratik parlamenter sistem, varlığının temel dayanağı olarak kabul edilmiş, hür ve demokratik sendikacılığın ancak bu rejim içinde hayatını sürdürebileceği inancıyla, hür parlamenter rejimin ve Atatürk ideallerinin savunucusu olmaya devam etmiştir.

TÜRK-İŞ için Türk Ulusunun ekonomik ve sosyal mutluluğu ile devletin sürekliliği, saygınlığı eşdeğerdir.

TÜRK-İŞ için sadece ekmek yeterli değildir .

./..

TÜRK-İŞ için sadece huzurlu bir ortam insan olma vasfı için herşey değildir.

TÜRK-İŞ için sadece özgürlük de herşey değildir.

TÜRK-İŞ, Ekmek-Barış ve Özgürlük parolasını, bu üç kavramın da varlığı ve işlerliği ile insanımızın mutlu olabileceğini yıllar önce dünyaya ilan etmiştir.

TÜRK-İŞ'e karşı saygınlık, öylesine büyük boyutlara ulaşmıştır ki, ülkemizin zaman zaman geçirdiği ara rejimlerde dahi, böylesine bir kuruluşa karşı ortamın şartlarına rağmen toz kondurulmamış, hizmetini sürdürmesi engellenmemiştir.

TÜRK-İŞ, 33 yıllık geçmişi içinde, devlete ve rejime karşı girişilen saldırılar karşısında bir kale olarak karakterini muhafaza etmiş, o günlerde kahramanlığın çok ucuz olmasına karşın, bütün saldırıları göğüslemeyi bilmiş, tahrikleri elinin tersiyle iterek, devletin ve rejimin yanında yerini almıştır.

TÜRK-İŞ, zaman zaman işçi haklarını hedef alan kısıtlamalar karşısında mücadele anlayışından hiçbirşey kaybetmeden, mücadelesini sürdürmüş, ancak bu mücadelenin sınırlarını iyi belirleyerek, devletin yıpranmasına da asla rıza görtermemiştir.

TÜRK-İŞ, demokratik parlamenter sistemin zedelendiği günlerde, bir zamanlar kahramanlık hevesiyle anarşiyeye prim verenlerin suskunluğuna karşın, gür sesini milliyetçi ve devletçi bir anlayışla duyurmaya devam etmiştir.

TÜRK-İŞ, sokağa itibar etmezken, demokrasinin asgari müstereklerde birleşme rejimi olduğunu bilerek, diyalogtan yana, fakat hay-siyetinden taviz vermeden mücadeleyi seçmiştir.

Kuşkusuz, TÜRK-İŞ'in hizmet grefiğini değerlendirirken, ülkenin hangi şartlar içinde bulunduğunu da birlikte ele almak gerekir.

TÜRK-İŞ, bugünkü sendikal sıkıntılarımızın yürürlükteki mevzuattan kaynaklandığını iyi bilmektedir.

Ancak, bu şartların tarihin sayfaları arasına karıştığını, hür ve güçlü sendikacılık hareketinin yeniden egemen olması için engelleyici gerekçelerin ortadan kalktığını anlatmaya çalışmaktadır.

Bir yandan demokrasiye geçildiği iddia edilirken, öte taraftan müdahaleler ve kısıtlamalar altında hür sendikacılık hareketinin elini ve kolunu bağlama özelemlerine karşı mücadele etmektedir.

TÜRK-İŞ, bu mücadelesinde, haklı olduğu için başarıya ergeç ulaşacak, varlığının 50. ve daha sonraki kuruluş yıldönümlerini de onurla kutlayacaktır. Büyük TÜRK-İŞ'e, yürekten inancımız sonsuzdur ve daima işçinin yanında olan TÜRK-İŞ'in bir neferi gibi çalışmaya devam edeceğiz.

Konuşmamı bitirmeden önce, bu yüce kuruluşun temelini atan bir avuç azimli insanı, bize öncülük eden yürekli vatansever büyüklerimizi anmadan geçemeyeceğim.

Türk işçisinin ne kadar ileri görüşlü olduğunu tam 33 yıl önce kanıtlayan bir avuç insandan, hayatta kalanları şükranla, ahirete intikal edenleri rahmetle anıyoruz.

Sizlere, bu törene katıldığınız için bir kez daha teşekkür ederken, TÜRK-İŞ'e gönül vermiş tüm işçilerimizi ve ulusumuzun büyük kesitini en derin sevgi ve saygılarımla selâmlıyorum."

Sekiz bölge temsilciliğimizde bağlı illerin mahalli sendika yöneticilerinin katıldığı kutlama törenleri yanında Samsun'da 31 Temmuz 1985 günü "İbrahim DENİZCİER Toplantı Salonunda" bir kapalı toplantı düzenlenmiştir.

1.3. Samsun Kapalı Salon Toplantısı

Samsun toplantısı Kadriye Koma ve Mehmet Demir isimli iki işçinin kısa konuşmasıyla açılmış, Samsun Valisinin ve TÜRK-İŞ Genel Sekreteri'nin konuşmalarını takiben TÜRK-İŞ Genel Başkanı özetle şu konuşmayı yapmıştır:

"Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ)'nin kuruluşunun 34 üncü yıldönümünü kutlamak üzere geldiğimiz Samsun'da Karadenizin bu güzel ve tarihi kentinde sizlere hitabetme, yurt ve işçi sorunlarını gözden geçirme imkanını bulabildiğimiz için son derece sevinçliyim.

Samsun Toplantısı, İzmir'de başlayıp, İstanbul ve Bursa'da yaptığımız toplantıların bir devamıdır. Yönetim Kurulumuz ve Başkanlar Kurulu Aralık 1983'de toplanan 13. Genel Kurulumuzun işaretileri istikametinde bu toplantıların yapılmasını yurt ve işçi sorunlarının Örgütümüze ve işçilerimize duyurulmasını kararlaştırmıştı. Bu kararın uygulaması İzmir'de başladı. Bugün Samsun'dayız. Önümüzdeki günlerde diğer kentlerimizde işçilerle ve işçi liderleriyle görüşmelerimize devam edeceğiz.

AĞIR ÇIKMAZLAR VAR

Hepinizin yakından bildiği; hepinizin evinde ve işyerinde yaşadığı ağır çıkmazlarla karşıkarsıyayız.

Bundan 22 yıl önce Temmuz ayı, "24 Temmuz Günü" Türk işçisinin bayram günü olarak kabul ve ilan olunmuştu.

Yirmi iki yıl önce "24 Temmuz günü," 274 Sayılı Sendikalar Kanunu ile 275 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun kabulü ile, Türkiye'de çalışma hayatında demokrasiye girişmişti. Her iki Yasanın en önemli ribeliği, Birleşmiş Milletler Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO)'nın işçi hak ve özgürlüklerini teminat altına alan Sözleşmelerine büyük ölçüde uygun olmalarıydı.

Bu düzenlemelerle hür sendikacılık hareketinin temel felsefesi hayata geçirilmişti.

İşçi-işveren ilişkileri, Devletin her çeşit müdahalesi dışında, serbest toplu pazarlık esaslarına dayalı, yepyeni bir anlayışa kavuşturuluyordu.

Grev hakkı, serbest toplu pazarlık düzeninin başlıca teminatı olmuştu.

24 Temmuz 1963'ü izleyen günler çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin çağdaş uygulamalarını da beraberinde getirdi.

1964 yılında Türkiye'de "endüstriyel demokrasi" yolunda tarihi bir adım atıldı ve işçilerin işyerlerinde yönetime ve denetime katılmaları sağlandı.

./...

1965 yılında Devlet Personel Sendikalar Yasası ile devlet memurları sendikalaşma hakkını elde ettiler.

Aynı yıl Devlet Memurları Kanununda yapılan değişikliklerle danışma kurulları aracılığıyla Devlet Memurunun ekonomik ve sosyal isteklerini savunma, ortaya koyma imkanı sağlandı.

1965'de sosyal güvenlik sistemi bütünleştirildi.

1967'de İş Yasasında yapılan değişiklikle bedeni ve fikri emek kavramlarına dayalı yapay ayırımlar kaldırılarak, hizmet akdi esası benimsendi.

1186 ve 1189 Sayılı Kanunlarla emeklilik yaşının Türkiye'nin şartlarına uygun hale getirilmesi yine bu dönemde sağlandı.

Mart 1971'e kadar devam eden bu dönem, aynı zamanda, sosyal devlet anlayışının tüm kurumlarıyla yerleştirilmeye çalışıldığı bir dönemdir.

Planlama çalışmaları; toprakta, dış ticaretle yaşanan adaletsizliklerle ve işsizlikle mücadele, kooperatifçilik hareketinin geliştirilmesi kamu sektörünün iktisaden güçsüz durumda olan yığınlar yanında işlev yapacak bir yapıya kavuşturulması, tüm düzenlemelerde, işçi-işveren-Hükümet üçlüsü'nü bir araya getirme ve ortak çözüm arama gayretleri bundan 20 yıl önce günlük yaşamın normal uğraşları idi.

Türkiye çoğulcu ve özgürlükçü demokrasiyi, tüm kurumları ile hayata geçirmeye çalışan, tüm kurumları ile ayakta tutan az sayıda ülkeden biri durumundaydı.

Bu dönemin ve 1971'i izleyen günlerin Türk işçileri bakımından ortak yönü, işçilerin çoğulcu ve özgürlükçü demokrasiye, hukuk devleti anlayışına, sosyal devlete, laikliğe, Atatürkçülüğe, Atatürk Devrimlerine sarsılmaz inancı ve bağlılığıydı.

Kanunsuz hareketlerden kaçınmak, Yasalara harfiyen uymak Türk işçisinin ve özellikle TÜRK-İŞ topluluğunun en önde gelen ilkesi ve disipliniydi.

Aradan çok değil, onbeş yıl geçmiştir.

Ve bugün yakın geçmişin "demokrasiyi demokrasi yapan kurum ve kuralları'nın; anlayışının arayışı içindeyiz.

BATI DEMOKRASİSİ ARAYIŞI

Yurdumuzun 12 Eylül Demokrasiyi Koruma ve Kollama Harekatının eşine getiren olaylar ve gelişmeler hepimizin malûmudur.

Türk Ulusu o korkunç gidişi durduranlara şükran doludur.

Oniki Eylül Demokrasiyi Koruma ve Kollama Harekatı'nın önde gelen hedefi, 12 Eylül 1980 öncesinin derin acılara yol açan sarsıntısını geride bırakmak ve kaderde kıvançta, tasada ortak bir ulus olarak, bölünmez bir bütün halinde, Atatürk ilkelerinin ve devrinlerinin yol göstericiliği ile demokrasiyi yeniden kurmak ve sürekli kılmaktı.

Bu hedef, Türk Milletinin siyasal rejim tercihi olan çoğulcu ve özgürlükçü demokrasiyi yeniden kurmak ve yerleştirmek hedefiydi.

./..

6 Kasım 1983'de bu yönde tarihi adım atılmıştır.

Atılan bu adımla 6 Kasım 1983 sonrasında ulaşılan nokta, yaklaşık yüz yıllık arayışlarımızda olduğu gibi, "Batı Demokrasisi" sözcüğü ile ifade edilmektedir.

İşte bu noktada, öyle görüyoruz ki, farklı düşünceler ve farklı uygulamalar söz konusudur.

Bu farklı düşünce ve uygulamalar, Türk işçisini yakın geçmişin demokrasiyi demokrasi yapan kurum ve kurullarına ve anlayışının arayışı eşğine getirmiştir.

Batı demokrasilerinde temel çatışmalar, çoğulcu yapı içinde istikrar ve değişme ihtiyacından hürriyet ve otorite dengesinden kaynaklanır.

Türkiye'deki çıkmaz sadece bunlardan ibaret olsa, sorunları çözmek kolay olabilirdi.

Türkiye'deki durum özellikle 6 Kasım 1983 sonrasında ortaya konan anlayış, bu noktanın çok daha ötesindedir.

Türkiye'de Batı Demokrasisi anlayışı ve Batı Demokrasisi ile buna vücut veren ilkelerin tam olarak uygulanıp, uygulanmadığı tartışma konusudur.

Devletin, sermaye tarafından hakim kuvvet olarak kontrol edildiği bir ortam.

Kişiyi ekonomik yaşamın güçlükleri karşısında tek başına kalmaya mahkûm eden bir düzen...

Kamu sektörünün tüm etkinliğinin özel kesim lehine ortadan kaldırılmaya çalışıldığı bir yaklaşım....

Üretimden fiyatlara, insan gücü kullanımından dış ticarete kadar, hemen her alanda iktisaden gücünün kararların alınmasını sağladığı ya da birinci derecede etkin olduğu bir yapı.

"Kemerleri kimler için sıkıldığını bilmeden" yıllardır bu istekle karşıkaraşıya bırakılan geniş halk topluluğu...

Çalışanın açıkça sömürülmek istendiği, işsizliğin kaderine terk edildiği bir düzen...

Tartışma işte tüm bu sorunları yaratanlardır.

19 uncu yüzyıldan beri kesintisiz bir gelişme içinde bireyci karakterini sosyalleştiren Batı Demokrasisini bu şekli ile değil; fakiri daha fakir, zengini daha zengin yapan bir yaklaşımla uygulamaya kalkışanlar var...

Tartışma bizlerle bunlar arasındadır.

Tartışma, bir iftihar vesilesiymiş gibi, Türkiye'deki işgücünün ucuzluğunu öne sürüp, "gelin sömürün" diyenlede; işçi haklarını koruma imkanlarının yok edildiği, çok uluslu şirketlere kontrolsüz imtiyazlar tanımaya çalışıldığı "bölgeler" yaratmak isteyenlerdir.

SIYASAL İKTİDARIN GÖREVİ

Siyasal iktidarın görevi her şeyden önce birleştiriciliktir. "Kaderde, kıvançta, Tasada ortak olabilmek" buna bağlıdır.

Bugün, bu birleşmeyi önleyen sebeplerin başında sadece siyasal iktidarın değindiğim bu politikası gelmiyor. Bu politika yanında, işçi hak ve özgürlüklerini sistemli bir şekilde kökünden yok etme arzusu da var.

Bunun son örneği 2821 Sayılı Sendikalar Yasası ile 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası değişiklikleri ile ilgili tutumdur.

Çoğunuzun hatırlayacağı gibi, TÜRK-İŞ Anayasa Tasarısının açıklandığı tarihten başlayarak, Demokratik düzenin yeniden kurulmasında işçi hak ve özgürlüklerinin önemi ve yeri üzerinde durmuştur.

11 Temmuz günü Ankara'da TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde yaptığım konuşmada tekrarladığım üzere, "TÜRK-İŞ bu düzenlemelerde, Batı Demokrasi-lerinde işçilere tanınan haklardan ne bir fazla, ne bir eksik istenmiştir!"

Anayasa ve Mayıs 1983'de 2821 ve 2822 Sayılı Yasalar hür sendikacılıkla ilgili işaretlerimizi kısmen dikkate alarak çıkarılmış, uygulama ile birlikte TÜRK-İŞ'in çoğu eleştirisini ne kadar haklı temellere dayandığı anlaşılmıştır.

2821 Sayılı Sendikalar Yasasında yer alan bir kısım düzenlemelerin ihtiyaçları karşılamaktan uzak olması yanında, siyasal iktidar tarafından kötüye kullanılabileceği ortaya çıkmıştır. Nitekim, siyasal iktidar toplu sözleşme sisteminin esasını oluşturacak olan "yetkiye esas istatistikleri hazırlama" çalışmasında, işçilerin sendika yöneticilerini özgürce seçme hakkında; denetim adı altında uygulandığı yöntemlerde bunun tipik örneklerini vermiştir.

İstatistikler güvenilir olmaktan uzaktır. Toplam 10 bin üyesi olmayan kuruluşlar 200 bin dolayında işçiyi temsil eder gösterilmiştir.

Sendika yöneticilerinin e seçilebilirliği sürekli olarak tartışılmak istenmektedir.

Denetim ise, yöneticilerin şeref ve haysiyetlerini hedef alan; Örgütler hakkında kamuoyunda şüphe uyandıracak bir tarzda ve maksatlı yorumlarla tasarruflar yolsuzluk gibi gösterilip bir karalama sistemi olarak kullanılmak istenmektedir.

2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu uygulamasında ise, serbest toplu pazarlık düzenine işlerlik kazandırmayacak ne var ise, bunların tümü bir arada işletilmektedir.

Pazarlık serbest olmaktan uzaktır ve Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulunun ipoteği altındadır.

Toplu iş sözleşmesinin "tarafı" olacak sendikanın tespiti Bakanlığın hatalarla malûl istatistiklerinin sonuçlarına ve süre yönünden de Bakanlığın keyfilğine terk edilmiştir.

Arbuluculuk kurumu işlememektedir.

Grev erteleme yetkisinin gerisinde Yüksek Hakem Kurulu'nun kamuoyu ve özellikle işçilerin önünde itibarını tamamen yitirmiş görünümü vardır. Kurul, siyasal iktidar elinde, direktif ile hareket eden bir

organ durumundadır. Bağımsız bir yargıcın başkanlığında toplanıyor olması sonuca etkili değildir. Kararların Çalışma Bakanlığı'nda yüksek bürokratlar tarafından verildiği bilinmektedir. Bunlara göre "dilerse yargıç muhalif de kalabilir." zira sonucu tayin eden Hükümet kontrolündeki oy çoğunluğudur.

Grev hakkı erteleme yetkisi ötesinde, yasaklamalar, 60 gün içinde grev yapma zorunluğu, altı işgünü içinde öncesinden başlama tarihini bildirme yükümlülüğü, grev sırasında işyerine ham madde sokma, stokları ve mamulleri çıkarma imkanları, gözcülerin hiç noktasına indirilen yetkileri, barınaksızlık ve diğer sebeplerle kullanılamaz durumdadır.

Bütün bu çıkmazlar karşısında sistemi olması gereken şekle kavuşturmak yolunda ilk bir adım olarak "uygulama sorunlarının öncelikle ele alınması" istenilmiştir. Sözde, bu konuda TÜRK-İŞ/Hükümet Zirve Toplantısında mutabakata da varılmıştır.

Gelin görün ki, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bunu derhal bir vesile yapmış ve Yasa hükümlerini daha da gerilere götürecektir, sendikaları siyasal iktidarın tamamen kontrolü altına alacak düzenlemeleri değişiklik tasarısına ekleyivermiştir.

Bakanlık daha sonra bilinen bir taktikle sonuca gitme yolunu denemiş, "Tasarı" haline getirilmiş bulunan metni sözde tartışmaya açmıştır. "İşçisi, işvereni ve bilim adamları" ile sorunlar tartışıldı ve bu sonuçlara ulaşıldı" diyebilmek için Ankara'da seminer adı altında toplantı düzenlemişlerdir. Herkesin gözü önünde cereyan eden olaylara takılan kulp ise, siyasal iktidarın genel bakış açısını simgelemektedir. Bakanlık sözde "taraf" değildir; tarafsız bir biçimde, sadece tarafların sorunları tartışmasına yardımcı olmaktadır... Sanki tasarıyı başkaları hazırlamıştır...

Aynı taktik işçilerin sosyal güvenlik hakları ile ilgili olarak da denenmiştir.

Ankara'daki bir toplantı daha düzenlenerek "sigorta sağlık hizmet modeli" tartışmaya açılmıştır. Bakanlık sözde yine "taraf" değildir. Hedef ise, işçinin öz malı olan sigorta sağlık tesislerinin el değiştirmesinin sağlanmasıdır.

Emeklilik yaşının yükseltilmesinde, işçinin mesken edinme şansının ortadan kaldırılmasında, kıdem tazminatı kurumu üzerinde koparılan yaygarada hep bu eğilim hakimdir.

"Sözleşmeli personel statüsünde çalıştırma sistemi" durup dururken ortaya atılmış değildir.

Bir diğer çarpıcı örnek İş Yasası değişikliğidir. TÜRK-İŞ'in yaklaşık 16 ay önce hazırladığı değişiklik öneresi esas itibarıyla işçi çıkartmalarda işverenlerin keyfilikliğini önlemeyi, çıkartma sebebinin bağımsız yargı önünde tartışılmasını öngörürken, bunlara bakılmamakta, asgari ücret tespit komisyonunun ortadan kaldırılması, asgari ücretlerin kat-sayıya bağlanması planlanmaktadır. Oysa aynı konuda TÜRK-İŞ asgari ücretlerin en geç yılda bir, beş kişilik işçi ailesi dikkate alınarak belirlenmesini, fiyat artışlarının yüzde 15'i aşması halinde derhal yükseltme yoluna gidilmesini önermiştir.

Asgari ücretlerle ilgili tartışmayı bir örnek ile açıklamak istiyorum. Türkiye asgari ücreti vergi dışında bırakmanın bedelinin üç katının lüks madde ithalatına ödendiği bir dönem yaşamaktadır. Lüks madde ithalatına son onbeş ay içinde ödediğimiz para 600 milyon dolardır. Pudrasından parfümüne, İtalyan ve Fransız ayakkabısından sigarasına, arabasından iç çamaşırına kadar tam 600 milyon dolar...

İşçiler her yerde sormaktadır: "Bizden kemerlerimizi bunun için mi sıkmamız isteniyor" demektedirler. Kaldı ki, kemer tutmaz hal-
dedir.

GÜNEY KORE MODELİ

Biraz önce belirttiğim gibi tüm bu oluşumların gerisinde siyasal iktidarın benimsediği ekonomik model ve bu modele göre uygulamaya çalıştığı demokrasi anlayışı yatmaktadır.

Son günlerin çarpıcı örneği Güney Kore'dir.

Güney Kore'nin ve genel olarak Uzak Doğu ülkelerinin ekonomide kaydettikleri, işçi hak ve özgürlükleri, alanında utanılabilecek kısıtlamalarla gerçekleşmiştir. ABD'nin bu sebeplerle ticari anlaşmalarını gözden geçirdiği bir ülkenin örnek olarak kabulü mümkün olmadığı gibi, bu şartları Batı Demokrasisinin ilkeleri ve hedefleri ile bağdaştırabilmek de mümkün değildir. Sendikasız bir demokrasi...

Vatandaşın satın alma imkanı bulamayacağı gazeteler vasıtasıyla kullandırılacak bir basın özgürlüğü.. İşçi haklarında, özgürlüklerinde sürekli olarak geriye gidişi hedef olan bir sosyal politika...

Enflasyonun yüzde 50 leri aştığı bir ortamda ücret diye verilecek yüzde 23 zamlar..

Onbeş ayda oniki kere zam gören ilaçlar...

Ücretlerin dışında herşeyin amansızca serbest bırakıldığı bir ekonomik yaklaşım...

Bütün bunların, özellikle demokrasinin sosyallık vasfını unutmanın kaçınılmaz olumsuz sonuçları olacağı aşikardır.

Türkiye'de Batı Demokrasisini ve bunu ayakta tutan ilkelere uygun hareket ettiğimiz iddiasında isek, önce temel işçi hak ve özgürlükleri üzerindeki tartışma kapatılmalıdır.

Düzenlemelerde yegane rehber, BM Uluslararası Çalışma Örgütü'nün sözleşme ve tavsiye kararları olmalıdır.

Türk işçileri olarak, Batı Demokrasilerine özgü şartların yurdumuzda egemen olmasını istiyoruz.

Batı Demokrasilerinde işçilere tanınan haklar ve özgürlükler aynen Türk işçilerine de tanınmalıdır.

Türkiye'de ekonomide ve sosyal hayatta yaşanan çıkmazlar ancak sosyal devlet anlayışı ile aşılabılır. Bu anlayışın yeniden egemen olmasını, Devletin iktisaden güçsüzler yanındaki yerini almasını istiyor ve bekliyoruz.

Bu hedeflere ulaşılabilmesi için demokratik baskı grubu olarak, tam bir dayanışma, birlik ve beraberlik içinde, çalışacağımız, mücadele edeceğimiz bilinmelidir.

Türk işçisi haklarını ve özgürlüklerini tam bir sorumlulukla kullanmıştır..

Türk işçisi haksızlıklara lâyık değildir.

Geçmişte olduğu gibi, şimdi de tüm bu güçlüklerin üstesinden geleceğimize yürekten inanıyorum.

Er ya da geç... Başarı bizlerin olacaktır."

1.4. Başkanlar Kurulu Toplantısı

TÜRK-İŞ genişletilmiş Başkanlar Kurulu, 1-3 Ağustos tarihleri arasında Samsun'da TÜRK-İŞ Eğitim Sitesinde toplanarak, gündemindeki konuları görüşmüştür.

Başkanlar Kurulu toplantısında, 18 aylık çalışma dönemine ait Yönetim Kurulu raporu ele alınırken, gelecek 18 ayın çalışma programı da belirlenmiştir.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ, toplantıya açarken yaptığı konuşmada, Ankara'da Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ICFTU'nun da temsil edildiği "Parlamentoya çağrı" toplantısının düzenleneceğini belirtmiş, toplantı sonunda yayınlanan bildiride de sorunların uluslararası platforma kaydırılacağı açıklanmıştır.

Genel Başkan Şevket YILMAZ, genişletilmiş Başkanlar Kurulu toplantısını açarken şunları söylemiştir:

"10-11 Nisan 1985 tarihlerinde Ankara'da yaptığımız olağan toplantıdan sonra, Samsun'da bir araya gelmiş bulunuyoruz.

Son toplantımızdan bu yana meydana gelen gelişmeleri özetlemeye çalışacağım. Yönetim Kurulumuzun diğer üyeleri de çalışmalarımız hakkında bilgi vereceklerdir.

Çalışma Raporu'nda ayrıntılı bir suretle açıklandığı üzere, Yönetim Kurulumuz, 13. Genel Kurul kararı ışığında, İşçi hak ve özgürlüklerini koruma ve geliştirme çalışmalarını aralıksız sürdürmektedir.

Geçirdiğimiz dönemde çalışmalar, yurt içinde ve yurt dışında olmak üzere, iki ayrı alanda devam etmiştir.

Bildiğiniz gibi Haziran 1985'de Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO)'nın 71 inci dönem konferansı yapılmıştır. 12 Haziran günü, genel kurulda, Türk işçi delegesi sıfatıyla Konfederasyonumuzun görüşlerini açıkladım. Konferansın bu yılki konusu "işçi/işveren/hükümet üçlüsü'nün işbirliği ve ortak hareket etme imkanlarının geliştirilmesi" idi. Genel Direktör sunduğu raporda bu alanda çeşitli ülkelerde yaşanan çıkmazlara ve sorunlara işaret etmiştir. Geçen yıl olduğu gibi, bu yıl da, TÜRK-İŞ olarak bir yandan "işçi/işveren/hükümet üçlüsü'nün sorunların çözümünde oynayabileceği olumlu role" işaret ederken, diğer yandan bunun ön şartının temel işçi hak ve özgürlüklerinin tanınması ve hayata geçirilmesi olduğunu ifade ettik. Konferansda Hükümet adına konuşan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı ise, gelişmelerin normal bir seyir izlediğini, sorunların çözümlenme yolunda olduğunu belirtti.

ILO Konferansı sonrasında kamuoyundan izlemiş olabileceğiniz üzere, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı "Uluslararası Çalışma Teşkilatının Türkiye'nin çalışma hayatı, işçi hakları ve sendikal faaliyetleri hakkında olumlu bir kanıya sahip olduğunu söyleyebilirim" şeklinde bir açıklama yaptı. Bu tamamen gerçek dışı bir değerlendirmedir. Mayıs sonu itibarıyla ILO Yönetim Kurulu'na sunulan Sendika Jzgürlükleri Komitesi Raporu, düne kadar neye işaret etmekte ise, bugünde ayrı kaygıları tekrarlamaktadır. Konferansa sunulan Uzmanlar Komitesi Raporlarında da Türkiye, özellikle toplu pazarlık hakkına ilişkin 98 sayılı ve İş ve Meslekte Ayırım Yapılmamasına ilişkin 111 Sayılı ILO Sözleşmelerini çiğnemekle suçlanmaktadır.

./...

Bu konuda yegane olumlu yön, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yasa uygulamaları konusunda son derece geniş bir bilgi vermiş olmasıdır. ILO Sendika Özgürlükleri Komitesi ve Yönetim Kurulu Türkiye'nin tasdik etmiş bulunduğu Sözleşmelere aykırı bulduğu uygulamaların düzeltilmesinde ısrarlıdır.

ILO düzeyinde sürdürülen çalışmaların, Uluslararası Örgüt/Devlet ilişkisine bağlı olduğu için zaman aldığı ve sabır gerektirdiği bilinmektedir. Gelişmeler Konfederasyonumuzca yakından izlenmektedir.

Temmuz ayı içinde hepinizce yakından izlendiğine inandığım iki gelişme olmuştur. Bunlardan birincisi, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Türk-İş'e ait "denetim raporunu" basınla sızdırmasıyla başlamış ve tarafımızdan derhal karşılığı verilmiştir. İkinci gelişme, yine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın Ankara'da 11-13 Temmuz tarihleri arasında seminer adı altında bir toplantı düzenlemesidir. Bu toplantıda, Bakanlıkça hazırlanan 2821 ve 2822 sayılı Yasa değişiklik tasarıları tartışmaya açılmıştır. Bakanlık bu konuda artık yabancısı olmadığımız yöntemi uygulamaya kalkmış, toplantıyı sorunların ortaklaşa tartışıldığı bir forum şeklinde göstermek istemiştir. TÜRK-İŞ bu toplantıya katılmama yolunu seçtiği için Bakanlığın girişimi özünde akim kalmıştır. Bu konuda salt katılmama yolu seçilmemiş, aynı gün, aynı saatte 2821 ve 2822 Sayılı Yasa değişiklikleri Konfederasyonumuzda düzenlenen bir konferansda tartışılmış ve görüşlerimiz bir sonuç tebliği ile kamuoyuna duyurulmuştur.

Bu arada, TÜRK-İŞ "sigorta sağlık hizmet modeli" adı altında yine Bakanlıkça düzenlenen bir toplantıya katılmamış, işçilerin sigortalılık haklarında geriye gidişin, özellikle işçilere ait sigorta sağlık tesislerinin devrinin kesinlikle kabul edilmeyeceğini ilgililere bir kez daha duyurmuştur. Devlet Bakanı Mustafa Tınaz Titiz tarafından kurulacağı açıklanan "İş Vakfı'na da katılmayacağımız" resmi bir yazı ile ilgiliye bildirilmiştir.

Eylül ayı içinde yapmayı planladığımız bir toplantı hakkında sizlere bilgi vermek istiyorum.

Tarihi henüz kesinlik kazanmamış olmakla birlikte Eylül ayının son haftası içinde Ankara'da iki aşamalı toplantılar yapmak istiyoruz. İlk toplantının Ankara'da TÜRK-İŞ Genel Merkezinde sendika yöneticileri, TÜRK-İŞ Teknisyenleri ve bazı üniversite öğretim üyelerinin katılmasıyla yapılması düşünülmektedir. Bu toplantının konusu "2821 ve 2822 Sayılı yasalar ve Temel İşçi Sorunları" olacaktır. Pek çok üniversite öğretim üyesinin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın davetlisi olarak 11 Temmuz'da Ankara'daki seminere katılan öğretim üyelerinin görüşlerini paylaşmadığı bilinmektedir. Bu yönün açık seçik ortaya konmasını bekliyoruz. İkinci toplantı bu çalışmayı izleyecektir. "temel işçi sorunları konusunda Parlamentoya Çağrı" konulu bu toplantının geniş kapsamlı olarak, yine Ankara'da "Arı Sineması"nda yapılmasını düşünmekteyiz. Bu toplantıda Türk Sendikacılık Hareketi en geniş şekilde temsil edilmelidir.

Bu toplantıda ICFTU'nun da temsil edilmesi planlanmaktadır.

TÜRK-İŞ Örgütü'nün şubelerden başlayarak en geniş şekilde bu toplantıya katılmasının sağlanması lazımdır. Bu konuda sizlerden kesin destek istiyor ve bekliyoruz. Konuya ilişkin önerileriniz planlama çalışmalarını kolaylaştıracaktır. Bu yöndeki katkınızı da rica ediyorum.

./..

Sözlerime son vermeden önce hatalı gördüğüm bir gelişmeye bir defa daha değinmek istiyorum. TÜRK-İŞ bünyesi içinde görüşülüp, tartışılabilir bir takım konular, son günlerde, yeniden kamuoyu malzemesi yapılmaya başlanmıştır. Açıklamaları daha iyiyi, daha doğruyu yapabilmenin eseri, arayışı olarak değerlendirme eğilimindeyim. Hiçbir arkadaşımızı, devamıza zarar verecek bir düşünce ve niyet içinde kabul edemem. Bu Kurulun üyelerinin hepsi, istisnasız hepsi son derece deneyimli, bütün hayatını işçiye hizmet idealine vakfetmiş kişilerdir. Ancak öyle sanıyorum ki, kendi kendimize bir sorunun cevabını verme zamanı da gelmiştir. Kamuoyuna malzeme teşkil eden ve bütünlüğümüz, dayanışmamız hakkında tereddütlere yol açan bu davranışlar hiç mi zararlı olmuyor? Kanaatimce bu soruya "zararlı olmuyor" cevabını verebilmek mümkün değildir. Bizim dışımızdaki bazı unsurların mücadelemizin asla başarıya ulaşamayacağı, paramparça durumda olduğumuz yolunda siyasal iktidara teminat verdiği bir ortamda, bu görüşleri haklı gibi göstermek, sanırım, hiçbir yarar sağlamaması yanında yapıya da, işçilerimize de zarar veriyor. Diğer vesileler bir yana, üç ayda bir bir araya geldiğimiz bir vakiadır. Bu toplantılarımızın her yönüyle demokratik olduğu da bir gerçektir. Teşkilatımızın zafiyet içinde gösterecek, ya da o suretle kullanılmasına imkan verecek davranışlardan kaçınılmasını rica ediyorum.."

1.5. Başkanlar Kurulu Açıklaması :

Başkanlar Kurulu toplantısı sonrasında kamuoyuna şu açıklama yapılmıştır:

"TÜRK-İŞ Genişletilmiş Başkanlar Kurulu, Konfederasyonun 34. kurulus yıldönümünü takip eden 1-2 Ağustos tarihlerinde Samsun'da toplanarak, aktüel bazı sorunları müzakere etmiş ve aşağıdaki hususların kamuoyuna açıklanmasını kararlaştırmıştır:

Hür parlamento rejimle yönetilen ülkelerin değişmez ilkesi olan demokrasi içinde kalkınma anlayışı, ülkemizde son zamanlarda her türlü sosyal önlemi dışlayan, bir sürü ekonomik kararlarla sözde kalkınmaya yönelmiştir.

Bugünkü iktidarın işçi sorunlarına kulak tıkaması, batılı anlamda hür ve demokratik sendikacılık hareketinin yeniden egemen olması yerine, bu hareketi kökünden baltalamaya yönelik bir politika izlemesi sonucu, çalışma barışı giderek tehlikeli bir noktaya itilmektedir.

Demokrasiyi zedeleyen unsurların başında, Türkiye'de çağdaş sendikal hakların büyük kısıtlamalara maruz kalması, Uluslararası Çalışma Teşkilatı ILO'nun ilke ve tavsiye kararlarının hiç sayılması gelmektedir.

TÜRK-İŞ sıkıntıların çaresini Hükümetle birlikte arama ve çözüm yollarını birlikte bulma çabalarına karşın, aynı anlayışı görememiş, buna rağmen "diyalog" gereğini ülke çıkarları açısından bir süre daha devam ettirmeyi uygun görmüştür.

Nitekim; son 1,5 yıl içinde Hükümetle yapılan üç zirve toplantısı beklentilere cevap verecek bir sonuç getirmemiş olmasına rağmen, Başkanlar Kurulumuzun önerisi ile Eylül 1985'de başlayacak yeni yaşama döneminin ilk iki ayında Hükümetin çağdaş ve kazanılmış işçi hakları konusunda ne gibi girişimde bulunacağı ve güvence vereceğinin son defa beklenmesini, ancak, olumlu bir değişiklik olmadığı takdirde bazı yeni kararlar alınmasını uygun görmüştür.

Bu amaçla yapılacak sendikal mücadelenin başarıya ulaşması için, üye bulunduğumuz Uluslararası Hür Dünya İşçi Sendikaları Konfederasyonu ICFTU'nun da desteğinin talep edilmesi uygun görülmüştür.

Başkanlar Kurulumuz ayrıca, çalışma hayatını ilgilendiren ve TÜRK-İŞ tarafından zaman zaman açıklanan çıkmazların aktüel boyutları içinde önemini sürdüren bazı konulardaki görüşlerini şöyle belirlemiştir:

1- Bugüne kadar, çalışma hayatı ile ilgili olarak alınan ve çalışanları huzursuzluğa iten karar ve uygulamaların sadece Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanının tasarrufu olmadığı, bu görüş ve girişimlerin Bakanlar Kurulunca da paylaşıldığı, bir süre önce televizyon ekranından yayınlanan Hükümet Bildirisi ile açıkca anlatılmıştır.

Bu nedenle, TÜRK-İŞ'in bundan sonraki eleştirilerinin muhatabı, şikayetlerine kulak vermeyen Sayın Özal Hükümetidir.

TÜRK-İŞ, demokrasinin vazgeçilmez unsuru olan hür sendikacılık hareketine karşı ortaya konulan bu tavırdan doğrudan doğruya Hükümeti sorumlu görmektedir.

Uluslararası hür sendikacılık hareketinin bir üyesi olan TÜRK-İŞ, bugüne kadar "kol kırılır yen içinde kalır" şeklindeki iyimser tutumunu bundan sonra sürdüremeyeceğini açıklama ihtiyacını duymuştur.

2- 11 Nisan 1985 tarihinde yapılan TÜRK-İŞ ve bağlı sendikaları yönetim kurulları ortak toplantısında alınan kararlar istikametinde Yüksek Hakem Kurulundan işçi üyelerin çekilmesi yolundaki uygulama devam edecektir.

Zira; Başbakanlık Koordinasyon Kurulunun çalışanların aleyhine belirlediği ilke kararları, Kuruldaki işveren ve hükümet üyelerinin çoğunluğuyla onaylanmaktadır. Kurul Başkanının gösterdiği iyi niyet çabaları sonucu değiştirememektedir.

2822 Sayılı Yasanın Yüksek Hakem Kurulunun kuruluşu ile ilgili 53. maddesi, Kurulun bünyesini Hükümet-işçi-işveren temsilcilerinden müteşekkil üçlü yapıya dayandırmaktadır. Bu üçlü yapının unsurlarından birisinin toplantılardan çekilmesi, kararlara katılmaması Kurumun tarafsız hakem niteliğini kaybetmesi sonucunu yaratır.

Her ne kadar iki üyenin katılmamasının, toplantıya engel olamayacağı yasa da yer almışsa da, bu iki üyenin Kurulu oluşturan üçlü yapının bir kanadına mensup olması nedeniyle, bu kesimin yokluğunda alınan kararlara gölge düşer, kararlar hukuk açısından tartışma konusu haline gelir.

3- Konfederasyon ve sendikaların denetimi; siyasal baskı, sendikacıları sindirme ve kamuoyunda küçük düşürme, işçilerin sendikalarına besledikleri güvenleri yok ederek sendikacılığı bertaraf etme amacına alet edilmektedir.

Genel Kurul kararları suistimal gibi gösterilmekte, denetim raporları maksatlı düzenlenerek basına sızdırılmaktadır.

Ancak, oynanan bu oyun, artık yurdumuzun en ücra köşesindeki işçi tarafından dahi bilinmektedir.

Bu amaca yönelik gayretler şimdiye kadar olduğu gibi, bundan sonra da boşa çıkacaktır.

4- Demokrasi anlayışını 34 yıldır muhafaza eden TÜRK-İŞ, Konfederasyon bünyesindeki demokratik hakların en iyi şekilde korunmasına özen göstermiştir.

TÜRK-İŞ'in hedeflerine ulaşmasında daha başarılı olması amacıyla Konfederasyona vâcut veren sendika liderlerinin, gazetecilerin soruları üzerine yaptıkları açıklamalar ve ortaya koydukları görüşler, demokrasiyi içlerine sindiremeyenler tarafından maksatlı yorumlanmakta ve TÜRK-İŞ'in bölünmekte olduğu, yeni konfederasyon kurulacağı yolunda yorumlanmaya kalkışılmaktadır.

Başkanlar Kurulumuzun tüm üyeleri, TÜRK-İŞ bünyesinde bazı maksatlı haberlere kaynak olabilecek olumsuz ve bölücü yönde hiçbir düşünce ve girişimin bulunmadığını, böylesine bir düşüncenin işçiye ihanet teşkil edeceğini ittifakla belirlemiştir.

5- Sendikal harekete karşı izlenen olumsuz politikanın bir başka yönü de 10 yıl işçilik yapmayan, sendika genel merkez yönetiminde görev alamayacağı yolundaki Anayasa hükmünün maksatlı yorumudur.

Başkanlar Kurulumuz seçme ve seçilme hakkına riayeti demokrasinin gereği saymaktadır.

Sendika yöneticisini, sendikacılık görevi süresince işçi saymayan bir anlayışın çoğulcu demokrasi içinde yeri olmamalıdır.

Bu konunun, demokrasi anlayışı zedelenmeden açıklığa kavuşturulması için her türlü girişim sürdürülecektir.

6- Hükümetçe Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Mustafa Kalemli'ye yaptırılan açıklamada, "Kimseye taviz vermeyeceğiz" şeklindeki sözleri Başkanlar Kurulumuzca anlaşılamamıştır.

TÜRK-İŞ, yıllar süren mücadele sonunda elde ettiği hakların, bilinen olağanüstü şartlar içinde elinden alınması karşısında taviz değil, haklılığının kabulünü ve isteklerinin yerine getirilmesini beklemektedir.

Hükümetler, "taviz vermeyiz" "bildiğimizi yaparız" gibi çıkışlarla kendilerini CESUR diye tanımlayamazlar.

Hükümetler; insan haklarına, uluslararası benimsenmiş sendikal haklara, toplumun huzuru için özveriye yöneldiği takdirde "cesur" tanımına hak kazanır.

Kesimlere kulak tıkamak cesaret değil, aksine, siyasal iktidar olma vasfının zaafa uğramasıdır.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, ülke sorunlarının kendi sorunlarıyla sınırlı olmadığına da bilincindedir.

Hayat pahalılığı 1,5 yıl öncesine oranla giderek artmaktadır.

Bazı şartlar nedeniyle elde kalmış tüketim mallarındaki geçici fiyat durgunluğunu "Enflasyon durdu, hayat ucuzluyor" gibi iddialara dayanak yapmak yanıltıcıdır.

İstanbul'da önümüzdeki günlerde başlayacağı ve daha sonra diğer illere yaygınlaştırılacağı belirtilen ekme fiyatlarının serbest bırakılması kararından sür'atle vazgeçilmelidir.

Serbest fiyat kararı, halkın vazgeçilmez temel maddesi olan ekmeğe uygulandığı takdirde, 400 gramlık ekmeğin kısa sürede 100 liranın üzerine çıkmasına engel olunamayacak, ekmeğin tatlı karların bir aracı haline gelince, günlük gıdasını sadece ekmele bulmaya mecbur dar gelirli kitleler açlığa itilecektir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, sağlıklı bir demokrasi içinde, temel hak ve özgürlüklere kavuşma özlemi ve dileğini bir kez daha dile getirir."

1.6. Bölge ve İl Toplantıları :

1.6.1. Ordu, Giresun, Trabzon ve Rize Toplantıları :

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Samsun toplantısından sonra Ordu, Giresun, Trabzon ve Rize illerinde mahalli sendika yöneticileri ile toplantılar düzenlemiş, kamu görevlileri ve Genel Müdürlerle görüşerek çeşitli işçi sorunlarını dile getirmiştir. Bu toplantılarda TÜRK-İŞ Eğitim Sekreteri, Belediye-İş Sendikası Genel Başkan Vekili Çetin Göçer ve Teksif Genel Sekreteri Zeki Polat'da hazır bulunmuştur.

1.6.2. Kayseri, Sivas, Erzincan, Erzurum, Van, Diyarbakır, Elazığ, Malatya Toplantıları :

TÜRK-İŞ Genel Başkanı ve TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri 8/20 Ekim 1985 tarihleri arasında Kayseri, Sivas, Erzincan, Erzurum, Van, Diyarbakır, Elazığ, Malatya illerinde "Sendikal sorunları mahallinde tesbit" toplantıları" yapmışlardır. Bu toplantılara il merkezinde kurulu bulunan şube yönetim kurulu üyeleri ile komşu il ve ilçelerdeki şube başkanlarının katılmaları planlanmıştır. 19 Eylül 1985 günü, 85-2184-5/43 sayılı bir yazı ile planlanan çalışma sendika genel başkanlıklarına duyurulmuş, şube başkanlarının toplantıya katılmalarının sağlanması, genel başkanların yada uygun görülecek genel yönetim kurulu üyesinin TÜRK-İŞ heyetine dahil edilmesi istenmiştir. 20 Eylül 1985 gün, 85-2192-5/43 sayılı bir yazı ile de "Adıyaman, Ağrı, Bingöl, Hakkari, Kars, Kırşehir, Mardin, Muş, Nevşehir, Tunceli, Urfa, Yozgat illerindeki sendika şube başkanlarından en yakın ilde yapılacak olan toplantıya katılmaları istenilmiştir.

TÜRK-İŞ teşkilatlandırma çalışmaları çerçevesinde yapılan bu toplantılar ve sonuçları Raporun "Teşkilatlanma Çalışmaları" Bölümünde ayrıntılı biçimde sunulmaktadır.

./..

1.6.3. TÜRK-İŞ Genel Sekreterinin İl ve Bölge Toplantıları :

Yönetim Kurulumuzun kararları ışığında, bölgeler ve illerde yapılan toplantılara geçtiğimiz dönemde de devam edilmiş, TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Batı Karadeniz, İç Anadolu, Marmara, Trakya ve Ege bölgelerinde işçiler ve mahalli sendikacı yöneticileri ile bir dizi toplantı yapmıştır.

1.6.3.1. Batı Karadeniz Bölgesi illeri Toplantısı :

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri 25/27.7.1985 tarihleri arasında Çankırı, Kastamonu, Zonguldak ve Bolu illerinde düzenlediği toplantılarda mahalli sendika yöneticisi ve işçi temsilcilerine çalışma hayatıyla ilgili konular, alınmakta olan tedbirleri ve TÜRK-İŞ'in çalışmalarını anlatmıştır.

Toplantıda şu konular üstünde durulmuştur:

- o Hükümetin Emek sahiplerine karşı ilgisiz davranışından kaynaklanan sıkıntılar,
- o Enflasyon hakkında TÜRK-İŞ'in görüşleri,
- o T.İ.S. zamlarının yetersizliği,
- o Asgari ücret tespit münakaşalarındaki emeğe ve alınterine karşı saygısızlık,
- o Yapı kooperatifi sorunları,
- o İşsizlik ve tam istihdam için yapılan özenti çalışmalar, iş vakfı kuruluşu-kapalı işyerleri 500 sınai ve 700 zirai işletmenin durumları,
- o Ekonomik politikaların, sosyal politikalarla desteklenmesi gereğinin kaçınılmaz olduğu,
- o Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 17.7.1985 tarihli istatistik tebliğindeki şişirilmiş rakamlar, TÜRK-İŞ dışı 10 sendikaya verilen yetki, MİSK ve HAK-İŞ'in her fırsattan yararlanarak güçlendirilmek istenishi,
- o SSK Hastanelerine el atma gayretleri, üst üste oynanan oyunlar,
- o Bölge toplantıları,
- o İş programının yenilenmesi ihtiyacı.

1.6.3.2. İç Anadolu Bölgesi Toplantısı (I):

13-15 8.1985 tarihleri arasında Kırşehir, Nevşehir, Kayseri ve Niğde illerinde mahalli sendikacı ve işyeri temsilcileriyle yapılan toplantılarda TÜRK-İŞ Genel Sekreteri güncel sorunlar hakkında bilgi vermiştir.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri toplantılarda Hükümetin çalışma hayatıyla ilgili tutumunun yanlış zihniyetten kaynaklandığı ve kısa zamanda bu tutumun değişmesi gerektiği açıklanmıştır. 2821-2822 sayılı kanunlarla 1475 sayılı kanunlarda gerekli değişikliğin yapılması, Tarım İş Kanununun çıkması, SSK ile ilgili sorunlar, Piyasa Mekanizmasının çarpıklıktan kurtarılması gibi konular ele alınarak TÜRK-İŞ'in görüşleri açıklanmıştır.

1.6.3.3. İç Anadolu Bölgesi İlleri Toplantısı (II) :

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri, 19/21 8.1985 tarihleri arasında Afyon, Kütahya ve Eskişehir'de sendika yöneticileri, temsilci ve işçilerle toplantılar düzenlemiştir. Bu toplantılarda tarım işletmelerinin çalışmaları hakkında bilgiler alınmış ve tarım ve orman işçilerinin sorunları tartışılmıştır.

1.6.3.4. Marmara ve Trakya Bölgesi İlleri Toplantısı :

Kocaeli, İstanbul, Kırklareli ve Edirne illerinde 25/29 Eylül 1985 tarihleri arasında mahalli sendika yöneticileri, işyeri temsilcilerine TÜRK-İŞ Genel Sekreteri, TÜRK-İŞ Konfederasyonu gündemindeki konular ve çalışma hayatıyla ilgili sorunları anlatmıştır.

Toplantıda üzerinde durulan konular şunlardır:

- o Ülkemiz ekonomisi, Enflasyon ve 22 ayın muhasebesi, Dar ve Sabit gelirliilerin durumu,
- o Asgari ücretler,

- o Sözleşmeli Personel sistemi uygulaması hakkında endişeler ve öneriler,
- o İşsizlik sorunu,
- o Konut sorunu,
- o TÜRK-İŞ Mevzuat Dosyası ve 1985/86 yasama yılında TBMM'nden beklenen yasalar,
- o Teşkilatlanma konuları,
- o Tarım işçilerinin sorunları ve alınan önlemler,
- o SSK faaliyetleri ve sağlık hizmetleri konusundaki gelişmeler ve TÜRK-İŞ'in faaliyetleri,
- o TÜRK-İŞ'in çalışma programı hakkında açıklamalar,

1.6.3.5. İzmir Toplantısı :

10.10.1985 tarihinde izmir ilinde Ege Bölgesi Şube Başkanlarının katıldığı toplantıda TÜRK-İŞ Genel Sekreteri, Çalışma hayatıyla ilgili konular, sendikal faaliyetler ve TÜRK-İŞ çalışmaları hakkında bilgiler vermiştir.

1.7. Yönetim Kurulu'nun 12 Kasım 1985 Tarihli açıklaması :

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 12 Kasım 1985 günü işçi hareketini doğrudan ilgilendiren çeşitli konular hakkında bir açıklama yapmıştır, "Yeni sorunlarla çalışma barışı daha fazla korunamaz" denmiştir.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu adına Genel Sekreter M. Sadık ŞİDE şu açıklamayı yapmıştır:

"1-Parlamentar demokratik rejime geçişle birlikte, olağan üstü dönemde ortaya çıkan ve çalışma hayatını olumsuz yönde etkileyen yasal düzenlemelerin, çağdaş sendikacılık açısından değerlendirilerek, ILO ilke ve tavsiyelerine uygun hale getirilmesi yolunda yapılabilecek girişimler, Hükümetin duyarsız davranışı ile ciddiyetini korurken, şimdi de yeni yeni sorunlar ortaya çıkmaktadır. Son olarak, istihdam yaratmak amacıyla bazı altyapı kesiminde asgari ücretin altında mini ücret ile işçi çalıştırılmasını içeren Hükümet Programı, ısrarla sürdürmeye çalıştığımız diyalog politikasına son vermeye yeterli nitelik taşımaktadır.

TÜRK-İŞ olarak, asgari ücretin insanca yaşamaya yetmediğini, bugünün ekonomik şartları içinde sefalet ücreti olduğunu tekrarlarken, yasal zorunluluk olan bu ücret uygulamasını hangi yolla olursa olsun değiştirmeye kalıkanlar, muhataplarından da yasalara uymalarını bekleyemezler.

TÜRK-İŞ olarak böyle bir uygulama halinde, çalışma barışının daha fazla korunamayacağını açıkça kamuoyuna duyurmayı görev biliriz.

2- TÜRK-İŞ 34 yıllık geleneğinde, Yargı Kararlarına karşı tartışmasız olmayı ve saygıyı ilke edinmiştir.

22 yıldır uygulanan toplu iş sözleşmesi düzeninde, tarafların rızası dışında kazanılmış bir hakkın yargı kararlarıyla da olsa ortadan kaldırılması, İş Hukukunun "Kazanılmış Hak" konusundaki temel ilkesine de İş Yasasının 16. maddesine de aykırıdır.

Uzun mücadeleler sonunda elde edilen hakların ortadan kaldırılamayacağı toplu iş sözleşmelerinde de hüküm altına alınmıştır.

Bu, sadece hukuk açısından değil, çağdaş işçi haklarına da indirilmiş büyük bir darbedir.

Bu karar, doğrudan toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde uyumsuzlukları yaygınlaştıracı, Yüksek Hakem Kurulu bakımından da hakların budanması alışkanlığına bir gerekçe olarak kullanılacak tehlikeyi beraberinde getirmiştir.

3- 50 yıldır ihmal edilmiş 10 milyon civarındaki tarım işçisinin hiçbir yasal güvencesinin olmadığı bir kere de 5 Kasım tarihinde düzenlediğimiz panel/konferansta ortaya konulduğunda, Hükümetin Çalışma Bakanı TRT'yi kullanma alışkanlığıyla ekrana çıkmış ve tarım işçilerinin toplu sözleşme yaptıklarını, sigortalı olduklarını, yasal güvenceden yoksun bulunduğu yolundaki iddiaların gerçek dışı olduğunu söyleyebilmiştir.

Oysa gerçek çok başkadır. Türkiye'de kamu kesiminde çalışan ve sendikalaşma hakkına kavuşan 45 bin kişi ile isteğe bağlı sigortalılıktan yararlanabilmiş 17 bin kişi vardır.

Tarım ve Orman kesiminde çalışan 10 milyon kişinin olduğu düşünülürse aradaki korkunç farkı gözmezlikten gelmek ve kamuoyunu yanıltmaya çalışmak yakışıksızdır. Sayın Bakanın bu açıklaması işçiler tarafından tekke ile karşılanmıştır.

4-Gezici Tarım İşçilerinin Sorunları konulu panel/konferansın sonuç bildirgesi de Yönetim Kurulumuzda görüşülerek kabul edilmiş, başta Hükümet olmaz üzere Parlamento üyelerine, siyasi parti başkanlıklarına gönderilerek yasal ve sosyal hiçbir güvencesi bulunmayan bu insanlara ilgi gösterilmesi ve gereken düzenlemelerin öncelikle ele alınarak yapılması çağrısında bulunulmuştur.

5-49 günlük bir yayın hayatından sonra, hiçbir gerekçe gösterilmeden kapatılan HÜRGÜN gazetesi çalışanları, kaderleriyle başbaşa bırakılmışlardır.

Adana PAKTAŞ işyerinde çalışan yaklaşık 4500 işçinin de endişe dolu günler geçirdiği, TEK tarafından alacak nedeniyle ceryanın kesilmesiyle üretimin durduğu halde, henüz bir çözüm bulunamamıştır.

HÜRGÜN çalışanlarının ve PAKTAŞ'ın durumuyla ilgili olarak açıklama yapılması beklenmektedir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur."

İKİNCİ BÖLÜM

İŞÇİ HAK VE ÖZGÜRLÜKLERİ İLE İLGİLİ YASAL ÇALIŞMALAR

- 2, Özal Hükümetinin 31 Ekim 1985 günü açıklanan "1986 Yılı Programı" Türk Sendikacılık Hareketinin sürekli çabalarına karşın Hükümetin işçi hak ve özgürlüklerine karşı tutumunu koruma niyetinde olduğunu göstermektedir.

1986 Yılı Programının "Çalışma Hayatı" ile ilgili bölümünde, "1985 yılı çalışma hayatında serbest toplu pazarlık düzeninin bütün müesseseleri ile işletildiği bir yıl olmuştur" denilmekte, alınan önlemlerle işçilerin "satın alma gücünün korunduğu" savunulmaktadır.

Çalışma hayatını düzenleyen mevzuatın "uzlaşmayı teşvik edici özelliği" sonucunda 1985 yılında toplu iş sözleşmelerinin çok azının uyuşmazlıkla sonuçlandığı, grev kararı alınan 191 işyerinden sadece 19'unda greve gidildiği belirtilen Programda, "...1680 işçinin iştirak ettiği grevlerde kaybolan işgünü sayısı 254,421 gibi düşük bir seviyede kalmıştır. Buna karşılık yıl içinde 692,227 işçiyi kapsayan 1582 toplu iş sözleşmesi anlaşmayla sonuçlanmıştır. YHK tarafından 7438 işçiyi kapsayan ve uyuşmazlıkla ilgili 47; 2603 işçiyi kapsayan ve grev oylaması sonucu 34; 19142 işçiyi kapsayan ve özel hakeme ilişkin 22 toplu iş sözleşmesi olmak üzere toplam 29183 işçiyi kapsayan 103 toplu iş sözleşmesi karara bağlanmıştır" denilmektedir.

Raporda işçilerin satın alma gücünün korunduğu yolundaki iddia da şöyle ortaya konulmaktadır:

"1985 yılında kamu kesimince, Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulunca tesbit edilen prensipler çerçevesinde yüzde 25 + 3000 TL olarak uygulanan zam oranları, bilahare fiyat artışlarındaki gelişmeler de gözönünde bulundurularak yüzde 27 + 3000 TL şeklinde uygulanmıştır. Yüzde 27'lik oran işyerinin niteliği gözönünde bulundurularak zaman zaman yüzde 30'a da çıkabilmektedir. Yüksek Hakem Kurulu'nun da, ücretlerin düşük olduğu küçük işyerleri dışında, umumi hatlarla itibariyle benzer bir uygulama içinde olduğu görülmüştür. Bu oranlar Gelir Vergisinin ilk diliminde sağlanan 5 puanlık indirim ve yüzde 20'ye kadar çıkan yeni vergi iadesi oranı ile birlikte değerlendirildiğinde, kamu kesimi ücretlilerinin gelirlerinde ortalama yüzde 37'lik bir artış söz konusudur.

./...

24 Ocak 1980 sonrasında, Ekonomik İstikrar Programı uyarınca yıllık beklenen fiyat artışları oranında ücretlere zam yapılması öngörülmüş; bunun yanı sıra mali denge vergisi kaldırılmış, gelir vergisinde 16 puanlık azalma yapılmış ve en az geçim indirim oranları yeniden düzenlenmiştir. Sosyal ödemelerde de önemli artışlar temin edilmiş ve ayrıca 1984 yılından başlayarak ücretlilerin vergi iadesinden yararlandırılması öngörülmüştür. 1984 yılında (30.000) TL'ye kadar yüzde 10 ve yukarısı için yüzde 5 olan vergi iadesi oranı 1985 yılında 25.000 TL'ye kadar yüzde 20; 25.000-50.000 TL arası için yüzde 15; 50.000-100.000 TL arasında yüzde 10 ve yukarısı için yüzde 5 olarak yeniden düzenlenmiştir. Böylece, 1980'den bu tarafa brüt esas ücretlerde yer yer reel düşüş görülebilmesine rağmen net ele geçen ücretlerde pozitiflik korunmuş ve vergi iadesi ve dikkate alındığında satın alma gücünü koruyan gelişmeler temin edilmiştir...."

Raporumuzun "Ekonomik ve Sosyal Alandaki Gelişmeler" (Bknz. Üçüncü Bölüm) Bölümünde teker teker cevaplandırılarak gerçek dışı olduğu ortaya konan bu iddialar, 1986 yılı Programında çalışma hayatında gerçekleştirilmesi planlanan "tedbirlerin" gerekçesini ve hareket noktasını oluşturmaktadır.

Buna göre,

(1) Özal Hükümeti, 2821 Sayılı Sendikalar ve 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunlarının "aksayan" yönlerinin değiştirilmesine ilişkin çalışmalar, "... uyulamadan edinilen tecrübeler ışığında, Kanunların sistematığı ve temel tercihlerinin değiştirilmemesine özen göstererek" sonuçlandırmayı planlamaktadır.

"Kanunların temel tercihlerinin değiştirilmemesi" gerek 2821 Sayılı Sendikalar Yasasında, gerekse 2822 Sayılı Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Yasasında işçi hak ve özgürlüklerini kısıtlayan; işçi haklarını güvence altına alan Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Sözleşmelerine aykırı tüm hükümlerin korunacağı anlamındadır. Diğer bir deyişle, sendikaların serbest işleyişi engellemeye devam edilecek, kısıtlı grev hakkı ve Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu'nun müdahaleci ve baskıcı tutumları ile serbest toplu pazarlık hakkı olması gerektiği biçiminde kullanılamayacaktır.

./..

Programda "kamu kesimi yöneticilerinin toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde taraf olmaktan çıkarılması" amaçlanmakta, "kamu kesiminde uygulanmakta olan ücret politikalarında bütünlük sağlanması, aynı işi yapanlar arasındaki değerlendirme farklılıklarının giderilip, verimli bir çalışma ortamının tesis edilmesi ve işçilik ödemelerinin dengeli bir yapıya oturtulması amacıyla, profesyonel sendikacılık çerçevesinde faaliyet gösterecek Kamu Kesimi İşveren Sendikalarının kuruluş çalışmaları sonuçlandırılacaktır." denilmektedir. Bu çerçevede "kamu kesimi işverenlerinin, işveren sendikalarına üyelik işlemleri tamamlanacak ve toplu pazarlık görüşmelerinde kamu işveren sendikalarının muhatap olmaları sağlanacaktır."

Bu önlemler yanında, 1986 yılı ücret pazarlığını doğrudan ve dolaylı olarak etkileyecek diğer bazı önlemler de şunlardır:

- o İşletme seviyesinde prodüktivite birimleri kurularak, prodüktivite artışından belirli esaslar çerçevesinde çalışanların da pay almalarına imkan verecek prim sistemlerinin geliştirilmesi,
- o Kamu kuruluşlarında çalışanların "daimi işçi, yatırım tertibinden işçi ve geçici işçi" olarak sınıflandırılması,
- o Kamu kuruluşlarında ücret sistemlerinin "iş değerlendirmesi, verimi ve liyakat değerlendirmesi" esaslarına dayandırılması düşüncesiyle, "iş değer derecesi ve kademe sayılarında denklik sağlanmış; aynı işi yapanların unvanlarının ve başlangıç ücretlerinin eşit olması; taban ve tavan ücretleri arasında açıklığın denk tutulması; kuruluşların üst yönetimiyle işçi ücret sistemi yapısında ücret hiyerarşisi ilkelerinin korunması,
- o Aynı işi yapan memur ve işçiler arasında memurlar aleyhine olan ücret dengesizliklerinin uygun işlere kaydırma ve statü değiştirme suretiyle giderilmesi,
- o Kamu kuruluşlarında işçilik ödemelerinin yapısının esas ücret ve esas ücrete bağlı hesaplanan ek ödemeler, primler, tazminatlar, sosyal yardımlar ve toplam işçilik (ücret) maliyeti olarak gruplandırılması,

Öyle görülmektedir ki, hedef, 1986'da sıralanan bu önlemleri, bu defa Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu aracılığıyla değil, Kamu Kesimi İşveren Sendikaları eliyle gerçekleştirmektir. Bu kuruluşların başına "profesyonel" yöneticiler getirmek suretiyle, Özal Hükümeti "serbest toplu pazarlık hakkına Hükümetin müdahale etmediğini, pazarlığın siyasal iktidar dışında oluşmuş,

işçi ve işveren sendikaları arasında cereyan etmekte olduğunu" savunabilecektir. Gerçekte planlanan doğrudan siyasal iktidardan talimat alan bir yönetici grubu, işçi sendikalarının karşısına çıkmak, Hükümete de "biz karışamayız, serbetçe oturup, karşılıklı pazarlık yapıyorlar" diyebilme imkanını sağlamaktır.

Bu tabloda 2821 Sayılı Sendikalar Yasası ile 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu değişikliğinin TÜRK-İŞ'in istekleri ve Uluslararası hukuk kuralları doğrultusunda gerçekleştirilmesi, İş Yasasında öngörülen tedbirlerin 'istihdam güvencesi, asgari ücret ilh.) hayata geçirilmesi birinci derecede önem taşımaktadır. Hatırlanacağı gibi değişiklik önerilerinin yapıldığı günlerde TÜRK-İŞ "düzenlemelerin o aşamada uygulama sorun ve çıkmazları ile sınırlı olduğu"nu bildirirken TÜRK-İŞ'in düzenlemelerin uluslararası hukuk kurallarına aykırı yönlerine ilişkin hükümlerinin değiştirilmesi gerektiği yolundaki görüşünü muhafaza ettiği"ni açıklamıştır. Bu yönde bir çalışma beklenirken Hükümet şartları daha da ağırlaştıracak bir düzenleme peşinde olduğu anlaşılmıştır.

Yönetim Kurulumuz 4 Kasım 1985 gün, 85-2519-1/2 sayılı bir yazı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Başkan ve Üyeleri ile sendikacı ve işçi kökenli Milletvekillerini ve TÜRK-İŞ Daimi Mevzuat Komisyonu üyelerini 27 Kasım 1985 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde bir toplantıya davet etmiş bulunmaktadır. Bu TÜRK-İŞ'in hazırlayarak çeşitli tarihlerde üç kez Hükümete ve TBMM'ne sunduğu Yasa değişikliği önerilerinin değerlendirileceği bu toplantıyı Başkanlar Kurulumuzun olağan toplantısı izleyecek ve alınmak gereken önlemler değerlendirilebilecektir.

2.1. Tarım ve Orman İşçilerini Yasal Güvenceye Kavuşturma Çalışmaları:

Tarım işçilerinin içinde yaşadığı ağır çıkmazlar geçirdiğimiz dönemde Bakanlıklara ve ilgili devlet kurumlarına Haziran ayı içinde gönderilen bir raporla duyurulmuş, 5 Kasım 1985 tarihinde Ankara'da "Gezici Tarım İşçilerinin Sorunları" konulu bir panel konferans düzenlenmiştir.

./...

Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi'nden öğretim üyelerinin, kamu görevlilerinin, uzmanların, TÜRK-İŞ ve Tarım-İŞ temsilcilerinin panelist olarak katıldığı Konferansda tarım ve orman işçilerinin ve mevsimlik olarak çalışan gezici işçilerin sorunları tartışılmıştır.

Konferans 18 Ekim 1985 gün, 1985-2426-5/43 sayılı yazımız ile Teşkilatımıza duyurulmuştur.

TÜRK-İŞ tarafından hazırlanan Konferansa sunulan raporda tarım ve orman işçisinin içinde bulunduğu şartlar özetle şöyle açıklanmıştır:

"Türkiye, tarım kesiminin büyük ölçüde önemini koruduğu bir ülke durumundadır. Ülkemizde 1980 yılı itibariyle iktisaden faal nüfusun yüzde 56'sı tarım kesiminde çalışmaktadır. Bu sektörde 15 yaşından küçük çocukların da çalıştırıldığı dikkate alınır, Türkiye'de 10 milyon dolayında kişinin tarım kesiminde çalıştığını ileri sürmek mümkündür.

Büyük işletmelerin yoğunlaştığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde toprağın tasarruf biçiminin niteliği ve fazla işgücü istemeyen kültür bitkilerinin yetiştirilmesi nedeniyle, ücretli tarım işçisi kullanımı sürekli ve yaygın değildir. Bu bölgelerle birlikte, yine daha çok hububat ekiminin yapıldığı ve ve cüce işletmelerin yaygın olduğu Orta Anadolu bölgesi, diğer bölgelere tarım işçisi gönderen yöreler olmaktadır.

Özellikle endüstri bitkileri yetiştiriciliğinin geniş bir tarım arazisinde yapıldığı Çukurova ve Ege Bölgelerine; bu bitkileri çapa, sulama ve hasat zamanlarında, Doğu ve Güneydoğu Anadolu ile Orta Anadolu bölgelerinden onbinlerce mevsimlik tarım işçisinin akın ettiği görülmektedir. Bu iki bölgeye gelen mevsimlik tarım işçileri sayısının, mevsimlere göre değişmekle beraber, yaklaşık yılda 450 bin kişi dolayında olduğu ve bu miktarın yaklaşık yarısının her yıl Çukurova bölgesine geldiği tahmin edilmektedir.

Bu işçiler "gezici", "geçici" yada "göçmen işçi" diye isimlendirilmektedir.

Türkiye'de çok sayıda gezici tarım işçisinin bulunması ve bunların sayısının giderek artış gösterme eğiliminde olması ve bu işçilerin gerek köylerinde ve gerekse yörelerinde çok çeşitli sosyal ve ekonomik sorunlarının bulunması, gezici tarım işçiliği yapanların sorunlarına eğilmeyi ve sorunların ivedilikle çözümlenmesi için çaba harcamayı gerekli kılmaktadır.

Gerçekten gezici tarım işçileri, genellikle sosyal güvenlik-ten ve her çeşit yasal himayeden yoksun durumdadırlar. Çok güç koşullarda çalışmakta, beslenme, barınma ve sağlık bakımından son derece önemli sorunlarla karşıkarşıya bulunmaktadırlar.

Gezici tarım işçilerinin sorunları tarım ve orman işçisinin yaşadığı sorunlardan bir bölümünü oluşturmaktadır.

Tarım işçilerinin gerek çalışma koşulları gerek ücret seviyeleri ile ilgili olarak bugüne kadar yurt çapında bir çalışma yapılmamış, araştırmalar daha çok bir ilin yada bölgenin in-celenmesi biçiminde yürütülmüştür. Kuşkusuz bunda, siyasal iktidarların, vaatleri ne olursa olsun, sorunları gereğince ele almak istememeleri rolü vardır. Hep sorunların "karmaşık-lığından" söz edilmiş, önlem almaya gelince sessiz kalınmış-tır. Bu tutum sorunların tüm boyutları ile değerlendirilmesini, tutarlı ve kalıcı önlemler getirilmesini engellemiştir.

TANIMLAMA SORUNU

Sorunların başında "tarım işçisinin nitel ve nicel yönden tanımı" gelir. Tarım kesimi, zaman zaman "köy" kavramı ile ka-rıştırılmış veya özdeş sayılmıştır. Köy yada kır kesimi kav-ramının tanımlanmasında en çok "idari yapı" ve "nüfus kriteri" kullanılmaktadır. İdari kriter, il ve ilçe dışındaki yerleşme merkezlerini "kır" olarak alırken, nüfus kriterine göre nüfusu 10 binin altında olan yerler "kır" kabul edilmektedir.

İsabetle belirtildiği gibi, "...bu ayırmalara dayalı olarak kır kesiminde yaşayan nüfusu tarım işgücü, şehir kesimindeki nüfusu ise tarım dışı işgücü kabul etmek yanlış olacaktır. Kır kesiminde tarım dışı faaliyetlerle uğraşanlar olduğu gibi, şehir kesiminde tarımsal faaliyetlerde çalışanlar vardır.. Öte yandan, yılın belirli aylarında tarımsal faaliyetlerle uğraşan bir kişi boş zamanlarında yakın şehirsal yerleşim ünitelerine giderek tarım dışı sahalarda çalışmaktadır. Buna karşın, yılın belirli zamanlarında tarım dışı sektörlerde çalışan kişilerin de köylerine dönerek geçici tarımsal faaliyetlerle meşgul oldukları izlenmektedir..."

Bunun yanında, özellikle yeterli gelire sahip olmayan tarım-sal işletmelerde, belli bir malın üretiminin belli bir kısmını kendi toprakları üzerinde tamamlayanların geri kalan zamanda başka işletmelerde işçi olarak çalıştıkları gözlenmektedir. Diğer bir deyişle tarımsal nüfusun bir kısmı yılın belirli bir zamanında kendi hesabına çalışmakta ya da yardımcı aile efradı grubu içinde bulunmakta, yılın başka bir zamanında ise ücretli olarak görünmektedir. Bazı Adana köylerinde yapılan bir araş-tırmanın ortaya koyduğu üzere "...bağımsız küçük çiftçiler ta-mamen kendi çiftliklerinde çalışırlar. Kendilerine ailenin diğer üyeleri katılır. Birçok hallerde köyden yahut dışarıdan geçici olarak yardımcı işçiye, özellikle çapalama ve toplama işlerinde aile işgücünün yetersiz kaldığı yaz ayları boyunca ihtiyaç olur. Bununla beraber aile işletmesinde yeteri kadar iş olmadığı zaman ailenin diğer üyeleri de bir başkasının iş-letmesinde geçici olarak çalışmaktadır..."

Tarım işçisinin nitel olarak tanımlanmasında karşılaşılan bu engeller yanında tarım kesiminde mevcut yapının belirlediği "toprak-insan ilişkilerinden kaynaklanan çıkmazlar da vardır."

Tarım kesimindeki topraksız insanların bir kısmı, toprakla kurmuş oldukları çeşitli ilişkilere göre "ortakçı ve kiracı" diğer kısmı ise "gündelikçi" olarak isimlendirilir.

Kiracılık mal sahibine verilecek kiranın elde edilecek ürün-den bağımsız olarak tesbit edildiği bir işletme türüdür. Özel anlaşmalara dayalı kiracılıkta götür kira büyük ölçüde nakdi olarak ödenir. Kira koşulları kuru ve sulu tarıma göre değiştiği gibi, o yerin suya olan ihtiyaç derecesine göre de farklı olmaktadır. Toprak sahibine ödenen kira üretimi söz konusu mal için de değişmektedir. Kira büyük çoğunlukla nakdi olmak-beraber çeşitli yerlerde parasal ödemenin yanında aynı ödeme de getirilmiştir yada sadece aynı ödeme yapılmaktadır.

Ortakçılık yurdumuzda mevcut toprak insan ilişkilerinin meydana çıkardığı yaygın bir işletme birimidir. Topraklarını işleyecek nakdi ve fiziki üretim araçlarından yoksun toprak sahipleri arazilerinin küçük parçalara bölerek topraksız yada az topraklı kişilere işletmektedir. Ortakçılığın bir diğer çıkış şekli, şhirscl yerleşim ünitelerinde yaşayan arazi sahiplerinin topraklarını işler tutmak ve tarımsal gelir kaynaklarını devam ettirmek arzularıdır.

Ortakçılık ilişkisinde şu üç şekil belirgindir:

- o Tarla mal sahibince verilir, ortakçı emeğini kullanır ve elde edilen tohum ve mahsul yarı yarıya bölünür.
- o Mal sahibi tarla ve tohum verir, emek ortakçıya aittir. Mahsul yarı yarıya bölünür.
- o Mal sahibi tarlayı verir. Emek ve tohum ortakçıya aittir. Bu durum da mal sahibine mahsulün 1/4'ü verilir.

Bu genel yapı dışında kalan ortakçılık koşulları da vardır. Güney Doğu Anadolu Bölgemizde tarla sahibinin tohum ve tarlayı verip, mahsulün yüzde 40 ıla yüzde 60 ını almasına; bahçecilikte mal sahibinin salt tarlayı verip, mahsulünü 3/4 ünü almasına tenik olunur.

Bu bölgelerde ve Doğu Anadolu Bölgesinde ortakçılık, ortakçı ile mal sahibi arasında iş ilişkisi dışında kurulmuş olan ilişkilere dayalı olarak çeşitli adlar almaktadır. Bunlardan en yaygını "marabacılık"tır. Ortakçılık marabacılık şekliyle büyük ölçüde "tarım işçiliğine" yaklaşmaktadır. Mal sahibi arazi, öküz, çift-çubuk ve tohum dahil herşeyi vermekte ve mahsulün 2/3'ünü veya 3/4'ünü almaktadır. Maraba, üretim faaliyetinden ayrı olarak mal sahibinin hizmetlerini de görmektedir. Üretim faktörünün yanında hizmetin kiralalanmasında marabalar önemli ölçüde tarım işçisine yaklaşmaktadır.

Ortaya çıkış nedenleri ve bölgelere göre farklılıkları belirtilen ortakçılık ve yarıcılık arasında yakın ve yapısal ilişkiler vardır. Kiracılıkta toprak sahibine ödenen bedel, ürün miktarına bağımlı değildir, götürü olarak tesbit edilir ve genellikle nakdidir. Ortakçılıkta ise mal sahibi ve ortakçı arasındaki bölüşüm üretim miktarına bağlıdır. Gerek kiracılık ve gerek ortakçılık, tarım işçiliği gibi ülkemizde son otuz yıldır izlenebilen bir "topraksızlaşma sürecinin sonunda ortaya çıkan kurumlardır."

Bu açıklamalar ışığında şu genellemelere ulaşılabilir:

- o Ortakçılık-kiracılık ile tarım işçiliği aynı sosyo-ekonomik olayın ortaya çıkardığı kurumlardır.
- o Ortakçılık-kiracı tarım işçisine göre maddi olanakları daha iyi olan kişidir.

Bu noktada, genel bir yaklaşımla tarım işçisini üretim sürecine emek faktörüne dayalı olarak katılan "topraksız kişi" olarak tanımlayabiliriz.

Oramancılık işkolunda istihdam edilen işçilerin ise genellikle üç kategoride toplandığı görülmektedir.

- o Orman işçiliğini hayat boyu meslek edinmiş ve özel eğitim görmüş olan devamlı, kalifiye orman işçileri,
- o Esas uğraşları tamir, yapı vb. işlerden arta kalan boş zamanlarda orman işçiliği yapan mevsimlik işçiler.
- o Devamlı, kalifiye orman işçileri ile mevsimlik işçilerin yeterli miktarda sağlanamadığı durumlarda istihdam edilen geçici işçiler.

Ülkemizdeki devlet ormanlarında istihdam edilen işçilerin sayısı 1975/78 yılları ortalamasına göre 500 bin dolayındadır. Bu miktar ancak yüzde 1'i devamlı orman işçisi niteliğinde olup, geri kalan yüzde 99'u kısa süreli istihdam edilen mevsimlik yada geçici orman işçileridir.

Orman işçilerinin karşıkarsıya bulunduğu sorunlar ile tarımda çalışanların temel sorunları arasında büyük bir yakınlık vardır.

SÜREKLİ VE GEÇİCİ TARIM İŞÇİLERİ

Tarım işçileri çalışma sürelerine göre "sürekli" ve "geçici" olarak ayrılmaktadır. Çalışma sürelerine göre yapılan bu ayırım, ülkemizdeki tarımsal faaliyetlerin yapısının bir sonucudur. Tarımsal üretim özellikle yaz aylarında yoğun işgücünü gerektirmekte ve bu nedenle tarımsal faaliyet süresinde farklılığa yol açmaktadır.

Sürekli tarım işçiliğinin önemli işvereni kamu kesimidir. Kamu kesimi dışında istihdam edilen sürekli tarım işçileri de vardır ve bunlar genellikle yıllık sözleşmelerle çalıştırılmaktadır. Tahminlere göre yurdumuzda 10 bin dolayındaki "marabacı aile" bu yönüyle sürekli tarım işçisi olarak görülmektedir. Güney-doğu Anadolu bölgemizde "azap" denilen tarım işçileri de yıllık tutulurlar ve ücretleri genel olarak aynı olarak ödenir. Gaziantep ilimizde sürekli tarım işçiliğinin "cüvelek" yada "ronçper" diye isimlendirilen başka bir türüne rastlanmaktadır. Bu işçiler gündelikçidir fakat tarımsal işletmeye sürekli olarak bağlanmışlardır. Cüveleklerin barınmaları mal sahibince karşılanır ve kendi hesaplarına, tohumu mal sahibinden almak üzere 100 kilo buğday ekilir. Orta Anadolu'da tarım işçileri "çırak" diye adlandırılmaktadır. Kayseri ve Yozgat'ta yıllık sözleşmelerle genç erkeklerle hatta evli çiftlerle anlaşılmaktadır. Bu sistemde beslenme mal sahibince karşılanmakta ve çıraklara yıllık belirli bir ücret verilmektedir.

./..

GEÇİCİ TARIM İŞÇİLERİ

Tarım işçiliğinin çoğunlukla geçici olması tarımsal yapının bir sonucudur. Tarımsal istihdamın en yüksek noktasına çıktığı Temmuz/Ağustos ayları hariç sadece tarım işçileri değil, küçük toprak sahipleri de tarım dışı istihdam olanakları aramaktadır. Zira bunların gelirleri yeterli değildir. Bunların büyük bir kısmının inşaat, maden ve karayolu işçiliği yada yakın yerlerde fabrika işçiliği yaptıkları bilinmektedir.

Geçici tarım işçiliğinin "gündelikçi" ve "mevsimlik işçilik" diye iki şekli vardır. Mevsimlik tarım işçileri "mahalli" ve "göçmen işçiler" diye ayrılır. Mahalli işçiler bulundukları yerlerde yada yakın çevrelerde sebze, meyve ve fındık hasat zamanlarında, saat ve günlük yada işin birimine göre tesbit edilen ücretlere dayalı olarak mevsimlik tutulurlar.

Göçmen yada "gezici" mevsimlik işçilerse, işe göre çeşitli bölgelere tek başına yada aileleriyle giden tarım işçileridir. İşveren bu işçilerle kısa süreli anlaşmalar yapar.

Geçici tarım işçilerinin istihdamında kullanılan başka şekiller de vardır. Batı Bölgelerimizde rastlanan "karakullukçu" ile diğer bölgelerimizde rastlanan "Çakan ile Hodak ve Majgar" denilen işçilik türleri bu farklı istihdam şekillerini yansıtmaktadır.

"Çakanlar" mevsimlik işçilerdir. Özellikle şeker pancarı hasat zamanı karılan ve çocuklarıyla şehirden gelirler ve akşama tekrar dönerler.

GEZİCİ İŞÇİLİK...

Ülkemizde tarımsal üretimin büyük ölçüde iklim koşullarına bağlı kalması tarımsal faaliyetlerin sürekliliğini azaltmaktadır. Bahçecilik, sebzeçilik gibi yoğun tarım kesimlerinde dahi işgücünün istihdamı sürekli olamamaktadır. Kış ayları hemen hemen tümüyle işsiz geçmekte, ilkbahar aylarında iş mevsimi başlamakta bölgelere göre Temmuz/Ağustos aylarında ve Eylül/Ekim'den en yüksek seviyeye çıkmaktadır.

Mevsimlere göre tarımsal işgücü fazlasını ele alan bir araştırmada işgücü fazlasının Aralık-Şubat döneminde sonra azaldığını Temmuz ve Ağustos aylarında en düşük seviyesine ulaştığını, Sonbahar aylarında bir miktar artış göstererek Kışın tekrar en yüksek noktasına ulaştığını göstermektedir. Buna karşın İş ve İşçi Bulma Kurumunun aylık Buletenleri esas alınarak yapılan bir incelemede tarım işçilerinin iş taleplerinin genellikle Ocak-Şubat ve Mart aylarında az olduğu; Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında

da azaldığını ve Eylül-Ekim döneminde yüksek seviyeye çıkıp, Kasım-Aralık aylarında tekrar azaldığını ortaya koymaktadır. Tarımsal iş taleplerinin Temmuz/Ağustos aylarında değil de Eylül/Ekim aylarında yoğunlaşması, işçilerin Temmuz/Ağustos aylarında kolaylıkla iş bulabilmelerine, Eylül ve Ekim aylarında iş bulmanın zorlaşması sebebiyle Kuruma müracaat etmelerine bağlanabilir. Hemen belirtilmelidir ki, İş ve İşçi Bulma Kurumu tesbitlerini ülkemiz için genelleştirebilmek mümkün değildir, zira Kuruma bildirilen işçi ihtiyacı, ülkedeki tarım işçisi ihtiyacının çok küçük bir bölümüdür. Kaldı ki bu alanda "iş arayanların iş ve işçi bulmada egemen unsur olduğu" bilinmektedir.

GEÇİCİ TARIM İŞÇİLERİ

Tarım işçiliğinin çoğunlukla geçici olması tarımsal yapının bir sonucudur. Tarımsal istihdamın en yüksek noktasına çıktığı Temmuz/Ağustos ayları hariç sadece tarım işçileri değil, küçük toprak sahipleri de tarım dışı istihdam olanakları aramaktadır. Zira bunların gelirleri yeterli değildir. Bunların büyük bir kısmının inşaat, maden ve karayolu işçiliği yada yakın yerlerde fabrika işçiliği yaptıkları bilinmektedir.

Geçici tarım işçiliğinin "gündelikçi" ve "mevsimlik işçilik" diye iki şekli vardır. Mevsimlik tarım işçileri "mahalli" ve "göçmen işçiler" diye ayrılır. Mahalli işçiler bulundukları yerlerde yada yakın çevrelerde sebze, meyve ve fındık hasat zamanlarında, saat ve günlük yada işin birimine göre tesbit edilen ücretlere dayalı olarak mevsimlik tutulurlar.

Göçmen yada "gezici" mevsimlik işçilerse, işe göre çeşitli bölgelere tek başına yada aileleriyle giden tarım işçileridir. İşveren bu işçilerle kısa süreli anlaşmalar yapar.

Geçici tarım işçilerinin istihdamında kullanılan başka şekiller de vardır. Batı Bölgelerimizde rastlanan "karakullukçu" ile diğer bölgelerimizde rastlanan "Çakan ile Hodak ve Majgar" denilen işçilik türleri bu farklı istihdam şekillerini yansıtmaktadır.

"Çakanlar" mevsimlik işçilerder. Özellikle şeker pancarı hasat zamanı karılan ve çocuklarıyla şehirden gelirler ve akşama tekrar dönerler.

GEZİCİ İŞÇİLİK...

Ülkemizde tarımsal üretimin büyük ölçüde iklim koşullarına bağlı kalması tarımsal faaliyetlerin sürekliliğini azaltmaktadır. Bahçecilik, sebzeçilik gibi yoğun tarım kesimlerinde dahi işgücünün istihdamı sürekli olamamaktadır. Kış ayları hemen hemen tümüyle işsiz geçmekte, ilkbahar aylarında iş mevsimi başlamakta bölgelere göre Temmuz/Ağustos aylarında ve Eylül/Ekim'den en yüksek seviyeye çıkmaktadır.

Mevsimlere göre tarımsal işgücü fazlasını ele alan bir araştırmada işgücü fazlasının Aralık-Şubat döneminde sonra azaldığını Temmuz ve Ağustos aylarında en düşük seviyesine ulaştığını, Sonbahar aylarında bir miktar artış göstererek Kışın tekrar en yüksek noktasına ulaştığını göstermektedir. Buna karşın İş ve İşçi Bulma Kurumunun aylık Buletanleri esas alınarak yapılan bir incelemede tarım işçilerinin iş taleplerinin genellikle Ocak-Şubat ve Mart aylarında az olduğu; Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında

da azaldığını ve Eylül-Ekim döneminde yüksek seviyeye çıkıp, Kasım-Aralık aylarında tekrar azaldığını ortaya koymaktadır. Tarımsal iş taleplerinin Temmuz/Ağustos aylarında değil de Eylül/Ekim aylarında yoğunlaşması, işçilerin Temmuz/Ağustos aylarında kolaylıkla iş bulabilmelerine, Eylül ve Ekim aylarında işsiz bulmanın zorlaşması sebebiyle Kuruma müracaat etmelerine bağlanabilir. Hemen belirtilmelidir ki, İş ve İşçi Bulma Kurumu tesbitlerini ülkemiz için genelleştirebilmek mümkün değildir, zira Kuruma bildirilen işçi ihtiyacı, ülkedeki tarım işçisi ihtiyacının çok küçük bir bölümüdür. Kaldı ki bu alanda "iş arıcılığının iş ve işçi bulmada egemen unsur olduğu" bilinmektedir.

Tarım işçiliğinin en yoğun olduğu Çukurova bölgesinde kış aylarında gizli işsizliğin yoğun olmasına karşı yaz aylarında tarımsal faaliyetler ancak bölge dışından gelen ve sayıları 150.000 civarında olduğu sanılan işçilerce karşılanabilmektedir. Nisan'da başlayan ek işçi ihtiyacı Mayıs ayı içinde yüzünü aşmakta ve giderek yükselmektedir. Ülkemizde en büyük pamuk üreticisi olan Adana ve Hatay'da pamuk ekim ve toplama tarihlerinin farklı zamanlarda oluşu söz konusu hareketliliğe neden olmaktadır.

Pamuk ekimi önce Adana'da başlamakta ve Hatay işçileri Adana'ya gelmektedir. Adana'ya pamuk toplama ve çapasında Hatay'dan gelen işçi sayısı 40. bin dolayındadır. Geri kalan işçi ihtiyacı yerli işçilerin yanısıra Sivas, Kayseri, Konya, Niğde, Nevşehir, Maraş, Gaziantep, Urfa, Malatya, Elazığ ve diğer Güneydoğu illerinden karşılanmaktadır.

Orta Anadolu Bölgemizde ilkbahar genellikle ekim ve tarımsal faaliyetler için hazırlık dönemidir. Temmuzla birlikte tarımsal faaliyetler yoğunlaşır.

Bütün aile hasat işine katılır ve çalışma iki ay geceli gündüzlü devam eder. Köylü bu dönemi "ırgatlık" diye adlandırır. Eylül başında tarladan dönülür ve ürün pazara götürülür. Ege Bölgesinde de Mart ve Nisan aylarında başlayan pamukla ilgili faaliyetler İzmir, Manisa ve Aydın illerimizde bölge içinden ve dışından işgücü çeker. Denizli bölge içinde işgücü veren büyük bir merkezdir. Denizli'nin ilçeleri olan Çal ve Tavas, Acıpayam ve Çivril'in yazın boşaldığı söylenmektedir.

Karadeniz Bölgemizde ise istihdam özellikle fındık, tütün ve çay toplama mevsimlerinde yoğunlaşmaktadır. Bölgenin sahil şeridinde ekimi yapılan bu bitkilerin gerektirdiği işgücü bölge dışından değil, daha çok bölgenin dağlık, sahil şeridinden karşılanmaktadır.

İŞ ARACILARI

Tarım kesiminde emek arz ve talebinin karşılanması ülkemiz açısından önemli bir sorundur. Süratli makineleşmeye rağmen doğrudan doğruya üretim ve üretimin gerekli kıldığı yan faaliyetler içinde el emeğinin yeri büyük olmaktadır. Kamu kesiminin tarımda emek arz ve talebini karşılayabilmek amacıyla ilgili Kurumun etkin bir şekilde örgütleyememiş olması ülkemizde "iş aracılığı" yada "iş müteahhitliği" denilen müessesenin bugüne kadar süregelmesine sebep olmuştur.

İş aracıları bölgelere göre farklı isimler almaktadır. Ege'de iş aracısı "dayıbaşı" diye adlandırılır. İncir işçisi bunlara "boladur" demektedir. Aracılar Trakya bölgemizde "dragonan" Balıkesir yöresinde "kahya, çavuş", Gaziantep ve Maraş'da "başcil" Çukurova'da ise "elçi" adını alırlar.

"Elçiler" konusunda çeşitli zamanlarda yapılan incelemeler aşağıdaki yönleri ortaya koymuştur.

"Elçiler iş piyasasının yoğunlaştığı mevsimlerde ortaya çıkarak işverene karşı işçi, işçilere karşı işveren adına temaslar kurar ve emek arz ve talebini karşılarlar. Elçiler genellikle bulundukları köyün en nüfuslularından ve az çok tahsilli kişidir. Para sıkıntısı çekenlere kış aylarında borç para vererek, onları yaz aylarında pamuk işi için kendisine bağlar,

ve zamanı geldiğinde verdiği borç paranın faizini almayı da ihmal etmez. Elçilerin işverenler bakımından önemi büyüktür. Bir elçi ile anlaşılan işveren, herşeyden önce, mevsimi geldiğinde işçi sıkıntısı çekmeyeceğini bilir. Ayrıca çalışma koşulları ve ücretler konusunda da, a elçi sayesinde, yüzlerce işçi ile ayrı ayrı ilişki kurup, anlaşma yapmayacaktır. Öte yandan, elçiler genellikle "kalfa başı" diye isimlendirilen kendi yardımcıları ile işveren adına üretimi de denetlemektedirler. Bu sebeplerle elçinin işveren önünde önemi büyüktür.

Öte yandan, Devletin bu alanda sağlamakla görevli olduğu imkanlardan yararlanamayan işçi açısından da elçinin önemli olduğu belirtilmektedir. Elçi, okuma yazması olmayan işçilerin işverenle anlaşmasını sağlamaktadır. İşçiler, ayrıca çalışma süresince para ihtiyacını bu araçlardan avans olarak karşılamaktadır. Hastalanan işçinin, geri gönderilmesi yada ailesi ile ilişki kurması yine elçiler aracılığıyla yapılmaktadır.

Aracıların kazançları, temsil ettiği söylenen gruplarca karşılanmaktadır. İşverenin finansmanı, işçiye verdiği haftalığın iki mislini elçiye vererek olmaktadır. İşçiler ise kazançlarının yüzde 5 ini elçiye verirler. Bununla beraber işverence elçiye ödenen miktarda farklılıklar olmaktadır. Örneğin pamuk çapalamasında elçi, işverenden işçiye verilen ücretin yüzde 10'unu alır. Ayrıca elçinin her 25 işçi için yanında çalıştırdığı kalfabaşlılarına verilir. Aracılar işçilere karşı ikinci bir işveren görünümündedir ve onlarla kendi arasına, finansmanına kısmen kendisinin de katıldığı başka araçlar sokmaktadır. Üretime katkıda bulunmayan bu araçlar iş ve işçi bulma gerekçesi ile tarımsal üretimden önemli paylar almakta ve gerek işveren, gerekse işçi için yüklü bir maliyet unsuru olmaktadır..."

Aracılığın mevcut şeklinin düzenlenmesi yada giderek kaldırılması İş ve İşçi Bulma Kurumunun işe yerleştirme çalışmalarının etkinliğine bağlı gözükmektedir.

ÇALIŞMA VE YAŞAM KOŞULLARI

"Göçici" "Göçmen" yada "Gezici" ... Hangi isimle tanımlanmaya çalışılırsa çalışılsın, bu işçilerimizin ortak sorunu her çeşit korunma imkanlarından yoksun olmalarıdır.

TÜRK-İŞ'in tesbitlerine göre gezici tarım işçileri, "kendi yerleşim merkezlerinde yeterli ekonomik varlığa sahip olmayan, mevsimlere göre başka bölgelere tarım işçiliği yapmak üzere giden kişilerdir."

Bu işçilerimizin içinde bulundukları şartlar TÜRK-İŞ/Tarım-İş ve AAFLI ortak projesi çerçevesinde hazırlanan bir raporda şöyle belirtilmiştir.

YASAL GÜVENCESİZLİK

o Tarım İşçisinin temel sorunu yasal güvencesizliktir. Tarım kesiminde çalışan işçiler için düzenlenmiş özel bir yasa olmadığı gibi, bunlar yürürlükteki İş Yasası kapsamına da alınmamışlardır. Çalışmaya geldikleri bölgelerde mevcut olan örf ve adet kurallarına göre çalışırlar. Örf ve adet kuralları da yerleşmiş değildir; zaman içinde yada işverenin seçimine göre değişebilir.

SOSYAL GÜVENCESİZLİK

o Gezici tarım işçileri, çalışma dönemlerinde birden fazla işveren emrinde çalışmaktadırlar. Fiziksel olarak sosyal güvenlik kurumları ile irtibatlandırılmaları mümkün olamamaktadır. Sosyal Sigortalar Yasasında yapılan değişikliklerle sorun çözümeye çalışılmışsa da, pratikte uygulama olanağı bulunamamıştır.

TOPLU PAZARLIK HAKKINDAN YARARLANAMAMA

o Örgütlenmede karşılaşılan güçlükler bu işçilerin toplu pazarlık hakkından yararlanabilmelerini de engellemektedir. Üyelik fişinde aranan şartların dahi bu işçilerimiz bakımından tamamlanabilmesi mümkün değildir. Bu işçilerin ücretleri yalnız Adana iline mahsus olmak üzere, kökeni çok eskilere dayanan bir centilmen anlayışıyla saptanmaktadır.

NÜFUS KAĞITLARI BİLE YOK

o Gezici tarım işçileri, genellikle başta ulaşım olmak üzere benzeri Devlet hizmetlerinin henüz götürülemediği yörelerden gelmektedir. Çoğunun nüfus kağıdının dahi bulunmadığı, görülmüştür. Yapılan incelemelerde sorunun kaynağının ebeveynlerine dayandığı, onların da evlenme kayıtlarının ve nüfus kayıtlarının bulunmadığı belirlenmiştir.

SİSTEMLİ KAYIT YOK

o Gezici tarım işçileri için belirli bir kayıt sistemi yoktur. Genellikle aynı kişilerin gezici tarım işçiliği yapmasına karşın bunların kinliği, sayısı, geldikleri yöreler vb. izlenebilir kayıtlara bağlanmış değildir.

İŞ ARACILARINA DAYALI YAPI

o İş ve İşçi Bulma Kurumunun bu alanda ihtiyaçları karşılayabilecek düzeyde örgütlenememiş olması "işçi aracılığı sistemini" ve "aracıları" yaşatmaktadır. Bu alanda aracılığı kurumlaştırma yönünde bir girişimin yeğlendiği görülmektedir. Her yıl sadece Çukurova'da 100 bin dolayında işçi iş bulunmasında, ücretinde ve diğer çalışma koşullarında aracılık yapan bu kişilerin eline terk edilmiş durumdadır.

BARINMA

o Gezici tarım işçileri boş bir arazi parçası üzerine kurdukları ilköğüt barınaklarda ve plastik çadırlarda kalmaktadır. Bu korunma araçları, onları sadece gece yağın çığdan ve kısmen de güneşten korur. Günde en az 12 saat çalışan işçilerimize sağlanabilen istirahat mahalli bundan ibarettir. Tuvaletleri yoktur. Su başlıbaşına bir sorundur.

ULAŞIM

o İşçiler kendi yerleşim merkezlerinden çalışma bölgelerine girenken çalışacakları süre içinde kendileri için gerekli olacak eşyaları da birlikte getirmektedirler. Bu eşyaların başında çadır olarak kullanılacak malzeme, yemek pişirebilmeleri için gerekli mutfak eşyası ve yiyecekler gelmektedir. Ulaşımında önce eşya kamyonu yüklenmekte, işçi eşyanın üstünde açıkta seyahat etmektedir. Bu çeşit yük ve yolcu naklinin trafik kurallarına aykırı olması sebebiyle gece seyahatleri tercih edilmekte, sürekli kaza olmaktadır.

YARI AÇ BİR YAŞAM

o Çalışma koşulları çok ağır olan bu işçilerin kendi kontrollerindeki yegane husus beslenmeleridir. Ne var ki, bir yandan düşük ücson derece elverişsiz yemek pişirme imkanları işçilerin çalıştıkları süre içinde yarı aç yaşamalarına sebep olmaktadır.

ELVERİSSİZ SAĞLIK KOŞULLARI

o İşçilerimiz, kendi yerleşim merkezlerinin kırsal kesiminden, diğer bir deyişle genellikle alt yapı hizmetlerinin götürülemediği, sağlık kontrollerinin yapılmadığı bölgelerden gelmektedirler. Bu nedenle bir çok bulaşıcı hastalığı taşımaları da söz konusu olmaktadır. Çalışmaya geldikleri bölgelerde sağlık hizmetleri yeterli olsa dahi, sağlık üniteleri o belgede devamlı yaşayan nüfus dikkate alınarak tesis edilmmiştir. Kısa sürede artan nüfus karşısında gerekli sağlık hizmeti sağlamaları mümkün olamamaktadır. Çalışma döneminin sonunda ise, bölgede yaygın olan ve önlenemeyen çeşitli hastalıkları, özellikle sıtmayı ve diğer bazı bulaşıcı hastalıkları kendi bölgelerine götürmeleri olasıdır.

OKUTULAMAYAN ÇOCUKLAR

o İşçiler sayısal olarak en çok pamuk çapa ve toplama zamanında gelmektedirler. Gerek çapa (Nisan-Mayıs ayları) ve gerekse pamuk toplama zamanı (Eylül-Ekim ayları) okulların eğitim dönemlerine rastlamaktadır. İşçiler çocuklarına bakacak başka kinse olmadığı için, onları da beraberlerinde getirmektedirler. Bu sebeple bu çocuklar yaklaşık 5 ay eğitimden uzak kalmaktadırlar.

YAKAÇAK

o İşçiler yemek için bulabildiklerini kendileri pişirmektedirler. Yeni tip tarım işletmeciliğinde, eskiden olduğu gibi pamuk saplar tarlada artık bulunmamaktadır. Hasadın hemen arkasından çok küçük parçaçıklara ayrılacak şekilde biçilerek toprağa gömülmektedir. Tamamen açık arazide çalışan bu grup yemeğini piknik tüp tabir ettiğimiz küçük tüplerle yapmaktadırlar. Bu tüplerin yol açtığı kazalar herkesce bilinmektedir.

ÜCRETLERİN ÖDENMEMESİ

o Özellikle son yıllarda karşılaşılan bir diğer sorun da, işçilerin hak ettikleri ücretlerin ödenmemesi veya vaktinden sonra ödenmemesidir. İşçiler, işleri bittiği zaman, yine geldikleri gibi araç kiralayıp kendi yörelerine gitmektedirler. Ücretlerini alamadıkları için günlerce yol kenarında beklemektedirler. Zira araç kiralama paraları yoktur.

ÇEVRE FAKTÖRLERİNİN YARATTIĞI SORUNLAR

o Tarım işçileri tarımsal bitkilerin bakım ve hasadında çalışmaktadırlar. Çapa bitkilerinin tamamında ise, hastalık ve zararlılara karşı tarımsal ilaçlar kullanılmaktadır. Bütün tarımsal ilaçlar insan sağlığına zararlıdır. Gezici tarım işçileri tarım ilaçlarından en çok etkilenen grubunu teşkil etmektedir. Tarım işçileri, tarım bitkilerinin her döneminde tarlada bulunmaktadırlar. Son zamanlarda birden fazla ürün olmak maksadıyla yapılan düzenlemeler tehlikeyi daha da arttırmıştır. Aynı çiftçiye ait tarlanın bir kısmı hasat zamanına; diğerinin ise tarımsal ilaç mücadele zamanına rastlamaktadır. İlaçlama geniş ölçüde uçaklarla yapılmakta ve ilaç geniş bir sahaya yayılarak teneffüs yoluyla işçiler tarafından bünyeye alınmaktadır.

işçiler tarlada ve ikamet ettikleri çadırlarda, işveren tarafından temin edilen ve saçıtan yapılmış tanklara konulan suyu kullanamazlar. Kullanılan su tanklarının bu amaca uygun olduğu söylenemez. Tanklarda muhafaza edilen sular çok kısa sürede ısınmaktadır. Su içilemez hal aldığı için işçiler soğuk olması nedeniyle sulama kanallarından su içmektedirler. Sulama kanalları ise, şehir kanalizasyonlarının hastahaneler ve fabrikaların artıklarının döküldüğü kaynaktan gelmektedir. Zaman zaman belediye çöplerini de taşımaktadır.

İşçilerin yaşadıkları ve konakladıkları yerlerde tuvaletlerini ve artıklarını saklayacakları yer olamayışı nedeniyle, ihtiyaçlarını gölge güzel yerlerde yapmakta ve artıklarını aynı şekilde bulabildikleri yerlerde toplamaktadırlar. Bu ortamda özellikle kara sinek hızla çoğalmakta ve bulaşıcı hastalıkların yayılmasını sağlamaktadır. Sivrisinekler de sıtmayı bu koşullarda yaymaktadır. Konakladıkları yerlerde akrep, yılan gibi zehirli hayvanların devamlı tehdidi altındadırlar.

TÜRK-İŞ/TARIM-İŞ/AAFLİ ORTAK PROJESİ

TÜRK-İŞ/Tarım-İş ve AAFLİ yaklaşık on yıldır Çukurova Bölgesinde çalışan gezici tarım işçilerinin sorunlarını ele alan bir proje uygulamaktadır.

Kuşkusuz proje uygulaması bir "örnek çalışma" niteliğinde olup, belli bir bölgede, belli bir kesimin çalışma ve yaşam sorunlarının çözümünde uygulanabilecek yöntemlerin tesbitine yöneliktir. Bu proje ile sorunların Türkiye genelinde çözülebileceğini iddia etmek mümkün olamayacağı gibi, deneme aşamasında da ciddi çıkmazlar yaşanmaktadır.

Proje uygulamasında gezici tarım işçilerinin "çalışma alanı" ve bir örnek "yerleşim birimi" esas alınmıştır.

Proje çerçevesinde "çalışma alanında" yapılanlar şöyle özetlenebilir:

- o Ücretlerin belirlenmesinde İl Koordinasyon Kurulu'nda gezici tarım işçilerini temsil etme ve ücretin pazarlığında işçi görüşünü savunma.
- o İşçilere çadır, cebinlik ve su kabı dağıtılması,
- o Adana İli Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürlüğü ile ortaklaşa sağlık tarama çalışmalarının yapılması. Bu amaçla 1976 yılında Müdürlük emrine arazide görev yapabilecek, her çeşit donanımlı iki araç verilmiştir. İlaç ve diğer ihtiyaçların karşılanmasına çalışılmaktadır. Halen yedi sağlık ekibi bu alanda çalışma yapmaktadır.
- o Örnek iki adet sabit barınak yapılmış ve 1974'ten itibaren hizmete sunulmuştur.

"Yerleşim Biriminde" uygulanan ise şöyledir:

- o Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü ile işbirliği içinde, gezici tarım işçilerinin kendi yerleşim merkezlerinin sosyo-ekonomik yapısı araştırılmıştır.

o Yerleşim birimlerinde, ilgili kamu kurumlarının işbirliği ile eğitim çalışmaları başlatılmıştır. Eğitimde genel sağlık bilgisi, aile planlaması, çocuk bakımı, ev ekonomisi bilgisi gibi genel konular yanında dikiş, nakış, örgü, konservecilik becerileri üzerinde durulmuş, kooperatifçilik geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu çalışma üç yıldır devam etmektedir.

o Yerleşim birimlerinde çeşitli ekonomik proje uygulamalarına da geçilmiştir. Proje çalışmalarında köye tuvalet yaptıрма, köy kooperatiflerinin traktör almasını sağlama, halıcılık, koyun besiciliği ve keçi melezlemesi yaptıрма, ev ekonomisi kursu açma, konservecilik, dikiş ve örgü öğretme, değirmencilik ve marangozculuk projelerini destekleme, okullara ders araç ve gereç sağlama öngörülmesi ve uygulanmıştır."

Panel/Konferansda TÜRK-İŞ'in bazı tesbitleri doğrulanmış, Konferans aşağıdaki sonuç tebliğini kabul etmiştir:

(1) Gezici tarım işçilerinin sorunları 5 Kasım 1985 günü Ankara'da TÜRK-İŞ Genel Merkezinde düzenlenen bir panel/konferans'da ele alınmıştır.

Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi öğretim üyeleri, Bakanlıklar ve Kurum temsilcileri, Tarım-İş Sendikası Şube Başkanları ve Türk-İş Yöneticileri bu panel/konferansda aşağıdaki belirlemeleri yapmışlardır:

o Türkiye tarım kesiminin önemini büyük ölçüde koruduğu bir ülke durumundadır. Yurdumuzda 1980 yılı itibarıyla istisaden faal nüfusun yüzde 56'sı tarım kesiminde çalışmaktadır. Yurdumuzda tarımda çalışanların sayısının 10 milyon dolayında olduğu söylenebilir.

o Yurdumuzda endüstri bitkileri yetiştiriciliğinin geniş bir tarım arazisinde yapıldığı Çukurova ve Ege Bölgelerine; bu bitkilerin çapa, sulama ve hasat zamanlarında, diğer bölgelerimizden onbinlerce mevsimlik tarım işçisi akın etmektedir. Türkiye çapında bu su retle çalışan işçilerimizin sayısının 1 milyon dolayında olduğu tahmin edilmektedir.

o Türkiye'de çok sayıda gezici tarım işçisinin bulunması ve bunların sayısının giderek artış gösterme eğiliminde olması ve bu işçilerin gerek köylerinde, gerekse yörelerinde çok çeşitli sosyal ve ekonomik sorunlarının bulunması, gezici tarım işçiliği yapanların sorunlarına eğilmeyi ve sorunların ivedilikle çözülmesi için çaba harcamayı gerekli kılmaktadır.

Topraksız yada yeterince toprağa sahip olmama başta gelen sorundur.

o Gezici tarım işçilerinin sorunları, tarım ve orman işçisinin yaşadığı sorunlardan bir bölümünü oluşturmaktadır. Tarım işçilerinin gerek çalışma koşulları, gerek ücret seviyeleri ile ilgili olarak bugüne kadar yurt çapında bir çalışma yapılmamış, araştırmalar daha çok bir ilin yada bölgenin incelenmesi biçiminde yürütülmüştür. Bunda, siyasal iktidarların, vaatleri ve programları ne olursa olsun, sorunları gereğince ele almak istememelerinin rolü vardır. Sorunların "karmaşıklıkından" söz edilmiş, önlem almaya gelince sessiz kalmıştır. Bu tutum, sorunların tüm boyutları ile değerlendirilmesini, tutarlı ve kalıcı önlemler getirilmesini engellemektedir.

o Tarım işçisinin temel sorunu yasal güvencesizliktir. Tarım kesiminde çalışanlar için düzenlenmiş bir yasa olmadığı gibi, bunlar yürürlükteki iş yasalarının da kapsamı dışındadırlar. Tarım işçilerinin yasal korunma imkanlarından yoksun oluşu, bunların,

- * Sosyal güvenlik hakkında,
- * İnsanlık onuru ile bağdaşacak bir ücret elde etme hakkında,
- * İnsanlık onuru ile bağdaşacak çalışma koşullarından yararlanamamalarına yol açmaktadır.

Aynı şekilde, örgütlenme haklarında da ciddi sorunlar bulunmaktadır. Örgütlenmede yaşanan çıkmazların aşılammaması, bu işçilerin toplu pazarlık hakkından da yeterince yararlanamamalarına sebep olmaktadır. Bu durum önde gelen sonucu işçilerimizin son derece düşük ücretle çalıştırılmalarıdır.

o Devletin iş ve işçi bulma hizmetini yeterli ölçüde yerine getirememesi, bu kesimde, "iş aracılığı" ya da "iş müteahhitliği" kurumunu yaşatmaktadır. Bölgelere göre farklı isimler alan iş aracıları, iş ve işçi bulma gerekçesi ile tarımsal üretenden önemli paylar almakta ve gerek işveren, gerekse işçi için yüklü bir maliyet unsuru olmaktadır.

o Bu işçilerin ulaşım, barınma, beslenme koşulları ise tek kelime ile fecidir. İşçiler son derece elverişsiz sağlık koşulları altında çalışmakta, çevre faktörlerinin yol açtığı hastalık ve tehlikelere maruz bulunmaktadır. İşçi çocukları, bırakılacak ve bakımları sağlanacak şartlardan yoksun oldukları için, okul çağında anne ve babalarıyla birlikte tarlada bulunmakta ve işçilerin maruz bulundukları tüm tehlikelerle karşıkarsıya yaşamaktadırlar. Okulda öğrenimle geçirilmek gereken süre, bu şartlarda, çalışma alanlarında geçmektedir.

II. Gezici tarım işçilerinin sorunlarının çözümü yolunda atılmak gereken ilk adım, kamuoyunun bu olumsuz yaşamdan, en geniş şekilde bilgi sahibi olmasını sağlamaktır.

Bunu, bu işçilerimizin hakları olan, yurdumuzun yapısal sorunlarının yapısal tedbirlerle çözmeye, özellikle toprak-insan ilişkilerinde adaletli bir yapı kurmaya çalışmaktır. Bu alanda, Türk sendikacılık hareketine ve gerçekleri en objektif bir biçimde ortaya koyabilecek olan bilim adamlarımıza önemli bir sorumluluk düşmektedir.

TÜRK-İŞ'in 24 ilkesi içinde tarım ve orman işçilerinin içinde bulundukları şartlar özel olarak düzenlenmiştir. Tarım ve orman işçileri başlıklı 7 No.lu ilkesine göre "TÜRK-İŞ, tarım ve orman işçilerinin her türlü yasal güvenceye, sosyal güvenliğe kavuşturulması ve çalışma şartlarının adil esaslara bağlanması" için her türlü çabayı göstermekle ödevlidir. TÜRK-İŞ aynı şekilde tarım ve toprak reformunun gerçekleştirilmesi için çaba sarfetmekle ödevlidir.

TÜRK-İŞ ve Türk Sendikacılık Hareketi, bu ilkelerin hayata geçirilmesi için aralıksız çalışmalıdır.

Gezici tarım işçileri başta olmak üzere, tarım ve orman işçilerinin içinde bulundukları şartlarla mücadele aralıksız sürdürülmeli, ilgili tüm Devlet Kurumları ve tarım kesiminde işçi çalışanlar bu kesimde çalışanların sorunlarını çözmek için üzerine düşen görevleri yapmalı, yapılmakta olan çalışmalarını desteklemelidir."

2.2. 17 Temmuz 1985 Tarihli Tobliğ

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 17.7.1985 tarihinde 2821 Sayılı Sendikalar Yasasının 60. maddesi gereğince "İstatistikleri" yayınlamış bulunmaktadır.

İstatistiklerin incelenmesinde, ötedenberi, eleştiri konusu olan çıkmazın devam ettiği görülmüş, durum 24 Temmuz 1985 gün, 85-1883-5/43 sayılı bir yazı ile Genel Başkanlıklarımıza yansıtılmıştır.

İncelemeler sonucunda özellikle "gıda, dokuma, deri, ağaç, banka-sigorta, çimento-toprak-cam, metal, sağlık konaklama-eğlence" işkollarında, adeta sun'i teneffüsle TÜRK-İŞ dışı örgütlerin yaşatılmaya çalışıldığı tesbet edilmiştir. Genel Başkanlıklardan bu duruma itiraz yoluyla iş mahkemelerine götürmeleri istenmiştir.

Öte yandan, yetki sorunu konusunda Uluslararası Çalışma Teşkilatı (İLO) Sendikal Özgürlükleri Komitesinin, sorularını cevaplandıran Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı "yetki tesbit işlemlerindeki çıkmazların Bakanlık bünyesinde bir bilgi işlem merkezi bulunmamasına" bağlamıştır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Uluslararası Çalışma Teşkilatına gönderdiği cevap yazısının ilgili bölümü şöyledir:

"Sözleşme ve Tavsiyelerin Uygulanmasını İncelemekle Görevli Uzmanlar Komitesinin 1985 Yılı Raporu'nun ülkemizle ilgili bölümünde, 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununun 12. maddesi ile getirildiği ileri sürülen sınırlamanın (kurulu bulunduğu işkolunda çalışan işçilerin en az % 10'unun (tarım, ormancılık, balıkçılık ve avcılık işkolu hariç) üyesi bulunduğu işçi sendikası, toplu iş sözleşmesinin kapsamına girecek işyeri veya işyerlerinin herbirinde çalışan işçilerin yarısından fazlasının (% 50 + 1) kendi üyesi bulunması halinde bu işyeri veya işyerleri için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir.) Sözleşmenin 4. maddesindeki "serbest toplu pazarlık prensibi ile ilişkili olduğu" belirtilmekte; belirli bir işyerinde hiçbir sendikanın % 50 + 1 şartını yerine getirememesi halinde, toplu pazarlık yapma yetkisinin, o işyerinde kurulu bütün sendikalara verilmesinin uygun olacağı ifade edilmektedir.

Komite tarafından ayrıca, Sendikal Hürriyetler Komitesinin Raporuna değinilerek, toplu iş sözleşmesi yapmak isteyen sendikaların üye sayılarının tespitinde karşılaşılan pratik güçlüklerle işaret edilmekte ve yetki belgelerinin verilmesi hususunda Kanunun 16. maddesindeki 6 günlük süreye tam olarak riayet edilmediği belirtilmektedir. Bu açıklamalarından sonra Komite, 2822 Sayılı Kanunun 12. maddesindeki hükmün Sözleşmenin 4. maddesindeki prensiple bağdaşacak şekilde değiştirilmesini ve yetkili sendikanın tespitinde vuku bulan gecikmelerin önlenmesini talep etmektedir.

71. Uluslararası Çalışma Konferansı sırasında, Hükümetce yapılan açıklamada, mevzuatın uygulanmasından elde edilen tecrübelerin ışığı altında, cari iş mevzuatımızın yerden gözden geçirilmesi yolunda, çalışmalara başlanılmış olduğu ve bu hususların Temmuz/1985 de işçi, işveren, Hükümet ve Üniversite temsilcilerinden teşekkül eden Çalışma Meclisinde daha geniş bir platformda ele alınacağı ifade edilmiştir.

11/12 Temmuz 1985 tarihlerinde, Ankara'da Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonunun (TÜRK-İŞ) da davet edildiği, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK), Üniversitelerimizden bazı bilim adamları ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yetkililerinin katıldıkları istişari mahiyette toplantılar yapılmış ve bu toplantılarda 2821 sayılı Sendikalar Kanunu ile 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununun bazı maddelerinde yapılması düşünülen değişiklikler ele alınmıştır. Anılan toplantılara (TÜRK-İŞ) temsilci göndermemiştir.

Bu toplantılarda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca hazırlanan ve daha önceden TÜRK-İŞ'in de ileri sürmüş olduğu bazı kanun değişiklik tekliflerini de ihtiva eden 2822 Sayılı Kanunla ilgili Tasarı incelenmiş ve üzerinde mutabakat sağlanan Kanun Tasarısı, Başbakanlığa iletilmiştir.

2821 Sayılı Kanunun 16. maddesinde, yetki belgesinin verilmesinde sözkonusu "6 günlük" süreye, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca bazı hallerde tam olarak riayet edilemeyeşinin sebeplerinden biri ve en önemlisi, anılan Bakanlığın bünyesinde teşekkül edecek bir bilgi işlem merkezinin henüz kurulma safhasında olması ve bu nedenle istatistiklere ait değerlendirme işlemlerinin halen Devlet İstatistik Enstitüsünde yaptırılmasından ileri gelmektedir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı Bilgi İşlem Merkezinin kurulması yolundaki çalışmalar hemen hemen tamamlanmış olup, sözkonusu Merkez 1986 yılı içinde faaliyete geçecek ve bu gecikmeler de bertaraf edilmiş olacaktır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 17.7.1985'te zorlama yoluyla yetkili olduğunu açıkladığı TÜRK-İŞ dışı örgütlerin Ocak 1985'teki durumu ile 17.7.1985'teki durumu aşağıda gösterilmiştir:

İşkolu		Ocak/1985'deki		
No	İşkolu	Sendika Adı	Temsil% yüzdesi	
04	Gıda Sanayi	Öz Gıda-İş (Hak-İŞ)	11.89	11.56
04	Gıda Sanayi	Türk Gıda(Misk)	13.90	0.02
06	Dokuma	Öz İplik-İş (Hak-İŞ)	10.72	8.99
06	Dokuma	Türk Mensucat-İş (Misk)	10.82	1.39

<u>İşkolu No</u>	<u>İşkolu</u>	<u>Sendika Adı</u>	<u>Temsil%</u>	<u>Ocak/1985'deki yüzdesi</u>
07	Deri	Türk Deri-Sen (Misk)	11.35	----
08	Ağaç	Türk Ağaç-İş (Misk)	11.14	0.26
11	Banka-Sigorta	Banksis	18.13	18.14
11	Banka- Sigorta	Banks	11.60	8.46
12	Çimento-Toprak Cam	Türk Çimser-İş (Misk)	11.41	0.07
13	Metal	Çelik-İş	12.51	1293
13	Metal	Otomobil-İş	12.65	12.38
13	Metal	Türk Çelik-Sen (Misk)	10.84	0.05
24	Sağlık	Tüm Has-İş (Hak-İş)	12.73	6.09
25	Konaklama-Eğlence	Türk Oley-Sen (Misk)	11.59	0.11
28	Genel İşler	Hizmet-İş	17.53	17.26

Tablodan izlenileceği gibi Bakanlık özellikle MİSK ve HAK-İŞ üyesi örgütlerin hiçbir maddi gerçekle bağdaşmayan üye bildirimlerini esas alarak bu örgütleri yetkili kılmıştır.

2.3. TÜRK-İŞ Yasa Değişiklik Önerileri Değerlendirme Toplantısı
(27 Kasım 1985)

Yukarıda belirtildiği üzere TÜRK-İŞ tarafından hazırlanarak Türk-İş/ Hükümet Zirve Toplantılarına götürülen, işçi kökenli milletvekilleri aracılığıyla TBMM'ne sunulan Yasa değişiklik önerileri 27 Kasım 1985'te TÜRK-İŞ Genel Merkezinde yapılacak bir toplantıda değerlendirilecektir. TBMM Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu üyeleri, TÜRK-İŞ Daimi Mevzuat Komisyonu üyeleri ve işçi ve sendikacı kökenli milletvekillerinin katılacağı bu toplantıya Yönetim Kurulumuzca Yasa değişiklik önerilerini ve TÜRK-İŞ'in görüşlerini içeren bir yayın sunulması kararlaştırılmış olup, yapılan hazırlık Başkanlar Kurulu üyelerimizin bilgisine sunulmuştur.

./..

2.4. Sosyal Güvenlik Sorunları

2.4.1. 1986 Yılı Programında Sosyal Güvenlik Sorunlarına Bakış Açısı

Sosyal güvenlik alanında yaşanan çıkmazlar devam ederken, 1986 Yılı Çalışma Programı'nda ilan edilen tedbirler bu konuda en küçük bir yakınlaşma olmadığını belgelemektedir. Nitekim Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı da 1986 yılı programının açıklanmasından sonra verdiği demeçlerde, Türk Sendikacılık Hareketinin üzerinde önemle durduğu iki konuda düşündüklerini gerçekleştirmeye çalışacaklarını açıklamıştır. Bilindiği gibi bu konular "işçi emeklilik yaşının yükseltilmesi" ve "Sigorta Sağlık Tesislerinin devri" konularıdır.

1986 yılı Programında sosyal güvenliğe ilişkin "tedbirler" bölümünde işçi emeklilik yaşı ile ilgili olarak "Sosyal güvenlik kuruluşlarının fonlarını olumsuz yönde etkileyerek emekli maaşlarının düşük kalmasına yol açan erken emeklilik uygulaması değiştirilerek, Planda öngörüldüğü şekilde kademeli olarak yükseltilmesi için çalışmalar sonuçlandırılacaktır" denilmekte, "sağlık" bölümünde ise "kamu ve sigorta kurumlarının kendilerinin sağlık hizmeti vermek üzere teşkilatlanmalarından kaçınılacağı" öne sürülerek "mevcut sağlık kurumlarından faydalanma esas olacaktır" görüşü tekrarlanmaktadır. Bu bölümde ayrıca Haziran 1985'de yapılan Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Kurulu'nda işçiler tarafından eleştiri konusu yapılan hiçbir önleme yer verilmezken, sigorta prim borçlarının tahsili ve Kurumun malî yapısını güçlendirme yönünde alınabilecek tedbirler konusunda da prim borcu faizlerinin yükseltilmesi dışında genel olarak sessiz kalınmaktadır.

Görüleceği üzere Özal Hükümeti, çalışma yaşamına ilişkin tedbirlerdeki işçi hak ve özgürlüklerine karşı tutumunu, sosyal güvenlik alanında da sürdürmektedir.

2.4.2. İşyeri Denetimleri

Öte yandan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın işyeri denetim işlemlerindeki yetersiz çalışmaları Konfederasyo - numuzca 23 Eylül 1985 gün, 85-2211-2/14 sayılı bir yazı ile Bakanlığa bildirilmiştir.

Bakanlığa gönderilen yazı şöyledir:

"Konfederasyonumuz Yönetim Kurulu Üyelerinin muhtelif zamanlarda ve muhtelif Bölgelerde yaptıkları görev gezilerindeki izlenimlerinden ve Teşkilatımızdan alınan yazılı ve sözlü bilgilerden anlaşıldığına göre; işyerlerinin denetimleri gereğince yapılamamaktadır.

Bu ilgisizliğin Sonuca:

- a- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği bakımından gerekli tedbirlerin alınmaması nedeniyle iş kazaları ve meslek hastalıklarında çoğalma olduğu,
- b- Sigortasız çalıştırılan işçi sayısının giderek arttığı,
- c- Asgari Ücret uygulamasının dahi yapılmadığı işyerlerinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Çalışma Hayatının düzenlenmesi ve denetlenmesi göreviyle sorunlu Bakanlığınızın bu önemli konulara gereken ilgiyi göstermesini;

- a- Can ve mal varlığı ziyanına yol açan iş kazalarının önlenmesini,
- b- Meslek hastalıklarına yol açan sebeplerin ortadan kaldırılmasını,
- c- İşçilerin telafisi mümkün olmayan kayıplara uğramasına yol açan sigortasız çalıştırılmasına mani olunmasını, sağlayacak etkin tedbirlerin alınması ve sonuçlarının Konfederasyonumuza duyurulmasını önemle arz ve talep ederiz."

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından bu başvuruya karşılık 14.10.1985 gün, 16.603/8076 sayılı yazı ile verilen cevap şöyledir:

"İşyerlerinin gereğince denetlenmediğinden;

- 1- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği yönünden gerekli tedbirlerin alınmadığı, bu sebeble iş kazaları ve meslek hastalıklarının çoğaldığı,

- 2- Sigortasız işçilerin giderek arttığı,

Bilindiği üzere, Bakanlığımızın en önemli görevlerinden birisi de; işyerlerinde çalışma mevzuatının uygulanmasını denetlemek, uyuşmazlıkları çözmek ve çalışanlarla çalıştırılanlar arasındaki ilişkileri düzenleyen Kanunlara, toplum hayatında yaşanır hale getirmektir.

Bu noktadan hareketle, Bakanlığımız Türkiye çapında yer alan ve gerek işverenlerin bildirmesi, gerek müfettişlerimizin tesbit etmesi ve gerekse işçi ve kuruluşlarının duyuruları sonucu kayıtlanan işyerleri esas alınarak yıllık ve aylık elemanı kadrosuna, açılan imtihanlarla yenilerinin ilavesi ile denetim; daha süratli, etkin ve sağlıklı yapılacaktır. 1984 yılında Kanun kuvvetinde kararname ile İş Teftiş Kurulunun kadroları istisnai bir işlemle arttırılmış ve yeni 330 kadro ilavesiyle Müfettiş ve yardımcı adedi 1042'ye çıkarılmıştır.

Şüphesiz yapılan bu denetimlerle mevzuatın mutlak anlamda uygulanmasının her an ve her işyerinde sağlanması mümkün olmamaktadır. Her türlü tedbirin aldirılmış olması bile iş kazaları ve meslek hastalıklarının kesin olarak engelliye-
mediği bilimsel olarak kabul edilmektedir.

Bakanlığımız mümkün olanın en iyisini yapabilmek amacıyla kendine yüklenen denetim görevinin yanı sıra hem kurum içi hemde kurum dışı, çalışma mevzuatının öğretilmesi amacıyla kişi ve kuruluşların eğitimine büyük önem vermekte, bu amaçla seminer ve kurslar düzenlemektedir.

Çalışma mevzuatının sağlıklı uygulanmasında işçi ve işverenin yanı sıra işçi ve işveren kuruluşlarına da büyük görev düştüğü izahtan varestedir. Bakanlığımıza, görevlerini yerine getirmesinde şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle yardımcı olunacağından şüphe edilmemektedir.

Bütün bunlara rağmen, ilgi yazınızda belirttiğiniz konularda, daha hassas davranılması için teşkilat uyarılmıştır. Daha önce olduğu gibi, yukarıda açıklanan konularda teşkilatımıza yapılacak duyurular öncelikle incelenecektir."

2.4.3. Sağlık Hizmetleri Tüzük Değişikliği

Sosyal Sigortalar Sağlık İşlemleri Tüzüğü'nün 10'uncu maddesi, 11 inci maddesinin üçüncü bendi, 61 inci maddesinin birinci fıkrası ile Tüzüğe ekli A ve C cetvellerinde yapılan değişiklikler Bakanlar Kurulunun 31.5.1985 tarih 85/9528 sayılı kararı ile yürürlüğe konulmuştur.

3 Temmuz 1985 gün, 18800 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Tüzük değişikliği ile Malûllük Sigortasında çalışma gücünün evvelce 56 çeşit arızadan ibaret iken, bu kere 97 çeşit arızaya çıkarılmıştır. Bunun yanında, bu arızalar dışında düz-vasıfsız-işçilerin bir işkazası sonucu meslekte kazanma gücü oranını tesbite yarayan Tüzük ekli A cetvelinde % 65 oranında, meslekte kazanma gücünü yitirme hali de, işkazası veya meslek hastalığına bağlı olmaksızın çalışma gücünün üçte ikisini yitirmiş sayılma hali olarak benimsenmiştir.

11'inci madde de yapılan değişiklik ile evvelce iki gözde görme kaybının 8/10 oranında başka birine sürekli muhtaç sayılması hali, 100/100'e çıkarılmıştır.

İşkazası ve meslek hastalıklarında sigortalının mesleğinde kazanma gücünün kayıp oranının tesbite yarayan cetvellerden A ve C cetvellerinin değişiklikler ile de lehte ve aleyhte değişiklikler olmuştur.

2.4.4 Kurum Alacaklarına Uygulanan Faiz Oranları

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 1.6.1985 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 3203 Kanun ile değişik 80 inci maddesi ile süresi içinde ve tam olarak ödenmeyen primlerin , "ödenmeyen kısmına sürenin bittiği tarihten başlayarak Anne Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda belirtilen gecikme ve zammı oranları uygulanır" hükmü getirilmiştir.

1.7.1985 tarihinden itibaren Anne Alacaklarında, 16.8.1985 tarih 8/9790 sayılı Bakanlar Kurulu kararınca birinci ay için % 10, sonraki 5 ay için % 7 ve müteakip aylar için % 5 faiz uygulanması getirildiğinden, Kurumun prim alacakları içinde bu oranlarda faiz alınmaktadır.

2.4.5. Konut Sorunu ve TÜRK-İŞ'in Girişimleri

İnsanlar için temel bir ihtiyaç olan konut sorunu önemini korumakta ve üzerinde en çok konuşulan konuların başında gelmektedir.

Bilindiği gibi, 4. Beş Yıllık Plan dönemi sonunda beliren 1,5 milyon konut üretim açığını kapatmak bir yana açık giderek büyümüş ve tahminlere göre 2 milyona varmıştır.

İnşaat sektöründe görülen bu durgunluğa çözüm bulmak ve özellikle dar gelirli insanların konut sahibi olmaları amacıyla 2487 Sayılı Toplu Konut Kanunu yürürlüğe konulmuştur.

1981 yılında yürürlüğe giren bu kanun, uzun vadeli ve uygun faiz oranları ile kredi desteğinin sağlanmasını amaçlamaktaydı. Ayrıca, Bütçenin % 5'ini de Konut Fonuna aktarılması öngörülüyordu. Böylesine iyi niyetle hazırlanan 2487 Sayılı Kanun, 17.3.1984 tarihinde yürürlüğe konan 2985 Sayılı Kanunla değiştirilerek, daha ağır koşullar getirmiş bulunmaktadır.

Toplam konut maliyeti içinde özkaynak oranı artırılmış, kredi faizlerinin oranı % 35-40 seviyelerine yükseltilmiştir.

Bu zorunluluklar getirilirken, konut mayitleride hızla artmaktadır. 1984 yılında 3.8 milyon olan 100 m² lik bir konutun-maliyeti içinde bulunduğumuz yılda 5.5 milyona yükselmiştir.

Bugün ücretlerin seviyesine bakılırsa, dar ve sabit gelirli insanların yukarıda şartları yerine getirmesi mümkün değildir. Bugünkü uygulama daha ziyade, belli gelir düzeyinde olan kesime yaramaktadır. Sonuçta diyebiliriz ki, Toplu Konut Fonu Kredileri çalışanların ev sahibi olma şanslarını artırmamaktadır.

Konut sektöründe bu dar boğaz yaşanırken, hiç bir haklı gerekçeyle dayanmayan SSK Konut Kredileri bir kararla kaldırılmış bulunmaktadır.

İşçilerin primleri ile bugünkü duruma gelen SSK Konut Kredilerinden 3, milyon işçi yararlanmaktadır. Kurum, 1962-1984 döneminde toplam 199.234 konutu hak sahiplerine teslim etmiştir.

Ekonomik açıdan güçsüz durumda bulunan işçilere uzun vadeli ve düşük faiz oranları ile konut kredisi veren bir uygulamayı durdurmak, diğer taraftan % 35-40 oranına varan bir kredi sistemini başlatmak konut sorununa çözüm getirmeyecektir.

2.4.5.1. Konutbirlik Kurultayı

Ekim 1985 ayı içerisinde Konutbirlik tarafından 2. Konut Kurultayı düzenlenmiştir. Konut sorununun tartışıldığı bu Kurultayda, bugünkü sistemle konut edinme şansının zor olduğu ortak görüş olarak kabul edilmiştir.

Bu toplantıda, TÜRK-İŞ Genel Sekreteri M. Sadık ŞİDE bir konuşma yaparak, konunun önemi üzerinde durmuştur. TÜRK-İŞ Genel Sekreteri M. Sadık ŞİDE, Konutbirlik Kurultayında işçi görüşünü özetle şöyle açıklamıştır:

./...

"İşçilerimiz için konut, birçok değer taşımaktadır.

- o İşçi için konut, sağlığını koruyan bir yuvadır,
- o İşçi için konut, verimli çalışmasının sebebi ve kaynağıdır,
- o İşçi için konut, ekonomik bunalımdan kısmen de olsa kurtulabilmenin çaresidir.

Kredi müesseseleri, bu arada Toplu Konut Fonu kredi limitini günün şartlarına uyacak ve inşaatı tamamlayacak güce ve seviyeye kavuşturmalıdır.

Çimento ve demir gibi önemli inşaat malzemesi fiyatlarının kısa aralıklarla devamlı zam görmesi karşısında kredi limitleri yetersiz kalmaktadır.

İşçilerimiz, küçük memurlar ve diğer dar gelirli-ler çaresizlik yüzünden sağlıksız yerlerde otur-maktadırlar.

Maaşlarının yarısı ya da daha fazlasını kira olarak ödedikleri bu yapılara "mesken" diyebilmek mümkün değildir. Hastalıkların hiç eksik olmadığı çoğu gecekondü adı verilen bu yerleşim yerlerinde milyonlarca insanımız yaşamaktadır.

Böylesine çatı altlarında yaşayanları mesken sahibi görüp, "Ülkemizde konut açığı yoktur" diyen bazı yetkililer çıkmaktadır.

Sağlıksız yapıların konut sayılması çağımızın anlayışıyla bağdaşmaz. Bu sebeble, ülkemizde önemli sayıda konut açığı vardır.

İşçilerimizin konut ihtiyacı çok fazladır. Bu sebeble, işçilerimize daha çok ~~kredi~~ verilmesini sağlayacak sistemler geliştirilmelidir.

Hükümetin Toplu Konut Fonu'na verdiği öneme paralel olarak Yapı Kooperatiflerine de yakın ilgi göstermesi beklenmektedir.

Konut ihtiyacının karşılanması için, yapı kooperatiflerinin Hükümetçe her bakımdan desteklenmesi gereklidir.

Bu vesileyle önerilerimizi şöylece özetlemek mümkündür:

- o İşçilere, dar ve sabit gelirliilere konut kredisi faizsiz verilmelidir.
 - o Bu kimselerden su basmanına gelme şartı aranmadan ~~kredi~~ açılabilenli, arsa için özel destek sağlanmalıdır.
 - o Konut ~~kredisi~~ öncelikle meskeni olmayanlara verilmelidir. Yazlık evlere, sayfiye yerlerine kredi verilmemelidir.
 - o Ek kredi işlemine devam edilmeli ve tamamlama ~~kredisi~~ şeklinde uygulama yapılmalıdır.
 - o Konut kredisi limitinin gerçek ihtiyaca cevap verecek şekilde ayarlanması gereklidir.
- İşçi ve dar gelirliilere yapılacak kalıcı ve en değerli hizmet onlara ev sahibi etmektir."
- ./...

2.4.5.2. TÜRK-İŞ Genel Sekreterinin Açıklaması

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri M.Sadık ŞİDE, Konut sorunu üzerine 29.10.1985 günü ikinci bir yazılı açıklama yapmıştır. TÜRK-İŞ Genel Sekreteri açıklamasında:

"Birleşmiş Milletler tarafından 1987 yılının "Konut Seferberliği Yılı" olarak ilan edildiğini, hazırlıkların ise 1986 yılı içinde tamamlanması gerektiğini hatırlatarak "Ülkemizde konut kredisi artırılmalı ve faiz alınmamalıdır" demiştir. TÜRK-İŞ Genel Sekreteri şöyle devam etmiştir:

"İşçilerimiz için konut büyük değer taşıyan ve çok yönlü etki sağlayan bir ihtiyaçtır.

Araştırmalarımız göstermiştir ki; konut sahibi işçiler, arkadaşlarına göre daha verimli çalışmakta, ailesinin sağlıklı bir konut içinde bulunması onu hayat pahalılığı karşısında daha sabırlı yapmaktadır.

Bugün uygulanmakta olan konut kredisi; çimento, demir ve diğer inşaat malzemesindeki gelişti güzel fiyat artışları karşısında yetersizdir.

Esasen çok dar imkanlarla yaşayabilen insanları, büyük borçlar altına sokmadan ve doğrudan konut kredisi ile mesken sahibi yapmanın imkanları bulunmalı, verilen kredi için ayrıca faiz istenmemelidir.

İnşaatların su basmanına gelmeden kredi verilmesi yüzünden çekilen sıkıntılar, kredi taleplerinde bu nedenle meydana gelen geçikmeler, konut kredilerinin yeterli düzeye getirilmesi ve bu şartlara bağlı kalınmaması ile giderilebilir.

Hükümet, Konut Fonunu artırma için başvurduğu her türlü imkandan yararlanma hassasiyetinin yarısını yapı kooperatiflerinin desteklenmesi için gösterebilse, sorunun çözümü kolaylaşmış olacaktır.

ŞİDE, açıklamasında ek kredi işlemlerine devam edilerek, tamamlama kredisi şeklinde uygulama yapılmasını istemiş "işçi ve dar gelirliilere en büyük hizmet, onları en ucuz ve en kısa yoldan sağlıklı konut sahibi kılmaktır" demiştir.

2.4.5.3. Dünya Konut Yılı ve TÜRK-İŞ'in Girişimi:
Konut sorunu önemini korurken, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliği önerisi ile 1987 yılı, DÜNYA KONUT YILI olarak belirlenmiştir.

Konfederasyonumuz bu gelişmeleri dikkate alarak, işçilerin mesken sahibi olmaları amacıyla KONUT KAMPANYASI açılmasına karar vermiş ve bu durum 31.10.1985 tarih ve 85-2490-5/43 sayılı genelgeyle teşkilata bildirilmiştir.

Konfederasyonumuz başlatılan bu kampanyanın çalışmalarına yardımcı olmak üzere ikinci bir genelge ile (16.11.1985 gün ve 85-2548-5/43) sayılı genelge) teşkilattan aşağıdaki bilgileri istemiştir.

- o Sendikanızın kurduğu yapı kooperatifleri aracılığıyla nerede ve kaç işçi meskeni yapıldığı,
- o Halen kaç tüketim kooperatifinin faaliyette bulunduğu ve nerelerde olduğu,

Aynı konuda Genel Teşkilatlandırma Sekreterliği Anketörleride detay tesbit çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu bilgiler Bölge Temsilcilikleri kanalıyla da istenmiş bulunmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK ve SOSYAL ALANDAKİ GELİŞMELER

3. Çalışanların içinde bulundukları sosyal ve ekonomik sıkıntılar -geçtiğimiz dönemde artan boyutlarıyla- sürmektedir. İnsanı ve sendikacılığı dışlayan bir ekonomik modeli kapsayan ve genel özellikleri itibariyle standart bir IMF reçetesi olarak tanımlanan böylesi bir uygulamanın olumsuz etkileri, sadece çalışanların gelir ve refah düzeyinde görülen gerilemeyle sınırlı değildir. Bunların da ötesinde, ülkemiz ve insanının geleceğini de kapsamaktadır. İktisaden güçsüzü kaderine terk eden, iktisaden güçlü durumda olanları koruyan bir anlayışın yaygınlaştırdığı sosyal adaletsizlik ortamıyla karşı karşıyayız. Ve ne yazık ki; halen sürdürülmekte olan politikaların sonuçları ve bu çerçevede gündeme gelen yeni ekonomik düzenlemeler, sözkonusu olumsuz ortamı arttırıcı nitelikler taşımaktadır.

3.1. Büyüme

Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) tarafından yayınlanan 1985 yılı Gayrisafi Milli Hasıla (GSMH) ilk geçici tahminine göre; GSMH'nin sözkonusu yılda sabit fiyatlarla yüzde 3.9 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Cari fiyatlarla artış ise yüzde 49.3'dür. Böylece 1985 yılı GSMH' deflatörü yüzde 44 olmaktadır. Bu gösterge aynı zamanda 1985 yılı için öngörülen yüzde 25'lik fiyat artışının isabet-sizliği de ortaya koymaktadır.

Öte yandan GSMH'yı meydana getiren ana sektörler itibariyle büyüme hızları program hedeflerinin gerisinde ve geçen yılın değerlerinin altında kalmıştır. Buna göre 1985 yılı tarım sektöründe yüzde 2.6; sanayide yüzde 4.7; hizmetlerde ise yüzde 2.4 oranında gelişme hızı beklenmektedir. Oysa 1984 yılında bu oranlar sırasıyla yüzde 3.7; yüzde 9.3 ve yüzde 5.2 olmuştur.

3.2. Gelir Dağılımı

Üretim artışı 1985 yılı için bu düzeyde olurken, artan gelirin bölüşümü yine ekonomik bakımdan güçlü olanların lehine olmaktadır. Daha önceki raporlarımızda belirttiğimiz üzere, maksatlı bir biçimde sürdürülen politikalar ile çalışanlar, zaten dengesiz ve adaletsiz olan gelir dağılımı aleyhlerine daha da bozularak, sermaye birikiminin başlıca kaynağı haline getirilmektedir. Sözkonusu kaynak aktarımı için kullanılan araç ise enflasyondur.

19.Aralık.1983 günü TBMM'nde okunan Hükümet Programında vurgulanan "...Enflasyon, dar ve sabit gelirlinin, ortadireğin en büyük düşmanıdır. Enflasyon işçi,memur ve emeklinin her yıl aldığı ücret artışlarını hayat pahalılığı karşısında tesirsiz kılar,gerçek satın alma gücünü düşürür, gelir dağılımını daha da bozuk hale getirir..." görüşe katılmamak mümkün değildir.

./...

Ancak böylesi bir durumun sözkonusu olabilmesi, ücret artışlarının enflasyon oranı altında tesbit edilmesi ile mümkündür. Tıpkı geçmişte uygulanan ve bugün de sürdürülmeye çalışılan ücret-fiyat politikalarında olduğu gibi...

Kamuoyu ne kadar yanıltılmaya çalışılırsa çalışılsın, bugün sonuçları iyice açığa çıkan sözkonusu politika ile, çalışanların yaşama koşulları daha da bozulmaktadır.

3.3. Ücret-Fiyat Alanındaki Gelişmeler

Konfederasyonumuz Araştırma Bürosunun bazı tesbitlerini içeren aşağıdaki rapor, çalışanların gelirlerinde meydana gelen aşınmayı ortaya koymaktadır.

Rapor Şöyledir:

"Yıl başlarında deklare edilen enflasyon tahmini hesaplarına dayalı bir ücret zammı belirlemenin, çalışanlar aleyhine olduğu açığa çıkmıştır. Enflasyon tahminlerinin isabetli olmadığı geride bıraktığımız yıllar itibariyle ortadadır. İçinde bulunduğumuz yılda da aynı durumla karşılaşmaktayız. Buna göre 1986 için öngörülen yüzde 25'lik enflasyon tahmininin de geçerli olamayacağını geçmiş deneyimlere dayanarak söylemek mümkündür.

1983 yılı ortalama ücreti 40.000.-TL. kabul edilirse (-ki bu ortalama ücret YHK'nun 25.2.1984 kararında yer almıştır. Oysa SSK verilerine göre, sözkonusu yıl için prime esas aylık kazanç ortalama 28.331.-TL.dir.) daha sonraki yıllarda verilen ücret zamları ile ulaşılan durum ve kesintilerden sonra ele geçen tutar, evli ve bir çocuklu işçiye göre şöyledir:

TABLO (I) Brüt ve Net Ücretlerdeki Gelişmeler:

	<u>Brüt ortalama ücret</u>	<u>Net ortalama ücret</u>
1983	40.000.-	24.302.-
1984	52.000.-	33.369.-
1985	66.040.-	43.923.-
1986	81.229.-	53.493.-

(. Ücret zamlarında; 1984 yılı için YHK kararı olan %25 + 2000 TL.; 1985 ve 1986 yılları için Kamu Koordinasyon Kurulu ilke kararı olan yüzde 27 ve yüzde 23 zam oranı esas alınmıştır.

. Brüt ücret nete dönüştürülürken gelir vergisi oranları 1983 yılı için yüzde 36; 1984 yılı için yüzde 30; 1985 ve 1986 yılları içinde yüzde 25 olarak alınmıştır.

. 1985 yılı ortalama ücretinden sigorta keseneği işçi payı (%14) kesilirken, üst sınırın yıl içindeki kademeli artışı gözönünde tutulmuştur.)

Buna göre ele geçen net ücretin yıllar itibariyle enflasyon karşısında satın alma gücünde meydana gelen değişim şöyle olmuştur:

./..

TABLO (II) Ele Geçen gerçek ücretlerdeki gelişmeler:

	<u>Ortalama net ücret</u>	<u>Enflasyon</u>	<u>Reel Ortalama Net ücret</u>	<u>İndeks</u>
1983	24.302.-	100	24.302.-	100
1984	33.369.-	152	21.953.-	90.3
1985	43.923.-	223.4	19.661.-	80.9
1986	53.493.-	323.9	16.515.-	67.9

(1985 yılı enflasyon oranı yüzde 47, 1986 yılı ise yüzde 45 tahmin edilmiştir.)

Tabloda görüleceği gibi, gelir vergisinde ücretliler lehine yapılan indirimle rağmen, ücretler enflasyon karşısında değer kaybetmiştir. Bu kayıp sözkonusu üç yılda yüzde 32 oranındadır. Böylece, aslında ülkedeki vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımını sağlamaya yönelik olması gereken gelir vergisi oranındaki indirimler, verilen ücret zamları içinde değerlendirilince beklenen amaca ulaşamamış, ücretlerin enflasyon karşısında aşınması devam etmiştir.

Öte yandan 1.1.1985 gününden itibaren yürürlüğe giren Katma Değer Vergisi'nin yerleşmesi amacına dönük olarak uygulanan "ücretlilere fatura karşılığı vergi iadesi" çerçevesinde "çalışanlara ek gelir sağlandığı ve böylece enflasyonun altında ücret verilmediği" yolundaki iddiaya da katılmak mümkün değildir; zira, çalışanların tüm harcamaları vergi iadesi kapsamında değildir. Kaldı ki, fatura alabilmek için önce harcama yapmak gerekmektedir. TES-İŞ Sendikamızın Devlet İstatistik Enstitüsü ile birlikte yurt düzeyindeki (81.855) üyesini esas alarak uyguladığı "TES-İŞ Sendikası Üyelerinin Sosyo-Ekonomik Durumları Anketi" sonuçlarına göre vergi iadesinden yararlanan işçiler, toplam işçilerin yüzde 77'sini meydana getirmektedir. Öte yandan veresiye alış-veriş yapanların oranı yüzde 70'dir. Ara-sıra veresiye alış-veriş yapanlarla bu oran yüzde 87'ye ulaşmaktadır.

Bu gibi etkenlerin de sonucu olarak, sözkonusu anket verilerine göre vergi iadesinden alınan "ek gelir", tüm çalışanlar açısından ortalama ücretlerinin yüzde 3.2 sidir. Diğer bir ifadeyle harcanan her yüz liranın sadece 320 kuruşu vergi iadesi olarak geriye dönmektedir. Kuşkusuz 1985 yılında vergi iadesine konu olan harcama maddelerinin arttırılması ve oranların yükseltilmesi iade oranını da yükseltmiştir. Vergi iadesinden alınan tutarı da ücretler üzerine ekleyerek enflasyon karşısında karşılaşılan tablo şöyledir:-

TABLO (III) Vergi İadesi ile birlikte ele geçen ücretlerdeki gelişmeler:

	<u>Ort.Net Ücret</u>	<u>Vergi İadesi</u>	<u>Toplam Felir</u>	<u>Reel Gelir</u>	<u>İndeks</u>
1983	24.302.-	+	= 24.302.-	24.302.-	100
1984	33.369.-	+ 1.068.-	= 34.437.-	22.656.-	93.2
1985	43.923.-	+ 2.504.-	= 46.427.-	20.782.-	85,5
1986	53.493.-	+ 3.049.-	= 56.542.-	17.457.-	71.8
					./..

TES-İŞ Sendikamız tarafından yapılan anket sonucundan da yararlanarak ortaya çıkan duruma göre sözkonusu üç yıl içinde, vergi indirimi ve vergi iadesine rağmen ücretler yüzde 28 oranında gerilemiştir.

Böylesi bir yaklaşıma rağmen ücretler değil enflasyonu yakalamak, sözkonusu üç yılda yüzde 28'in altında olmuştur. Kaldı ki; enflasyon hızı oranında bir ücret artışı sağlamak, yıllardır aşınan işçi ücretlerini ve dolayısıyla refah düzeylerini sabit tutmak anlamına gelir ki, bunun kabul edilmesi de mümkün değildir.

Yazımızın başında, 1983 yılı ortalama ücretlerini YHK'nun kabul ettiği biçimde 40.000.-TL. olarak almış ve bazı sonuçlar çıkarmıştık. Ayrıca sözkonusu 1983 yılı SSK ortalama gelirinin 28.331.-TL. düzeyinde olduğuna değinmiştik. Öğretim üyesi Mete TÖRÜNER'in ücretler üzerinde yaptığı çalışmada, ("Bırakınız Yapsınlar, Bırakınız Geçsinler", Bilgi Yay.1985), aynı yıl için SSK verileri esas alınmış, fakat üzerine sosyal yardımlar eklenmiştir. Böylece 1983 yılı toplam brüt ücret 39.023.-TL. olarak hesaplanmıştır. Sosyal Yardımların toplam işgücü ödemelerindeki payı yüzde 27.5 olarak hesaplanmış ve bu oran TİSK'in "işgücü maliyeti ve çalışma istatistikleri" çalışmasından alınmıştır.

TÖRÜNER'in sözkonusu çalışmasının sonuçları arasında, ücret ödemelerinin üretim değeri içindeki payında yıllar itibariyle düşüş olduğu da yer almaktadır. Benzeri bir sonuç, Konfederasyonumuz Araştırma Bürcunun yaptığı çalışmada da alınmıştır. (TÜRK-İŞ Dergisi Sayı 187) buna göre KİT'lerde ücret ödemelerinin üretim değeri içindeki payı sürekli olarak gerilemektedir. 1978 yılında yüzde 23.8 olan bu pay, 1983 yılında yüzde 9.6'ya ve 1984 yılında yüzde 8.2'ye düşmüştür.

Öte yandan İstanbul Sanayi Odası tarafından açıklanan "500 büyük firma"nın 1984 yılı göstergeleri de bu doğrultuda sonuç vermektedir. Buna göre çalışanların 1984 yılındaki ortalama gelirleri geçen yıla göre yüzde 36 oranında artarak enflasyonun çok altında kalmıştır. Buna karşılık işveren kârı yüzde 231 artmıştır. Buna paralel olarak ücretlerin satış hasılatındaki payı 1983 yılında yüzde 9.5'ten 1984'de yüzde 7.3'e düşmüştür.

Bütün bu sonuçlar bir yana, bazı temel malları satın almak için çalışılması gereken süre giderek artmaktadır. Aşağıda bununla ilgili tablo yer almaktadır. Maddelerin İstanbul ilindeki parakende fiyatları DİE'den alınmıştır. Ücretler ise SSK kaynaklıdır. Bunların sosyal yardımları kapsamadığı bilindiğinden, hesaplamada, brüt ücretin net olduğu varsayılmıştır. Bu yolla eksikliğin giderilmesi amaçlanmıştır. Öte yandan 1985 yılı SSK ortalama günlük kazancın önceki yıla göre yüzde 35 oranında artacağı tahmin edilmiştir. ./...

TABLO (IV) Bazı maddeleri satın almak için çalışılması gereken süre:

		1978	1983	1984	1985(Eylül)
Ekmek	(kg)	16 Dak.	30 Dak.	33 Dak.	38 Dak.
Pirinç	(kg)	1 saat 19 Dak.	1 saat 19 dak.	1 Saat 44 dak.	1 saat 36 D.
Şeker	(kg)	23 dak.	55 dak.	47 dak.	51 D.
Et	(kg)	4 saat 9 dak.	5 saat 50 dak.	6 saat 11 dak.	6 saat 50 D.
Zeytin	(kg)	2 saat 24 dak.	3 saat 16 dak.	3 saat 15 dak.	5 saat 20 D.
Zeytinyağı(kg)		1 saat 31 dak.	2 saat 17 dak.	3 saat 26 dak.	3 saat 44 d.
Margarin	(kg)	51 dak.	1 saat 56 dak.	3 saat 3 dak.	3 saat 22 D.
Peynir	(kg)	2 saat 43 Dak.	3 saat 53 Dak.	4 saat 36 dak.	3 saat 49 D.
Elektrik	(Kw)	2 Dak.	6 Dak.	8 dak.	13 D.
Oğun	(Ton)	6 gün	11 Gün	11 Gün	15 gün

Sonuçları özetleyecek olursak;

* Yılbaşlarında deklare edilen enflasyona dayalı bir ücret zammı belirlemenin çalışanların satın alma gücünü aşındırdığı ve refah düzeylerini geriletlediği açığa çıkmıştır.

* 1983-1986 yıllarını kapsayan dönemde, gelir vergisi oranındaki iyileştirme-lerinde etkisiyle brüt ücret 2 kat artmasına karşı, ele gelen net ücret 2.2 kat artış göstermiştir. Buna rağmen, enflasyon karşısında ücretlerin satın alma gücü sözkonusu dönemde vergide yapılan olumlu değışikliklere rağmen yüzde 32.1 oranında gerilemiştir. Böylece, aslında ülkemizde çalışanlar aleyhine olan vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımını sağlamaya yönelik olması gereken gelir vergisi oranındaki indirimler, verilen ücret zamları içinde değerlendirilince beklenen amaca ulaşılamamıştır.

* 1.1.1985 ününden itibaren yürürlüğe giren KDV'nin yerleşmesine ve benimsetilmesine dönük olarak uygulanan "vergi iadesi" çerçevesinde çalışanlara ek gelir sağlandığı belirtilmektedir. Böylece ücretlerin enflasyon altında kalmadığı ileri sürülmektedir.

Oysa, TES-İŞ Sendikamızın D.İ.E. ile ortaklaşa yaptığı anketin sonuçlarında da görüldüğü gibi, vergi iadesinden alınan "ek gelir", tüm çalışanlar açısından ortalama ücretlerinin çok az bir oranını oluşturmaktadır. Böylece vergi iadesi ve gelir vergisindeki indirime rağmen sözkonusu dönemde ele geçen toplam gelirler yüzde 28.2 oranında gerilemiştir.

* Öte yandan bazı temel maddeleri satın almak için çalışılması gereken süre, geçmiş yıllara göre giderek artmaktadır. Örneğin temel gıdamız arasında olan ekmeğin bir kilosunu alabilmek için 1978 yılında 16 dakika çalışmak yeterli iken, 1985 Eylül'ünde 38 dakika çalışmak gerekmektedir.

./..

* Bütün veriler, sözkonusu dönemde ücretlerin değil enflasyonu yakalamak, altında kaldığını göstermektedir. Enflasyon hızı düzeyinde bir ücret artışı, yıllardır aşınan ücretleri ve dolayısıyla çalışanların refah düzeylerini sabit tutmak anlamına gelir ki; bunun kabul edilmesi dahi mümkün değildir. Kaldı ki; yıpranmış ücretleri aynı düzeyde muhafaza etmek değil, çalışanların yaşam düzeylerini geliştirmek ve iyileştirmek amaçlanmaktadır."

3.4. Asgari Ücret

Ülkemizde son yıllarda gerçek ücretlerde görülen gelişmelerin benzeri özelde asgari ücrette de görülmektedir. Asgari ücretin satın alma gücü yıllar itibariyle giderek düşmektedir. Yönetmelikte; "işçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücret" biçiminde tanımlanan asgari ücret, yapılan tesbitlerle bu tanımın oldukça uzağında kalmaktadır.

Bilindiği gibi asgari ücret 1.Ekim.1985 gününden geçerli olmak üzere; sanayi kesiminde, işçi temsilcilerinin muhalefet serhiyle aylık brüt 41.400.-TL., tarım kesiminde ise oybirliğiyle 34.200.-TL. olarak tesbit edilmiştir. Sanayi kesimi asgari ücret tesbitine yönelik muhalefet; aile bağımlılık faktörünün kabul edilmemesi, yüzde 10 oranında pahalılık zammı ile asgari ücretli kesim bakımından milli gelir dağılımındaki adaletsizliği kısmen olsun telâfisi amaçlayan bir yükseltmenin yapılmaması esaslarına dayandırılmıştır.

Sanayi kesiminde 41.400.- TL. olarak tesbit edilen bu tutardan, bekar bir işçinin eline kesintilerden sonra 27.812.-TL. geçmektedir. Ama asgari ücret alan işçi bu tutar üzerinden harcamayı 1985 yılının sadece Kasım ve Aralık aylarında yapabilmektedir. Daha önceki aylarda eline eski asgari ücretten dolayı 16.996.-TL. geçmekteydi. Böylece 1985 yılında ele geçen aylık ortalama asgari ücret 18.132.-liradır. Benzeri ağırlıklandırmayı önceki yıllar içinde yaptığımızda şöyle bir sonuçla karşılaşmaktayız:

Asgari Ücret (Gün/TL)

<u>Yıllar</u>	<u>Brüt</u>	<u>Net</u>	<u>Enflasyon İndeksi</u>	<u>Reel</u>
			100	356.-
1983	540.-	356.-	152	319.-
1984	725.-	485.-	223.4	270.-
1985	911.-	604.-		

Buna göre, 1983 yılı itibariyle asgari ücretlinin satın alma gücünü 100 olarak kabul edersek, 1985 yılında 76'ya düşmektedir. Bu durum, Sözkonusu yıllarda gelir vergisinde yapılan indirimlere rağmen meydana gelmiştir.

./...

Kuşkusuz burada da, fatura toplayan asgari ücretlinin eline vergi iadesi ile daha fazla "para" geçtiği ileri sürülmektedir. Oysa, yukarıda sözünü ettiğimiz TES-İŞ Sendikasının yaptığı anket sonucuna göre; asgari ücret almakta olan işçilerin, vergi iadesinden yararlanma oranları yüzde 35 ile sınırlı sayıdadır ve iade tutarı da ücretlerin düşüklüğüne bağlı olarak çok düşük bir tutarı ifade etmektedir.

Bir an için asgari ücretle çalışan bir işçinin, vergi iadesi kapsamına girmeyen elektrik, su, havagazı, şehiriçi ulaşım harcamalarını yapmadığı, kira ödemediği gibi bir mucizeyi gerçekleştirdiğini ve eline geçen net ücretin hepsinin vergi iadesine bağlı olduğunu varsayarsak bile; eline geçebilecek günlük net ücret 1985 yılı ortalaması itibariyle 725.-lira olmaktadır. Böylesi bir durumda bile satın alma gücü sözkonusu yılda 1983'e göre yüzde 10 gerilemiş olacaktır. Kaldı ki; asgari ücret almakta olan bir işçinin, bu gelirle ve bugünkü koşullarda, insan haysiyetine yaraşır bir hayat sürdürebileceğini ileri sürmek mümkün değildir.

Bugün için ele geçen asgari ücret ile, yönetmelik/^{te}zorunlu ihtiyaçlar arasında sayılan kalemleri karşılamak bir yana, dört kişilik bir ailenin mutfak masraflarının yarısı bile satın alınamamaktadır.

3.5. Toplu İş Sözleşmeleri

2822 sayılı yasa ile Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt alanında getirilen düzenlemelerin çalışanları ekonomik ve sosyal çıkmazlara soktuğu bilinmektedir. Önceki raporlarımızda, bu alanda karşılaşılan sıkıntıların temelinde, ülkemizde halen uygulanmakta olan politikaların yatmakta olduğunu belirtmiştik. Sendikaları, işçinin çalışma ve yaşama koşullarını denetim almaya çalışan, daha doğrusu "insana rağmen kalkınma" modelini egemen kılmayı amaçlayan düşüncede, sosyal politika ve sosyal adalete yer verilmemektedir. Bu durum bağıtlanan tüm sözleşmelerde yansımaları bulmaktadır. Demokratik bir yapıda hükümetin toplu iş sözleşmelerine taraf olarak müdahalede bulunamayacağı bilinmesine rağmen, "Kamu Koordinasyon Kurulu" baskısı ile mecburi tahkim niteliğini, geçmiş dönemden günümüze taşıyan etkilemeler ortadadır. Kurul, belirlediği ilke kararlarıyla serbest pazarlık hakkının özünü zedelemektedir.

Fiyat-ücret alanındaki gelişmelere değinirken, verilen ücret zamlarının öngörülen enflasyon oranına paralel olarak önceden tesbitinin çalışanlar aleyhine sonuçlar verdiğini belirtmiştik. Ve ayrıca bu tutumun maksatlı bir politik tercih olduğunu vurgulamıştık.

Örneğin HABER-İŞ Sendikamız ile PTT Genel Müdürlüğü arasında süresi 1.9.1985 günü biten sözleşme taraflar arasında 23.Ekim.1985 günü yeniden aktedilmiştir. Eylül/1985 ayı itibariyle enflasyonun yüzde 45'lerde seyrettiği bir ortamda verilen ücret zammı, Kurul kararı olan yüzde 27 ile sınırlı tutulmuştur.

Öte yandan, enerji işkolunda TES-İŞ Sendikamızın kamu kesiminde yaklaşık 30 bin işçiyi kapsayan ve süresi 1.3.1985 günü sona eren sözleşmeleri, yasal prosedürde karşılaşılan çıkmazlardan dolayı bugüne kadar imzalanamamıştır. YOL-İŞ Sendikamızın Köy Hizmetleri Genel müdürlüğü işyerlerindeki 35 bin işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmesi de aynı durumdadır. Kuşkusuz burada da kurul kararı geçerli kılınmaya çalışılacaktır. Benzeri bir durum TARIM-İŞ Sendikamızın TİGEM (Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü) de yürüttüğü sözleşmede de vardır. Süresi 1.1.1984 günü biten sözleşme, uzun süre yetki ihtilafına konu olmuş, yetki alındıktan sonra iki ay yürütülen görüşmeler sonrası gerekli anlaşma sağlanamayarak uyuşmazlığa gidilmiştir. TİGEM bünyesinde yer alan 39 tarım işletmesinde çalışan 10 bin işçinin sözleşmesi böylece bugüne kadar imzalanamamıştır.

3.6. Grevler

Aslında 2822 sayılı yasa ile getirilen kısıtlamalar gün geçtikçe uygulamada daha iyi görülmektedir. Sınırı genişletilmiş grev yasağı çerçevesi, YHK aracılığı ile mecburi tahkim ve grev uygulamasında karşılaşılan sorunlar, işçileri ve sendikaları saran zincirin halkaları olarak çalışma hayatında yer almaktadır.

Yeni düzenlemeler çerçevesinde Konfederasyonumuza bağlı sendikalarımızın yaptıkları grev uygulamaları aşağıda gösterilmiştir:

TÜRK-İŞ Üyesi Sendikaların Uyguladıkları Grevlerin Listesi

Sendika	İşyeri	Başlangıç T.	Bitiş T.	Katılan işçi Sayısı
PETROL-İŞ	-Birleşik Alman İlaç Fabrikası	17.9.1985	Devam edi.	425
DERİ-İŞ	-Nastaş Nazilli Ayak.Deri San. A.Ş.	22.4.1985	16.9.1985	65
	-Kazlıçeşme Deri Fab. (İST.)(130 işyeri)	29.7.1985	5.8.1985	3000
AĞAÇ-İŞ	-DOMSAN	24.1.1985	15.7.1985	39
	-Sellolif Lif Levha Fabrikası (İzmir)	20.2.1985	Devam Edi.	99
TÜRK METAL	-Konya Halk Çelik Döküm San.A.Ş.	18.1.1985	(İş Mah.Kararı)	23
	-Aydın Aysan Zincir Fab.	23.1.1985	Devam ediyor.	111
	-Traktaş(Trakya Tarım Mak.A.Ş.	14.3.1985	13.9.1985	40
	-Tuka(Düzce)Av Tuf.San.	13.5.1985	25.10.1985	12
DOKGEMİ-İŞ	-Yıldırım Tersanesi	2.10.1984	9.9.1985 (istifa)	36
	-Desan Tersanesi	2.10.1984	28.12.1984 (İş Mah.Kararı)	17

./...

Grev listesinden de görüleceği üzere, grevde kaybolan işgünü sayısı 1984 yılında 4047; 1985 yılında ise, 6 Kasım günü itibariyle 112 bin dolayında olmuştur. Nihayet, bugüne kadar grevde geçen gün sayısı, TÜRK-İŞ'e bağlı işçilerin bir yıllık işgünlerinin sadece on binde üçüdür.

Buna rağmen, geçmişte kamuoyunu grev konusunda yanıltma çabaları içinde olanlar, bugün sözkonusu çabalarını paralı ilânlarla sürdürmeye çalışmaktadır.

Aslında bu durum, yerli üreticiyi "terbiyeli" yönde etkileyeceği öngörülen ithalat serbestisinin, haklarını aramakta olan çalışanlar aleyhine nasıl kullanılmak istendiğini göstermesi bakımından dikkati çekmektedir.

3.7. İşçi Alacakları, Emisyon, Enflasyon

"24 Ocak İstikrar Tedbirleri" çerçevesinde uygulamaya konulan düzenlemelerin en önemli araçlarından biri "sıkı para politikası" idi. Enflasyonu kontrol altına alarak istikrar kurma amacı, mevcut hükümetin, geçmişte olduğu gibi başlıca hedefleri arasındadır.

Bu nedenle, işçi ücretlerinin varolan koşullarda daha fazla artması gerektiği talepleri karşısında yetkililer sürekli olarak, bu durum karşısında para basmak gerekeceğini ve bunun da enflasyonu artıracaklarını ileri sürmüşlerdir. Oysa enflasyon artışının çalışanların aleyhine olduğu, bunun için ilk hedefin enflasyonu düşürmek olduğu belirtilmişti.

Raporun daha önceki bölümlerinde bu yöne işaret edilmiş ve buna rağmen iki yıllık süre içinde işçi ücretlerinin artmak bir yana, büyük ölçüde gerilediği ortaya konulmuştur. Öte yandan "izlenmekte" olduğu belirtilen sıkı para politikası çerçevesinde "işçi alacakları" ödenmemektedir. Yaklaşık 120 bin işçinin çalıştığı bazı kamu kuruluşlarında, işçilerin sözleşme farkı, kıdem tazminatı, ikramiye gibi nedenlerle 16 milyar liradan fazla alacağı bulunmaktadır.

Çalışanlara böylesine sıkı olarak izlenen para politikasına rağmen emisyon miktarı Ekim/1985 yılı itibariyle geçen yıla göre yüzde 64.8 oranında artmıştır. Öte yandan enflasyon aynı dönem itibariyle yüzde 47 civarında seyretmektedir.

Bu durumda, bir yandan işçi ücretleri artışı kısıtlanırken, öte yandan işçi alacaklarının ödenmesi geciktirilerek, çift yönlü bir gelir aşınması ile karşı karşıya bırakılmaktadır çalışanlar...

3.3. Genel Nüfus Sayımı

Bilindiği gibi, 20 Ekim 1985 günü ülkemizde Cumhuriyet döneminde uygulanan Genel Nüfus Sayımlarının onikincisi yapılmıştır. Telgrafla alınan geçici sonuçlara göre nüfusumuz 51 milyon 421 bin'dir. Yıllık nüfus artış oranı ise yüzde 2.8'dir. 1980 yılındaki yüzde 2.1'lik artışa göre yüksek olan bu oran, nüfusumuzda beklenmeyen bir sıçramaya neden olmuştur. Kuşkusuz bu durum, beşinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı hedeflerini önemli ölçüde etkilemektedir.

Bir ülkenin nüfusunun, insan gücünün; o ülkenin sosyal ve ekonomik yapısını ortaya koyan en önemli unsurlardan biri olduğu gerçeğinden hareketle yapılan nüfus sayımı, bu kez daha önceki sayımlardan farklı olarak, sakat ve işsiz durumda olanların da tesbitini amaçlayan soruları kapsamıştır.

Kuşkusuz nüfus sorunu, ülkemiz sosyo-ekonomik sorunlarının bütünü içinde onları etkileyen en önemli unsurlardan biridir. İşsizlik, istihdam, yatırım, kişi başına düşen milli gelir, sağlık ve eğitim hizmetleri, kentleşme gibi birçok konuda olumsuz etkisi olabilmektedir. 1985 Genel Nüfus Sayımının kesin sonuçlarının alınmasına paralel olarak, nüfusun sosyal ve ekonomik nitelikleri üzerinde değerlendirmeler yapmak mümkün olabilecektir. Fakat geçici olarak alınan sonuçlar üzerinden bir değerlendirme yapıldığında:

- * Nüfus artış hızının beklenenden fazla, milli gelirinse öngörülen hedefin altında kalmasının da etkisiyle kişi başına düşen gelirden azalma devam etmiştir.
- * Kentleşme oranı, önceki yıllarda olduğu gibi artmaktadır. 1980 yılı nüfus sayımına göre; toplam nüfusun yüzde 49.2'si il ve ilçe merkezlerinde otururken, bu oran 1985'de yüzde 53.7'ye yükselmiştir. Bu durum/^{un} şehirlerdeki konut açığını arttırması, alt yapı hizmetlerine talebi arttırarak yeni sorunlara yol açması beklenmektedir. Köyden kente göç yoluyla ortaya çıkan hızlı kentleşmenin, sosyal yapıdaki sıkıntıları arttırması da söz konusu olabilecektir.

3.9. Vergi

Bilindiği gibi 1982 Anayasasının 73.maddesi; "Herkez kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır." görüşüne yer vermektedir.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımının bir ölçütü, hiç kuşkusuz ülkemizdeki gelir dağılımıdır. Oysa mevcut adaletsiz gelir dağılımı mekanizması içinde, artan gelirin büyük bölümü, geliri esasen yüksek olan kesimlere gitmektedir.

Bu durumda, kamu hizmetlerinin finansmanı için ödenen verginin aynı zamanda gelir ve servet dağılımındaki adaletsizlikleri giderecek sosyal ve ekonomik amaçları -özellikle- gözetmesi gerektiği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

Oysa 1986 yılı Bütçe Tasarısı ile birlikte Meclis'e sunulan "vergi paketi" nin böyle bir amacı gerçekleştirme kaygısı taşımadığı görülmektedir.

Olağanüstü boyutlara ulaşan vergiden kaçınma ve vergi kaçakçılığı sonucu, devletin vergi gelirleri olarak GSMH'den aldığı pay 1978 yılında yüzde 19.1 iken, 1984 yılında yüzde 13 olmuştur. 1985 yılında bu payın aynı oranda gerçekleşmesi beklenmektedir. Öte yandan 1984 yılında bütçe açığı 474 milyar lira olmuş, bütçe açığının GSMH'ya oranı yüzde 2.6 oranıyla son dört yılın en yüksek değeri olmuştur. 1985 yılında ise kamu finansmanı/^{bunalımının} özellikle hızla genişleme eğilimi gösteren bütçe açıklarının kaygı verici boyutlara ulaşacağı beklenmektedir.

Bu çerçevede, yasalaştırmaya çalışılan vergi düzenlemelerinin ücretli lehine olduğunu ve bu kesimin kazançlı çıkacaklarını söylemek mümkün değildir.

Gerçekte, geçmişte de yapılan vergi düzenlemelerinin (gelir vergisi oranının aşamalı olarak indirilmesi, KDV, ücretlilere vergi iadesi gibi) ücretliler için ne anlam taşıdığını daha önceki raporlarımızda belirtmiştik. Bir kez daha vurgulayalım ki; 1980 sonrasının vergi politikaları, sözkonusu dönemde uygulanan ve halen sürdürülen ekonomik programın ana hedefine uyumlu olarak gelişmiştir. Yani dışa açılma politikası kapsamında; talebi kısararak satılabilir ürünü dışarıya ihraç etme amacıyla ücretlilerin satın alma gücünü düşürmek, bu yolla gelir dağılımını bozmak gerekiyordu. Bunu gerçekleştirmenin araçları arasında vergi politikası da vardır. Ücret artışları içinde değerlendirilen vergi indirimleri ve vergi iadesi sonucu, üretim içinde işçilik maliyeti düşürülmüş ve dışa açılma için gerekli "ucuz işçilik" sağlanarak ihraç fiyatlarının düşürülmesi desteklenmiştir. Öte yandan KDV gibi dolayısız ve ihracatta otomatik olarak düşürülebilen bir vergi de yürürlüğe girmiştir. Vergi gelirleri içinde de ağırlık vasıtalı vergiye kaydırılmıştır.

Şimdi gündeme getirilen "vergi reformu" ile, gelir vergisi tarifeleri değiştirilmekte ve ilk dilim 3 milyona çıkarılmaktadır. Çalışanların çoğunluğunun ve hele asgari ücretlinin yıllık kazancının bir milyonun altında kaldığı gözönünde tutulursa bunun ücretliler için pek önemli olmadığı ortaya çıkmaktadır. Oysa bu alanda getirilmesi gerekli düzenleme, dilimin genişletilmesi değil, dilimlere uygulanan oranın düşürülmesidir. Yoksa sözkonusu değişiklikle asgari ücret almakta olan bir kişi ile yıllık kazancı 3 milyon olan kişi aynı oranda vergilendirilecektir. Oysa bu alandaki gerçek iyileştirme asgari ücretin vergi dışı bırakılmasıdır. Öte yandan düşük gelir gruplarının geçim indeksi içinde yer alan ihtiyaç maddelerinin dolaylı vergilerden asgari ölçüde etkilenmeleri için gereken özen gösterilmelidir.

Hükümetle yapılan çeşitli toplantılarda, asgari ücretlerin hesabında esas alınan "51 Kalem Temel İhtiyaç Maddesinin" KDV uygulaması dışında bırakılmasını istediğimiz hatırlardadır. Nitekim kamu 11.Şubat.1985 günü yapılan TÜRK-İŞ/Hükümet toplantısında bir kez daha tekrarlanmıştır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan alınan 16.7.1985 gün ve SGK-0174/8546-47077 sayılı yazıda;

"Maliye ve Gümrük Bakanlığı'ndan alınan 14.6.1985 tarih ve 41517 sayılı yazıda; Katma Değer Vergi/^{si} uygulaması açıklanarak Bakanlar Kurulu'na vergi nispetini "sıfır"a kadar indirebilme yetkisinin verildiği ve Bakanlar Kurulu'nun 84/8887, 85/9114 ve 85/9598 sayılı kararları ile temel gıda maddelerine 31.5.1986 tarihine kadar "sıfır", bu tarihten sonra da %3 nispetinde vergilendirilmesinin kabul edildiği belirtilmektedir. Ayrıca, 1.1.1985 tarihinden itibaren vergi iadesinin kapsamının genişletilmesi ve iade nispetlerinin yükseltilmesi sebebiyle ücretlilerin vergi yükünün fiilen önemli ölçüde azaltıldığı ve bu hususun bundan sonra dikkate alınacağı açıklanmaktadır.

Diğer taraftan, ekonomide genel ve yaygın bir kullanımı olan 51 kalem ihtiyaç maddesinin istisna kapsamına alınmasının, uygulanmasına yeni başlanan Katma Değer Vergisi başarı şansını olumsuz yönde etkileyeceği belirtilmektedir."

denilmiş, böylece Hükümetin vergi politikası çerçevesinde ücretlilere yönelik gerçek anlamda bir iyileştirmenin amaçlanmadığı bir kez daha ortaya çıkmıştır.

3.10. 1986 Yılı Bütçe ve Programı

TBMM'ne sunulan "1986 Yılı Bütçesi" ile, resmi gazetede yayınlanan "1986 Yılı Programı" sürdürülmekte olan ekonomik politika çerçevesinde hazırlanmıştır. Buna göre; sermaye birikimi özel büyük sermaye eliyle gerçekleştirilmesi, kamu kesiminin sınırlandırılması, devlet yatırımlarının toplam yatırımlar içinde azaltılması, sosyal amaçlı harcamaların düşük tutulması, gelir dağılımına etkili müdahalelerin yapılmaması bir yana, daha da bozucu, işsizliğe kesin çözümler getirmeyen politikalar sürdürülmektedir.

1986 yılı için öngörülen enflasyon oranı yüzde 25'tir. Bütün hesaplar buna göre yapılmıştır. Oysa 1985 yılı için de hedeflenen oran aynı olmuştur ve bugün fiyat artışının bunun çok üstünde gerçekleştiği görülmekte ve kabul edilmektedir.

./..

1986 yılında bütçede personel harcamaları cari olarak(enflasyonun yüzde 25 olacağı varsayımıyla) yüzde 36 artırılmaktadır. Bütçe açığının 500 milyar lira olacağı ve bunun iç borçlanma ile kapatılacağı öngörülmektedir. Öte yandan yasalaşması istenilen vergi tasarısıyla vergi gelir tahmininin 1985'e göre yüzde 62 fazla olması beklenmektedir. Yatırımlar için ayrılan pay ise yüzde 18. Eğitim ve sağlık hizmetleri için ayrılan ödenegin genel bütçe içindeki payında düşüş sürmektedir.

Öte yandan, 1986 yılı Ekonomik Programında, V.Beş Yıllık Kalkınma Plânı hedefleri doğrultusunda hazırlandığı belirtilerek gelişmeler ve hedefler açıklanmaktadır. Çalışma hayatı ile ilgili bölümde; "1985 Yılı çalışma hayatında "serbest toplu pazarlık düzeninin"bütün müesseseleri ile işletildiği bir yıl olmuştur." görüşüne yer verilmiştir. Aynı bölümde, asgari ücret ve ücretlerin satınalma gücünü koruyan gelişmelerin temin edildiği de belirtilmektedir. Aslında raporumuzun gerek "asgari ücret" ve gerekse "fiyat-ücret alanındaki gelişmeler" ile ilgili bölümleri bu görüşlerin ve verilerinin mağlaklıkları ile tutarsızlığını ortaya koymaktadır.

İzlenmekte olan ekonomik politikanın kendi doğrultusunda başarılı olmasının temel ve vazgeçilmez şartlarından olan işçi hak ve özgürlüklerinin sınırlandırılması tutumunun sürdürüleceği resmi raporlarda açıkça ortaya konulmaktadır. Geçmişte uygulanan ve çalışanlar aleyhine olduğu iyi bilinen senaryolar, 1986 yılı için yeniden sahnelenmek istenmektedir. 1985 yılındaki ekonomik ve sosyal durumu tesbit ve değerlendiren görüşlerin gelecek yıl yürütülecek politikalara egemen olacağı açıktır. Söz konusu politikalara rağmen, genel olarak ülke ekonomisi ve buna bağlı olarak çalışanların gelir ve refah düzeyleri yetkililer tarafından "toz pembe" gösterilmek istenmektedir. Çalışanların içinde bulundukları gerçekleri ters-yüz etme çabalarının başarılı olması, bir bakıma söz konusu politikanın devam etmesini de sağlayabilecektir.

3.11. Sonuç

Aslında resmi raporlarda sergilenen görüşler kamuoyunu yanıltmaya, gerçekleri gözardı etmeye yönelik çabaların bir parçasıdır. Yetkililerin açıklamaları, televizyonda yayınlanan programlar hep bu doğrultudadır. 28.Ekim tarihinde yayınlanan "Ekonomi Dünyası" programında, Başbakan Yardımcısı Kaya ERDEM'in açıklamaları bu gözlemimizi doğrulamıştır. ERDEM, "izlenen ekonomik politikanın başarılı olduğunu, IMF ve Dünya Bankası önerilerinin de aynı istikamette bulunduğunu" belirtmiş, Türkiye'de 1983'den bu yana uygulanan ekonomik politikanın tüm kalkınmakta olan ülkeler için "vazgeçilmez" olduğunu savunmuştur. ./...

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri M.Sadık ŞİDE, 31.10.1985 tarihinde yaptığı bir açıklama ile bu görüşleri şöyle cevaplamıştır:

"TRT'nin yayınladığı programlarda, ilgili tarafların temsili konusunda duyarlı davranılmamaktadır. 28 ve 29 Ekim tarihlerinde yayınlanan "Ekonomi Dünyası" programı da bu duyarsızlığın bir örneğidir.

Türk Ekonomisinin temel taşı olan işçilerin temsil edilmediği bu programın ilkinde, Başbakan Yardımcısı Sayın Kaya ERDEM, IMF ve Dünya Bankası reçetelerinin, Türkiye'de izlenen ekonomik politikayı desteklediğini, Kore madelinin de buna uyduğunu öne sürmüştür.

IMF ve Dünya Bankasının reçeteleri, paranın değerini düşürme, işçileri düşük ücretle çalıştırma ve kısaca insanı ve sendikacılığı dışlayan bir ekonomik modeli kapsamaktadır. Kore'de insanların sefaleti uğruna kalkınma politikası uygulanmıştır.

Türkiye bir Kore değildir.

Kalkınmanın temel amacı insandır. Önerilen reçetelerde ise insan yoktur. Sosyal politika ve sosyal adalet yoktur. İktisaden güçsüzü kaderine terk'eden bir politikayı önerir. Böylesine bir politikayı izlemekten gurur duymak ve iftiharla bunu açıklamak, ülkemizde insana ne ölçüde önem verildiğini göstermeye yetmelidir.

Büyük Atatürk'ün hedef olarak seçtiği ileri ülkeler seviyesine gelme politikası, insana değer verilmesi konusunda yönlendirici niteliktedir. Ne yazık ki, "insana rağmen ekonomik kalkınma" anlayışı bugün egemen olmuştur.

İcraatın içinden, Ekonomi Dünyası gibi programlarla kamuoyu daha fazla yanıltılamaz."

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TEŞKİLATLANMA ÇALIŞMALARI

4. TÜRK-İŞ 13.Genel Kurul kararı doğrultusunda teşkilatlanma çalışmaları Genel Teşkilatlandırma Sekreteri tarafından sürdürülmüştür.

Genel Teşkilatlandırma Sekreterliği, geçmiş dönemde kişisel başvurular ile ortaya konan sorunların çözümüne yardımcı olma çalışmalarını sürdürmektedir. Yapılan başvurular doğrudan Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğince ele alındığı gibi, büro uzmanları tarafından da değerlendirilmektedir. Sorunun niteliğine göre, ilgili sendikadan bilgi alınarak sonuçlandırılmaktadır.

4.1. İl Temsilcilikleri

Hizmetlerin sağlıklı bir şekilde ve seri olarak daha çok işçiye götürülebilmesi, illerdeki şubelerle irtibatın daha etkin irtibat sağlanması, teşkilatlanma çalışmalarının il düzeyinde daha iyi sürdürülebilmesi düşüncelerinden hareketle il temsilcilikleri kurulmuştur.

Konfederasyonumuz 12.Eylül.1985 tarih ve 85-2095-51 sayılı yazısı ile il temsilci adayları için Genel Merkezlere başvurmuş il temsilcilerinin atanmalarını 26.Eylül.1985 tarih ve 85-2261-5/38 sayılı yazı kendilerine tebliğ etmiştir. Durum, 27.Eylül.1985 tarih ve 85-2262-5/38 sayılı yazı ile illerinde kurulu bulunan şube başkanlıklarına ve 2.Ekim.1985 tarih ve 85-2297-3/2 sayılı yazı ile de görev yaptıkları illerdeki valiliklere bildirilmiştir. (Ek.1)

İl temsilcilerine 26.Eylül.1985 tarih ve 85-2261-5/38 sayılı atanmaları ile ilgili yazının ekinde TÜRK-İŞ İl Temsilciliği Yönetmeliği ve yıllık çalışma programı gönderilmiştir.

26 Eylül.1985 tarih ve 85-2261-5/38 sayılı yazı ile atamaları
Yapılan İl Temsilcileri Şöyledir:

Sıra No	İ L İ	ADI - SOYADI	TEŞKİLATI
1	ADİYAMAN	Yusuf ÖZKAN	TEKSİF
2	AFYON	Niyazi AVCI	TÜRK HARB-İŞ
3	AĞRI	Hüsnü MUDUL	ŞEKER-İŞ
4	AMASYA	Muammer GÜR	BELEDİYE-İŞ
5	ANTALYA	Osman KARAMIK	TES-İŞ
6	ARTVİN	Zeki KÜÇÜKAY	YOL-İŞ
7	AYDIN	Hayati KAYACIK	BELEDİYE-İŞ
8	BALIKESİR	Necati DEMİRALP	TÜRK HARB-İŞ
9	BİLECİK	Zeki DEMİREL	DEMİRYOL-İŞ

10	BİNGÖL	Yusuf KÜRÜM	YOL-İŞ
11	BİTLİS	M.Salih AKŞİT	YOL-İŞ
12	BOLU	Ahmet ÇETİNKAYA	YOL-İŞ
13	BURDUR	Osman ERKAN	ŞEKER-İŞ
14	ÇANAKKALE	İsmail KAYTAZ	TEKGIDA-İŞ
15	ÇANKIRI	Mustafa ÜLKER	YOL-İŞ
16	ÇORUM	Ali BİÇER	TÜRKİYE MADEN-İŞ
17	DENİZLİ	Nedim HALICIOĞLU	TEKSİF
18	EDİRNE	Metin KIR	TEKSİF
19	ELAZIĞ	Yusuf ÖZÇINAR	TES-İŞ
20	ERZİNCAN	Alaaddin AKTAŞ	ŞEKER-İŞ
21	ERZURUM	Turan ÖZBUĞUTU	TES-İŞ
22	GAZİANTEP	Mahmut KARAKAŞ	BELEDİYE-İŞ
23	GİRESUN	Mustafa MUTLU	SELÜLOZ-İŞ
24	GÜMÜŞHANE	Ahmet AYKUTAN	YOL-İŞ
25	HAKKARİ	Sıddık ŞİMŞEK	YOL-İŞ
26	HATAY	H.İbrahim GÜRÜN	SAĞLIK-İŞ
27	ISPARTA	İbrahim YILMAZ	TES-İŞ
28	KARS	Şahmettin KARABULUTLU	YOL-İŞ
29	KASTAMONU	Bahattin KIBRISCI	YOL-İŞ
30	KAYSERİ	Tahir HOROZ	TEKSİF
31	KIRKLARELİ	Necati BİRCİN	ŞEKER-İŞ
32	KIRŞEHİR	Ali ASLAN	YOL-İŞ
33	KOCAELİ	Rüstem KILIÇ	SELÜLOZ-İŞ
34	KONYA	Kemal ALADAĞ	YOL-İŞ
35	KÜTAHYA	Nesih HASEKİOĞLU	PETROL-İŞ
36	MALATYA	Süleyman ERKUŞ	TEKGIDA-İŞ
37	MANİSA	Etem ÇALKI	TEKSİF
38	K.MARAŞ	Osman AYTEMİZ	TEKSİF
39	MERSİN	Hüseyin DOĞU	PETROL-İŞ
40	MARDİN	M.Salih GÜRKAN	YOL-İŞ
41	MUĞLA	Zeki KUTLU	TARIM-İŞ
42	MUŞ	Hayrettin ALASLAN	ŞEKER-İŞ
43	NEVŞEHİR	Tevfik DALGALI	TÜRKİYE MADEN-İŞ
44	NİĞDE	Mesut TÜKENMEZ	ÇİMSE-İŞ
45	ORDU	İlyas DAYATA	TEKGIDA-İŞ
46	RİZE	Rahmi RAKICI	TEKGIDA-İŞ
47	SAKARYA	Ali KOŞU	TES-İŞ

48	SİİRT	Ahmet TEYMURTAŞ	PETROL-İŞ
49	SİNOP	Ali BAYRAK	YOL-İŞ
50	TEKİRDAĞ	D.Ali BALÇIK	TEKSİF
51	TOKAT	Halil KAYA	TEKGIDA-İŞ
52	TRABZON	Miktat KEÇECİ	TEKGIDA-İŞ
53	TUNCELİ	Hıdır KAYMAZ	YOL-İŞ
54	Ş.URFA	Mehmet İDRİSOĞLU	BELEDİYE-İŞ
55	UŞAK	Kemal TOPAL	TEKSİF
56	VAN	Muhittin AKTOĞ	YOL-İŞ
57	YOZGAT	Osman SELVİ	TEKGIDA-İŞ
58	ZONGULDAK	Mehmet TEZER	GENEL MADEN-İŞ

4.1.1. TÜRK-İŞ İl temsilcileri Yıllık Çalışma Programı

1) TÜRK-İŞ İl Temsilciliği görev yazısını aldıktan sonra hemen ilinde kurulu bulunan Konfederasyonumuz üyesi sendikaların bölge şube ve şube yöneticilerinin tamamının katılımını sağlayarak ilk toplantıyı düzenler. Bu toplantıda, TÜRK-İŞ İl Temsilciliği Yönetmeliği çerçevesinde, il dahilinde çalışma hayatı ile ilgili nelerin yapılması gerektiğini bir gündemle sunar, tartışma açar, il temsilcisi, konuların enine boyuna tartışmasını sağlar, yapılacak işleri bir programa bağlar. Bu toplantıda bir sonraki yapılacak toplantının yer,gün ve saati belirlenir.

2) İl Temsilcisi yaptığı bu ilk toplantısından sonra Vali'den, Belediye Başkanından varsa Bölge Çalışma Müdüründen, SSK Hastanesi Başhekiminden ve çalışma hayatını ilgilendiren öteki kamu kurum ve kuruluşları yöneticilerinden randevu alarak, ili dahilindeki şube başkanlarıyla birlikte nezaket ziyaretleri yapar. Bu ziyaretler sırasında söz alacak sendikacılar, toplantıdan önce tesbit edilir, toplantılarda iş barışını koruyucu söz,tavır ve hareketlere azami dikkat gösterilir.

3) İli dahilinde kurulu bulunan Konfederasyonumuz üyesi sendika şube yöneticileri arasındaki koordineyi sağlar. Bu ilişkiyi devamlı ve sıcak tutar.

4) İş bütünlüğü sağlamada her zaman engel görülen aynı işkolunda kurulu üyemiz sendikaların şubeleri ili dahilinde var ise bu iki şube arasındaki ilişkilere hassasiyet göstererek gereken yumuşamayı sağlar.

5) Görevlendirildiği tarihi izleyen ilk 60 gün içinde, ekte bulunan çizelgeye göre, ili dahilindeki işçi sayısını tespit ederek Konfederasyona yollar.

- 6) İli dahilinde bünye dışı sendikaların faaliyetleri var ise;
 - a- Bu faaliyetleri hangi işkolunda ve hangi desteklerle sürdürdüklerini tesbit eder.
 - b- Faaliyet gösteren sendikaya karşı Konfederasyonumuz üyesi sendika şubesinin mücadelesinde başarılı olabilmesi için gerekli ihtiyaçlarını tesbit eder.
 - c- İlgili işyerinde en etkili bir kaç kişi ile tanışmaya çalışır.
 - d- İlgili öteki şube başkanlarını toplar ve bu mücadelede sendikamız üyesi kuruluşa yardımcı olmalarını temine çalışır.
- 7) Yörenin ve işkollarının özellik isteyen durumlarına göre kendisinin tesbit ettiği veya şubelerden gelen öncelikli sorunları kısa vade içinde çözmeye çalışır.
- 8) Her üç ay yapılacak toplantılarda tesbit edilen sorunlar ve ildeki çalışma hayatı ile ilgili gelişmeleri içeren raporu bölge temsilciliği ve TÜRK-İŞ Genel Merkezine gönderir.
- 9) 3 ayda bir Bölge Temsilciliğinde düzenlenen toplantıya katılır.
- 10) Yaptığı bu çalışmalar sonunda (ilk üç ay) ili dahilindeki tüm şube yönetim kurulu üyelerini toplar çalışmaları değerlendirir. Alınan mesajı tesbit eder. İş bütünlüğün sağlandığı konusunda ne kadar yol alındığının değerlendirmesini yapar, toplantı sonunda belirlenen çalışmalar, sendika şube yöneticilerinin de ortak imzalarıyla bir rapor halinde Bölge Temsilciliğine ve TÜRK-İŞ'e sunar.
- 11) İlk üç ayın sonunda, ilde bulunan şube yöneticileri ile müştereken yapılan toplantı neticesi görülen aksaklık veya eksikler tamamlanır.
- 12) İl dahilinde yapılan bünye içi veya bünye dışı tüm kuruluşların genel kurulları izlenir. Önemli görülenler TÜRK-İŞ Genel Merkezine iletilir. TÜRK-İŞ aleyhine yapılacak konuşmalar^{da} cevap hakkını kullanır.
- 13) Hangi işkolunda olursa olsun, açılan her işyeri ile temasa geçilerek, orada işbaşı yapanlarla tanışılır ve örgütlenme çalışmalarına başlanır.
- 14) İllerindeki şubeler aracılığı ile sorunları tesbit edip çözmeye çalışırlar, işçilerin sorunlarını çözmede, şube il Temsilciliği-Bölge Temsilciliği-Genel Merkezler ve TÜRK-İŞ köprüsünü kurmada faaliyet gösterirler.

- 15) Bünye dışı bağımsız kuruluşlarda veya diğer konfederasyonlara bağlı şubelerde teşkilatlanmış işçilerin, Konfederasyonumuz üyesi sendikalarda teşkilatlandırılması çalışmalarına başlamak,
 - 16) Diğer konfederasyonlara bağlı sendika üyeleri ve şube yöneticileri ile temas kurarak aynı işkolunda kurulu bulunan üyemiz sendikalara katılmalarının sağlanması için çalışmalar yapılır.
 - 17) Tüketim ve konut kooperatifçiliği çalışmalarına yardımcı olur, bu konuda gerekli girişimlerde bulunur.
 - 18) Konfederasyonumuzun görüşü ve tesbitleri doğrultusunda, 2821,2822 sayılı yasalardaki işçi hak ve özgürlüklerini kısıtlayıcı maddelerin olumsuz yanlarını kamuya mal etme yönünde gayret göstererek çalışma yapar.
 - 19) Maksatlı olarak TÜRK-İŞ aleyhine kamuoyu oluşturmaya çalışan bünye içi ve bünye dışı kişi ve kuruluşların asılsız propagandalarını kırma konusunda çaba gösterir.
 - 20) TÜRK-İŞ tarafından düzenlenen Eğitim Semineri, sempozyum ve toplantıların yapılmasında gerekli hazırlıkların yapılmasına yardımcı olur.
 - 21) Altı ayda bir TÜRK-İŞ Genel Merkezinde yapılacak olan il temsilcilikleri toplantısına ili dahilindeki sorunları içerir bir raporla katılır.
- TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğince hazırlanmış olan bu bir yıllık iş programı, il temsilciliklerimizce yörelerinin özelliği ve işin önemine göre üçer aylık süreler ile uygulanacaktır.

4.1.2. Genel Teşkilatlandırma Sekreterleri, Bölge Temsilcileri, İl Temsilcileri Ortak Toplantısı

Konfederasyonumuz 18-19.Kasım.1985 tarihinde TÜRK-İŞ üyesi kuruluşların Genel Teşkilatlandırma Sekreterleri, TÜRK-İŞ Bölge Temsilciliği ve TÜRK-İŞ İl Temsilcileri ile Genel Merkezde toplantı düzenlemiş, ve toplantıda TÜRK-İŞ'in çalışma hayatı ile ilgili çalışmaları hakkında bilgi verilmiş ayrıca bünye dışı kuruluşların durumları gözden geçirilmiş ve ortak bir strateji tesbit edilmiştir.

./..

4.2. İkili Sendikalar Sorunu

TÜRK-İŞ kurulduğundan günümüze kadar gündeminden hiç eksik olmayan, aynı işkolunda kurulu birden fazla sendika konusu, 13.Dönem çalışmalarında da TÜRK-İŞ yönetimini ençok meşgul eden sorun olmuştur. Bu konuda yoğun çaba sarf edilmesine rağmen sendikalarımızın bazı yöneticilerinin katı ve uzlaşmaz tutumları nedeni ile istenilen sonucun alınması mümkün olamamıştır. İkili sendikalarla ilgili olarak Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğince geniş kapsamlı bir rapor hazırlanmıştır. Hazırlanan rapor 16.Eylül.1985 tarih ve 85-2150-5/43 sayılı yazı ile Genel Başkanlıklara gönderilmiştir. Ayrıca 17.Eylül.1985 tarih ve 85-2159-5/2, 85-2159-5/11, 85-2159-5/12 ve 85-2159-5/17 sayılı yazılarla 21.Ekim.1985 tarihinde TÜRKİYE MADEN-İŞ, GENEL MADEN-İŞ Sendikaları, 22.Ekim.1985 tarihinde TEZKOOP-İŞ, KOOP-İŞ, 23.Ekim.1985 tarihinde BASS-BASİSEN ve 24.Ekim.1985 tarihinde ÇİMSE-İŞ-KRİSTALÇİTŞER-İŞ Sendikalarının yöneticileri Konfederasyonumuz Genel Merkezinde toplantıya çağırılmıştır. Anılan tarihlerde yapılan toplantıların sonucunda Yönetim Kurulumuzca yeniden bir değerlendirme yapılarak tesbit edilen kuralların bir işkolunda kurulu ikili sendikalarımızın yönetim kurullarında görüşülerek kabul edilmesi ve yönetim kurulu kararlarının Konfederasyonumuza 20.Kasım.1985 tarihine kadar bildirilmesi 30.Ekim.1985 tarih ve 85-2483-5/43 sayılı yazı ile istenmiştir.

Yönetim Kurulumuzca ikili Sendikalar bakımından belirlenen kurallar şöyledir:

- 1) 1.Kasım.1985 tarihi esas alınarak bu tarih itibari ile tarafların birbirine karşı yetki itirazları varsa kaldırılacaktır ve bu tarihten sonra taraflarca birbirlerine karşı yetki tesbitlerine itirazlarda bulunulmayacaktır.
- 2) 1.Kasım.1985 tarihi itibarı ile taraflar yetkili işyerlerinde birbirlerinin üyelerini istifaya zorlamayacak, üye kendiliğinden istifa etmiş olsa bile bu işyerlerinde üye kaydetmeyecekler.
- 3) 1.Kasım.1985 tarihi itibarı ile her iki tarafın üyesinin bulunduğu ve henüz yetki tesbitinin yapılmamış olduğu işyerlerinde hangi sendikanın üyelerinin çoğunlukta bulunduğu ilgili sendikaların yetkilileri ile Konfederasyon yetkililerinin müşterek olarak yapacakları tespitten sonra azınlıkta olan sendika o işyerinden çekilecek ve çoğunlukta olan sendikanın teşkilatlanmasına yardımcı olacaklardır.
- 4) 1.Kasım.1985 tarihinden sonra hiçbir tarafca teşkilatlandırılmamış bulunan yeni işyerlerinde teşkilatlanmaya başlayan sendika bu işyerinde teşkilatlanmaya girdiğini Konfederasyonumuza bildirecek, ikinci sendika bu işyerinde teşkilatlanmaya girmeyecek ve teşkilatlanmaya başlayan sendikaya yardımcı olacaktır.

./...

5) Aynı işverenin ayrı ayrı işyerlerinde teşkilatlanmış bulunan ikili sendikalar sözleşme dönemleri farklıda olsa sözleşme hazırlıkları ve müzakerelerinde karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma içinde olacaklardır.

6) Konfederasyonumuzca tespit edilmiş bulunan azınlığın çoğunluğa iltihakı esası birleşmelerde uygulanacak temel kuraldır. Çoğunluk açısından çıkacak anlaşmazlıklarda anlaşmazlıkların çözümü için Konfederasyonumuzca tesbit edilecek üç kişilik komisyon yetkili kılınacak bu komisyonun tesbitlerine taraflar uyacaklardır."

4.3. Doğu ve Güneydoğu İllerinde Yapılan Toplantılar

TÜRK-İŞ'in "Sendikal Sorunları yerinde tesbit" amacına yönelik Doğu ve Güneydoğu illerini kapsayan gezisi 8/9 Ekim 1985 tarihleri arasında yapılmıştır.

Kayseri, Sivas, Erzincan, Erzurum, Van, Diyarbakır, Elazığ ve Malatya illerinde düzenlenen toplantılara, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ, TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Orhan BALABAN, TEKGIDA-İŞ Sendikası Genel Başkanı Zeki GEDİK, YOL-İŞ Sendikası Genel Başkanı Bayram MERAL, ÇİMSE-İŞ Sendikası Genel Başkanı Tamer ERALAN, Banka ve Sigorta İşçileri Sendikası Genel Başkanı Servet KAHYAOĞLU, TÜRK METAL Sendikası Genel Sekreteri Salih KILIÇ, TEKSİF Sendikası Genel Başkan Yardımcısı Nejdet İNANDIOĞLU, HABER-İŞ Sendikası Mali Sekreteri Alişan KARADÖL, TEKGIDA-İŞ Sendikası Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Cevdet AYERİ, TES-İŞ Sendikası Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Ahmet ARABACI, gezilerin bir bölümüne DENİZCİLER Sendikası Genel Başkanı Emin KUL, DEMİRYOL-İŞ Sendikası Genel Başkanı Mehmet ACİDERELİ- TARIM-İŞ Sendikası Genel Başkanı Zeynel IRMAK, TES-İŞ Sendikası Genel Mali Sekreteri Mahmut ÖZONUR, DENİZCİLER Sendikası Genel Sekreteri Mustafa YÖNDEM, DEMİRYOL-İŞ Sendikası Genel Mali Sekreteri Kâzım GÖZÜM, DEMİRYOL-İŞ Sendikası Genel Sekreteri Muhittin YILMAZ, DEMİRYOL-İŞ Sendikası Mevzuat Sekreteri Mahmut SOYSAL, TÜRK-İŞ Uzmanları ve teknisyenleri katılmışlardır. Ayrıca Sosyal Sigortalar Kurumu Yönetim Kurulu İşçi üyesi Enver TOÇOĞLU, diğer Yönetim Kurulu üyeleri ile birlikte bu toplantılara katılmıştır.

4.3.1. Kayseri Toplantısı (9.Ekim.1985)

Kayseri, Kırşehir ve Nevşehir illerindeki sendika şube yönetici ve temsilcilerinin katıldığı bu toplantıda, Kayseri ve havalisi sendikaları adına TEKSİF Sendikası Şube Başkanı Tahir HÖROZ, Kırşehir Sendikaları adına YOL-İŞ Şube Başkanı Ali ASLAN, Nevşehir Sendikalarını temsilen TEKSİF Şube Başkanı Metin ÖZGÜR, Kayseri SAÇLIK-İŞ Sendikası adına Ali İhsan ERTUĞRUL söz alarak, mahalli sorunlarını anlatan konuşmalar yapmışlardır.

Yapılan konuşmalarda özellikle özellikle, Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık hizmetlerinin yetirsizliği anlatılmıştır.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ'ın bir ön konuşması ile açılan Kayseri İli Toplantısında, sırasıyla TÜRK-İŞ Teşkilatlandırma Sekreteri Orhan BALABAN, BASS Genel Başkanı Servet KAHYAOĞLU, YOL-İŞ Sendikası Genel Başkanı Bayram MERAL ve DENİZCİLER Sendikası Genel Başkanı Emin KUL söz almışlardır. Konuşmalarında, Sosyal Sigortalar Kurumunun içinde bulunduğu çıkmazın yanıltıcı olduğunu, SSK'nın üçlü yapısının korunması gerektiğini ve TÜRK işçi hareketinin içinde bulunduğu sorunların çözümü ile ilgili hususları dile getirmişlerdir.

Kayseri İli Toplantısı, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ'ın kapanış konuşması ile sona ermiştir. (Şevket YILMAZ'ın 8 ilde yaptığı konuşma metni raporun sonunda yer almıştır.)

4.3.2. Sivas toplantısı (10.Ekim.1985)

Toplantıya, Sivas, Yozgat ve Tokat illerinden temsilcilerle birlikte çeşitli resmi ve özel kuruluşların temsilcileri de katılmışlardır. Sırasıyla SAĞLIK-İŞ Sendikası Sivas Şube Başkanı Yusuf TOPÇU, TARIM-İŞ Ulaş Şube Başkanı Şükrü KARADAĞ, Tekel İşçisi Ahmet KOŞKAYA, TÜRK HARB-İŞ Sendikası Sivas Şube Başkanı Mustafa GÜLÜM, Tokat TEKGIDA-İŞ Şube Başkanı Halil KAYA, Turhal Şeker Fabrikası İşçisi Vahap POLAT, YOL-İŞ Tokat 1 No.lu Şube Başkanı Ahmet ALTINSOY, sorunlarını anlatan konuşmalar yapmışlardır. İşçi refah düzeyinin düşüklüğü, Kamu Koordinasyon Kurulunun toplu iş sözleşmelerine müdahalesi, kıdem tazminatlarının zamanında ödenmemesi ve SSK sağlık hizmetleri ile ilgili şikayetlerinde yer aldığı bu konuşmalardan sonra sendika genel başkanlarının yaptıkları konuşmalarla Sivas Toplantısı tamamlanmıştır.

4.3.3. Erzincan toplantısı (11.Ekim.1985)

Toplantıda söz alan mahalli sendikacılar ve işçiler, yaptıkları konuşmalarda, TÜRK-İŞ'in tüketim kooperatifine önem vermesini istemişlerdir. Ayrıca, işyerlerinde işçi sağlığı, iş güvenliğine önem verilmediği ve SSK hastanesindeki kadro yetersizliği gibi hususlara da konuşmalarında yer vermişlerdir.

Daha sonra söz alan TEKSİF Sendikası Genel Başkan Vekili Necdet İNANDIOĞLU'nun, yeni Anayasa ve 2821, 2822 sayılı Yasalarda işçi hak ve özgürlüklerine getirilen kısıtlamaları ortaya koyan bir konuşma ile Erzincan toplantısı tamamlanmıştır.

4.3.4. Erzurum Toplantısı (12.Ekim.1985)

TES-İŞ Sendikası Şube Başkanı Turhan ÖZBUĞUTU, YOL-İŞ Sendikası Kars Şube Başkanı Şehabettin KARABULUT, TARIM-İŞ Erzurum Şube Başkanı Ziyaettin DOLANBAY'ın söz aldığı bu toplantıda, mahallinde kaynaklanan sorunlar anlatılmıştır.

Toplantıya katılan bazı Teşkilatların Genel Başkanları ve Yönetim kurulu üyelerinin yaptıkları konuşmalarda ise kısaca, Yüksek Hakem Kurulunun tavrı, işçi-memur ayrımı, Kamu Koordinasyon Kurulunun toplu iş sözleşmelerine müdahalesi, işsizlik,SSK'nin yetersiz hizmetleri gibi sorunlar dile getirilerek, türk işçi hareketinin içinde bulunduğu sıkıntılara çözüm bulma amacıyla TÜRK-İŞ'in yaptığı mücadelenin sonuna kadar desteklenmesinin gerekliliği anlatılmıştır.

4.3.5. Van Toplantısı (14.Ekim.1985)

Van YOL-İŞ Sendikası 1 No.lu Şube Başkanı Muhittin AKTOĞ, YOL-İŞ 2 Nolu Şube Başkanı İsmet OFLAZ, Bitlis TEKGIDA-İŞ Şube Başkanı İhsan GÜVEN, Hakkari YOL-İŞ Şube Başkanı Sıddık ŞİMŞEK yaptıkları konuşmalarda mahallindeki sorunlara değinmişlerdir.

Toplu iş sözleşmelerinin sürüncemede kalması, sağlık hizmetlerinin yetersizliği, mevsimlik işçi sorunları ve genelde sosyo-ekonomik yapıdan kaynaklanan işçi sorunlarını dile getirmişlerdir.

Daha sonra, YOL-İŞ Genel Mali Sekreteri Turgut AYÇİÇEK, TES-İŞ Genel mali Sekreteri Ahmet ARABACI, TEKSİF Sendikası Genel Başkan Yardımcısı Necdet İNANDIOĞLU birer konuşma ile toplantıya katılmışlardır.

4.3.6. Diyarbakır toplantısı (16.Ekim.1985)

Toplantıda, diyarbakır PETROL-İŞ Şube Başkanı Osman OĞUZ, YOL-İŞ Sendikası Şube Sekreteri Remzi TEKKOL, TARIM-İŞ Şube Başkanı Sadık YAŞAR, TES-İŞ Sendikası'ndan Mehmet AKGÜNDÜZ, Urfa BELEDİYE-İŞ Sendikası Şube Başkanı Mehmet İDRİSOĞLU ve mardin MADEN-İŞ Sendikası Şube Başkanı Mehmet ÜNAL söz almışlardır. Mahalli Sendikacılar konuşmalarında, SSK hizmetlerindeki aksaklıklara, işverenlerin sendikalı işçilere karşı sürdürdüğü olumsuz tutumlarına, Tarım İş Kanununun biran evvel çıkarılması gibi konulara yer vermişlerdir. Ayrıca, ekonomik ve kültürel açıdan bölgeler arası büyük farklılıklarda ortaya koyularak devletin doğu bölgesine daha fazla önem vermesi hususunu konuşmalarında belirtmişlerdir.

TES-İŞ Sendikası Genel Mali Sekreteri Mahmut ÖZONUR ve YOL-İŞ Sendikası Genel Başkanı Bayram MERAL, yaptıkları konuşmalarda fiyat artışlarına ve enflasyonun çok altında kalan işçi ücretlerine dikkati çekmişlerdir. ./..

4.3.7. Elazığ Toplantısı (16.Ekim.1985)

Mahalli sendikalar adına söz alan YOL-İŞ Sendikası Şube Başkanı Abdullah ŞENOL, ŞEKER-İŞ Sendikası Şube Başkanı Şakir ASLAN, PETROL-İŞ Şube Başkanı İbrahim ALTINTAŞ, MADEN-İŞ Şube Sekreteri Sakıp TAŞDERİN konuşmalarında kıdem tazminatının zamanında verilememesi, işyerlerinde pozisyon dışı işçi çalıştırılması ve özellikle her il toplantısında sürekli şikayet konusu olan SSK hastanelerindeki kadro yetersizliği nedeniyle sağlık hizmetlerinde süregelen sıkıntılar ortaya konulmuştur. TEKGIDA-İŞ Sendikası Genel Başkanı Zeki GEDİK toplantıda bir konuşma yapmıştır.

4.3.8. Malatya Toplantısı (18.Ekim.1985)

Doğu ve İç Anadolu gezisinin son durağı olan Malatya'da yapılan toplantıda TEKGIDA-İŞ Şube Başkanı Süleyman ERKUŞ mahalli sorunlarla ilgili olarak yaptığı konuşmasında, SSK hastanesinin ihtiyacı karşılamadığını belirterek, Bölge Çalışma Müdürlüğü müfettişleri ile ilgili sıkıntılara dikkati çekmiştir.

TEKGIDA-İŞ Genel Başkanı Zeki GEDİK, Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Cevdet AYERİ, DEMİRYOL-İŞ Genel Sekreteri Muhittin YILMAZ, temel işçi sorunlarını dile getiren konuşmalarla toplantıya katılmışlardır.

4.3.9. Toplantıların Sonuçları ve Değerlendirme

11 gün süren ve 8 ili kapsayan Doğu ve İç Anadolu gezisi sırasında tesbit edilen sorunlar, sendika temsilci ve yöneticilerinin dile getirdiği konular maddeler halinde aşağıda gösterilmiştir:

- * İşçilerimiz, kamu kesiminde emeklilik ya da sair sebeplerle işlerinden ayrılanların yerine, 4 yıldan bu yana tek kişi alınmadığını, daha önce 50 kişi ile yapılan üretimin, bugün 30'a inmiş bir kadro ile yapılmasının istendiğine dikkati çekmişler, ülkede bu kadar işsiz varken, kadro açıklarının giderek artmasından yakınmışlardır.
- * Toplu iş sözleşmelerinden doğan alacaklar, kıdem tazminatlarının zamanında ödenmemesi konusunun bütün illerimizde sorun olduğu gözlenmiştir.
- İşçilerimiz, Devlet alacağının zamanında ödenmemesi halinde gecikme faizinin uygulandığını, işçi alacaklarının aylarca ödenmemesi karşısında ise hiçbir müeyyidenin bulunmayışını dile getirmişler, Devleti yönetenlerin adil davranmadıklarını ifade etmişlerdir.

- * Sorunlar arasında Sosyal Sigortalar Kurumu sağlık tesislerinde kadro yetersizlikleri önemli bir yer tutmaktadır.

Konuşmacılar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının, SSK hastanelerini yeni bir statüye bağlama çabalarına gerekçe yaptığı hastane hizmetlerinden şikayetlerin yaygınlaşmasını özellikle istediğini, bu nedenle doktor, hemşire, sağlık görevlisi ihtiyacının karşılanmamasına özen gösterildiğini öne sürmüşlerdir.

Hastanelerin devri konusunda tüm konuşmacılar, işçinin malı olan, Devletin tek kuruş katkısı bulunmayan bu hastanelerin elden alınmasının, tapunun delinmesi olarak kabul edileceğini, tapu delindiğinde TÜRK-İş'in vereceği talimat doğrultusunda gerekenin eksiksiz yapılacağını, böyle bir tasarrufa ne pahasına olursa olsun izin vermeyeceklerini ifade etmişlerdir.

- * İşçilerimiz, 2821 ve 2822 sayılı Yasalardan kaynaklanan sıkıntıları yakından izlediklerini, bu konuda sendika üst yöneticileri kadar bilgili olduklarını konuşmalarıyla ortaya koymuşlardır.

Başbakan ve Bakan olmak için, milletvekili seçilebilmek için bir günlük dahi devlet adamlığı tecrübesi aranmazken, sendika yöneticisi olmak için şartlar sıralanmasının adaletle bağdaşmadığını, hür sendikacılık hareketi içinde böylesine kısıtlamalara yer olmadığını belirtmişlerdir.

Ayrıca, sendika yöneticiliğinin zamanla sınırlı tutulması da, seçme ve seçilme haklarına açık bir müdahale olarak değerlendirilmiş, yasal değişikliklerin sür'atle yapılması istenmiştir.

- * Çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanlığınca sürdürölen sendika ve Konfederasyon denetimlerinde oynanan oyunlar, hazırlanan raporların önceden basına sızdırılması, sendika ve konfederasyon yöneticileri hakkında kamuoyunda 'çirkin adam' kampanyasının sistemli şekilde sürdürölmesi karşısında sert önlemler alınması istenmiştir.

- * İşyerlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda yeterli önlemler alınmadığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı Bölge Çalışma Müdürlüklerinin kadro bakımından yetersiz olduğu, iş müfettişlerinin belli bölgelerde toplandığı, herhangi bir şikayet karşısında iş müfettişi gelinceye kadar mevsimlik işçi olup şikayet edenin işyerinden ayrıldığı, gelen müfettişlerin ise sadece işverenle görüşüp rapor hazırladığı şeklinde şikayetler de yaygın görölmüştür.

* İşçilerimiz, Başbakanlık Koordinasyon Kurulunun toplu iş sözleşmelerine müdahale etmesini şiddetle kınamışlardır.

Bütün konuşmacılar, yapılan toplu iş sözleşmeleriyle enflasyonun çok altında ücret zammı aldıklarını, sıkıntılarının her gün biraz daha arttığını, bunlar yetmiyormuş gibi, enflasyonun üzerinde zam verildiği iddialarının gözlerine baka baka sergilenmesinden daha fazla rahatsız olduklarını söylemişlerdir.

* Sendikaya kaydını yapan işçiye, işverenlerin olumsuz tavır takındığı, sendika temsilcilerinin görevlerini yapamadıkları, disiplin kurullarının mutlaka işçiyi cezalandırmayı amaçladığı, işçi çıkarmalarının keyfi tasarruf haline geldiği yolundaki şikayetler de dile getirilmiştir.

4.4. KOOPERATİF EĞİTİMİ ÇALIŞMALARI

4.4.1. Malatya Koop.Temel Bilgiler Semineri:

10-13 Eylül 1985 tarihleri arasında malatya TEKGIDA-İŞ Bölge Şubesi Salonunda yapılan Kooperatifçilik Temel Bilgiler Seminerine, TÜRK-İŞ'e bağlı 12 sendika şubesi ile tüketim ve yapı kooperatiflerinden toplam 24 kursiyer katılmıştır. Seminerde, temel kooperatifçilik yanısıra, yapı ve tüketim kooperatiflerine ilişkin mevzuat, yönetim, finansman ve denetim konuları ile Toplu Konut Kanunu konusunda kursiyerlere bilgi verilmiştir.

4.4.2. Diyarbakır Kooperatifçilik Semineri:

22-25 Ekim 1985 tarihleri arasında Diyarbakır Karayolları Bölge müdürlüğü salonunda yapılan Kooperatifçilik Seminerine TÜRK-İŞ'e bağlı 11 sendika şubesi ile yapı ve tüketim kooperatiflerinden 25 kursiyer katılmıştır. Kursiyerlere, yukarda belirtildiği şekilde yapı ve tüketim kooperatiflerine ilişkin dersler verilmesi yanısıra, akşam konferansları yolu ile kooperatif çalışanlarına işletmecilik konusu işlenmiştir. Ayrıca, Bölge Temsilcisi ile birlikte Diyarbakır Belediye Başkanı ziyaret edilerek, belediyenin yürütmekte olduğu toplu konut çalışmaları konusunda bilgi alınmış, kursiyerlere aktarılmıştır.

4.4.3. Elazığ Kooperatifçilik Semineri:

28-31 Ekim 1985 tarihleri arasında Elazığ DSİ Bölge Müdürlüğü salonunda yapılan seminere, TÜRK-İŞ'e bağlı 13 sendika şubesi ile yapı ve tüketim kooperatiflerinden toplam 31 yönetici katılmıştır. Seminerde kooperatif temel bilgileri yanısıra, yapı ve tüketim kooperatiflerinin kuruluş ve işleyişleri ile yönetim, finansman, mevzuat ve denetim konuları ve Toplu Konut Kanunu uygulamaları üzerinde durulmuştur. Bölge Temsilcisi ile birlikte Elazığ Belediye Başkanı da ziyaret edilerek, 16.500 konutluk Doğu-Kent projesi konusunda bilgi alınmış, kursiyerlere aktarılmıştır.

4.4.4. Konferanslar:

Dönem içerisinde bağlı sendikalardan gelen talepler doğrultusunda, sendikalar tarafından düzenlenen seminerlere "konuşmacı" sağlanmış ve kısa süreli konferanslar yolu ile kooperatifçilik konusunda şube yöneticileri ve işyeri temsilcilerine bilgi verilmiştir. Bu dönemde, bu yönde bir çalışma ŞEKER-İŞ Sendikası tarafından Samsun Eğitim Merkezinde düzenlenen Temsilciler Eğitimi'nde ve TEKGIDA-İŞ Ege Bölgesi tarafından düzenlenen mahalli kooperatifçilik toplantısında yapılmıştır.

./..

4.5. Kooperatifçilik yayınları

Dönem içerisinde TÜRK-İŞ Kooperatif Bülteni ile Kooperatif Yöneticileri Bülteni'nin Temmuz-Ağustos ve Eylül-Ekim sayıları yayınlanarak sendika genel merkezleri, şubeleri ve işçi kooperatiflerine gönderilmiştir.

Daha önce yayınlanan Kooperatifçilik Temel Bilgileri, Kooperatif Mevzuatı ve Tüketim Kooperatifleri Mağaza Yönetim Kılavuzu da seminerlerde ders materyali olarak kullanılmaları yanısıra, ilgili sendika ve kooperatiflere gönderilmiştir.

4.6. Fizibilite Çalışması

GENEL MADEN-İŞ Sendikası'nın Zonguldak'ta geliştirmeyi düşündüğü 50 bin ortaklı tüketim kooperatifçiliği projesinin fizibilite çalışması da Konfederasyonumuza ilgili sendikamızın başvurusu üzerine Kooperatif Uzmanı Hüseyin POLAT tarafından yapılmıştır.

Fizibilite raporunda, kooperatifin merkez mağaza, depo ve satış şubelerinin genel işleyiş esasları ve yöntemleri tesbit edilerek, mağaza ve depo demirbaşları ve dekorasyonu plânları hazırlanmış, maliyet etüdüleri yapılmış ve kooperatifin ilk bir yıllık dönem için yapacağı masraflar ve buna göre elde etmesi gerekli gelir miktarı çıkarılarak, merkez mağazanın açılışına ilişkin bir termin planı hazırlanmıştır. Kooperatifin ilk genel kurulunda hazır bulunularak, yukarda açıklanan fizibilite raporu konusunda kurucu ortaklara bilgi verilmiştir. GENEL MADEN-İŞ Sendikasının talebi üzerine ayrıca kooperatifin Muhasebe Yönetmeliği ile İş Hizmet Yönetmeliği tanıtıcı broşür ve afişler hazırlanmıştır.

4.7. Tüketicinin Korunması Projesi

Geçtiğimiz Nisan ayı başında yapılan Tüketicinin Korunması Konferansının ardından, TÜRK-İŞ/hükümet zirvesinde Tüketicinin Korunması Yasa Tasarısının yeniden rafa kaldırıldığından öğrenilmesinden sonra, TÜRK-İŞ'in bu konudaki çalışmalarını sürdürmesi kararlaştırılmıştır. Projenin ikinci aşaması olarak, TÜRK-İŞ'e bağlı sendika üyelerinin tüketici olarak şikayet ve sorunlarını tesbit etmek amacı ile bir anket çalışması başlatılmıştır. İstanbul Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi ile işbirliği içerisinde hazırlanan anket formlarının 20 ilde 3.000'e yakın üyemizle temasa geçilerek doldurulması tamamlanmıştır. Anket formları İstanbul Üniversitesi Bilgi İşlem Merkezinde değerlendirildikten sonra, sonuçları 1986 yılının ilk günlerinde İstanbul'da düzenlemeyi düşündüğümüz bir konferansta ele alınacak ve anket sonucunda ortaya çıkan şikayet ve sorunların giderilmesi için ilgili makamlar ile temasa geçilecek, ayrıca yayınlarımız yolu ile bozuk, hileli, kalitesiz ve standarda uymayan mallar konusunda üyelerimiz uyarılacaktır.

Tüketicinin korunması projesi, TÜRK-İŞ tarafından ilk kez böyle geniş kapsamlı biçimde uygulamaya sokulmuştur. Örneklem yöntemi ile tüm işkollarından 3.000 üyemizin tüketici olarak şikayetlerinin tesbit edilmiş olmasını, bu alanda önemli bir aşama olarak belirtmekte yarar görmekteyiz.

4.3. Araştırma Çalışmaları

İşçi tüketim ve konut kooperatiflerinin durumu ve sorunları ile ilgili olarak yapılması planlanan araştırma çalışması da tamamlanmış bulunmaktadır. Araştırma, en çok üyeye sahip işçi tüketim kooperatiflerinden 24'ü seçilerek gerçekleştirilmiş, aynı araştırmada konut kooperatiflerinin genel durum ve sorunları da tesbit edilmeye çalışılmıştır.

Kooperatifler, 15 Nisan - 15 Haziran 1985 tarihleri arası düzenlenen Kooperatif Müdürleri Yetiştirme Kursu'na katılan müdür adayları tarafından birer hafta süre ile ziyaret edilerek gerekli bilgiler toplanmış, ayrıca kooperatiflerin konsolide bilanço ve gelir-gider tablolarına göre mali analizleri yapılmıştır. Daha sonra aynı kooperatifler, Siyasal Bilgiler Fakültesi Çalışma Ekonomisi Bölümü üçüncü sınıf öğrencilerinden oluşan bir grup tarafından bir aylık staj çalışması için ziyaret edilmiş ve toplanan bilgiler yeniden kontrol edilmiştir.

Araştırma, bir katip halinde yayınlanacak ve önümüzdeki aylarda düzenlenecek bir değerlendirme toplantısında, ilgili kooperatif başkanları ile tartışılacak, ayrıca kitap sendikalarımız ile işçi kooperatiflerine gönderilecektir.

BESİNCİ BÖLÜM

EĞİTİM ÇALIŞMALARI

5. TÜRK-İŞ Eğitim Müdürlüğünün (1 Ağustos 1985 - 15 Kasım 1985) tarihleri arasında yapmış olduğu eğitim faaliyetleri şöyledir:

Aşağıdaki dönem içerisinde 3 il'de Sendikacılık İhtisas Eğitimi, 1 İl'de Sendikacılık Temel Eğitimi, 12 il'de Şube Mevzuat Eğitimi, 1 il'de Genç İşçilerin Sorunları Konferansı ve 7 il'de de İşçi Sağlığı ve İşyeri Güvenliği seminerleri olmak üzere toplam 24 seminer ve toplantı yapılmıştır. Bu seminerlere illerdeki sendika şubelerinden toplam 1031 kursiyer katılmıştır.

Aynı dönem içerisinde kadın işçilerimiz için de 4 il ve 2 ilçede toplam 6 seminer düzenlenmiştir. Bu seminerlere o il ve ilçelerdeki sendikalarımızın şubelerinden toplam 180 kursiyer katılmıştır.

"İşçi Sağlığı ve Aile Plânlaması Proje Çalışmaları" içinde de 5 ilin 9 işyerinde işyeri seminerleri düzenlenerek toplam 5700 sendika temsilcisi ve üyesi eğitilmiştir.

"Pathfinder Demografi Proje Çalışmaları" içinde de 17 ilde 17 seminer düzenlenmiştir. Yine bu seminerlere o illerdeki sendika şubelerinden toplam 774 kursiyer katılmıştır.

Görüldüğü gibi bütün eğitim seminerlerinin tamamında toplam 47 seminerde yine toplam 1985 kursiyer üye eğitilmiştir. 77 işgününde 144 işgünü eğitim yapılmıştır.

Yine 3-4 Ekim 1985 tarihlerinde Gölköy DSİ Eğitim Tesisi, Bolu'da Genel Eğitim Sekreterleri toplantısı yapılarak, TÜRK-İŞ ve üye kuruluşlarının yeni eğitim politikasının ana hatları çizilmiş ve plân ve programların yapılması için TÜRK-İŞ ve üye kuruluşlarının Eğitim Müdürlerinin ve uzmanlarının toplanmasına karar verilmiştir.

Bu karar doğrultusunda, TÜRK-İŞ Ve üye kuruluşları Eğitim Müdürleri ve uzmanları da (30-31 Ekim 1985) tarihlerinde toplanarak plan ve program çalışmalarını yapıp, raporlarını TÜRK-İŞ Eğitim Sekreterliğine vermiş ve çalışmaların devamlılığını sağlamak üzere bir daimi komisyon oluşturmuştur.

5.1. TÜRK-İŞ Eğitim Müdürlüğünün 1.Ağustos.1985 ilâ 15.Kasım.1985
Dönemi içerisinde yapmış olduğu eğitim faaliyetleri

Sıra No.	Y e r	T a r i h	Katılan Teşkilat Sayısı	Katılan Kursiyer S.	Eğitim Türü
1	SAMSUN	5-9/Ağustos/1985	5	27	ŞİE
2	SAMSUN	5-16/Ağustos/985	5	27	STE
3	TRABZON	6-9/Ağustos/1985	8	30	ŞME
4	SAMSUN	12/16/Ağustos/985	5	27	ŞİE
5	RİZE	13/16/Ağustos/985	2	51	ŞME
6	ERZİNCAN	13/16/Ağustos/985	8	32	ŞME
7	ARTVİN	20/23/Ağustos/985	3	35	ŞME
8	MUŞ	20/23/Ağustos/985	5	29	ŞME
9	İZMİR	3/6/Ağustos/1985	9	37	GENÇ İŞÇİLER
10	KAYSERİ	3/6/Ağustos/1985	7	33	ŞME
11	VAN	3/6/ Eylül /1985	5	36	ŞME
12	MALATYA	10/13/ Eylül/1985	9	37	ŞME
13	KONYA	10/13/ Eylül/1985	16	33	ŞME
14	İZMİR	8/11/ Ekim /1985	15	58	ŞME
15	İSTANBUL	22/25/Ekim /1985	21	64	ŞME
16	SAMSUN	11/15/Kasım /1985	12	40	ŞİE
17	ANKARA	12/15/Kasım/1985	16	60	ŞME

5.2. 01 Ağustos 1985 ilâ 15 Kasım 1985 Tarihleri arasında yapılan
"İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği"Seminerleri:

S.No.	Y e r	T a r i h	Katılan Teşkilat Sayısı	Katılan Kursiyer S.
1	ÇERKEZKÖY	10-13/9/1985	9	55
2	EDİRNE	16-19/9/1985	11	57
3	SİVAS	08-11/10/985	8	54
4	MALATYA	15-18/10/985	13	54
5	KAYSERİ	22-25/10/985	8	56
6	BURSA	05-08/11/985	10	52
7	BALIKESİR	12-15/11/985	6	42

5.3. 1.Ağustos.1985 ilâ 15.Kasım.1985 Dönemi içinde yapılan
Kadın İşçiler Bürosu Eğitim Çalışmaları:

Sıra No.	Y e r	T a r i h	Katılan Teşkilat Sayısı	Katılan Kur- siyer Sayısı
1	BİTLİS	3 / 6 /Eylül/1985	1	25
2	KOZLUK	9 /12/Eylül/ 1985	1	28
3	SİLVAN	10/13/Eylül/ 1985	1	25
4	İSTANBUL	8/11/ Ekim/ 1985	1	35
5	İSTANBUL	15/18/ Ekim/ 1985	9	35
6	KÜTAHYA	5 /8/ Kasım/ 1985	6	25 32

5.4. İşçi Sağlığı ve Aile Plânlaması Proje Müdürlüğü Çalışmaları

Konfederasyonumuzun (FPIA) ile işbirliği içinde yürüttüğü "İşçi Sağlığı ve Aile Plânlaması" çalışmaları geçirdiğimiz dönemde de devam etmiştir. Dönem içerisinde "Eskişehir,Konya,Ankara,İstanbul ve Erzincan'da 9 işyerinde toplam 5700 sendika temsilcisi ve işçiye seminer yapılmıştır.

Proje Müdürlüğünün ihtiyacı olan bir adet telefonun tesisi (FPIA) dan sağlanmıştır.

FPIA yetkilileri ile varılan anlaşma uyarınca 1986 yılı içinde Zonguldak, Adana, İçel, Kayseri, Samsun, Balıkesir ve İskenderun SSK hastanelerinde "İşçi Sağlığı ve Aile Plânlaması" Kliniği açılacaktır.

Ayrıca bütün kliniklerimize kuru sterilizasyon makinesi, çok sayıda gebelik testi ilâcı ve seminerlerde gösterilmek üzere, yeni hazırlanan eğitici filmle-
rin sağlanması konusunda anlaşmaya varılmıştır.

Bu dönem içerisinde toplam 14 Aile Plânlaması Polikliniğimizde üyemiz yada yakınlarından 3000 kişiye kadar rahim içi araç, 607 kişiye oral hap, 921 kişiye kondom, yöntem olarak verilmiştir.

5.5. 1 Ağustos 1985 İla 15 Kasım 1985 Tarihleri arasında yapılan
TÜRK-İŞ/PATHFINDER Demografi Projesi Seminerleri

Sıra No.	Y e r	T a r i h	Katılan Teşkilat Sayısı	Katılan Kursiyer Sayısı
1	TRABZON	8.Ağustos.1985	11	55
2	RİZE	13.Ağustos.1985	5	45
3	ERZİNCAN	16.Ağustos.1985	9	40
4	MUŞ	22.Ağustos.1985	3	29
5	KAYSERİ	5. Eylül. 1985	10	33
6	MALATYA	12. Eylül. 1985	11	37
7	ÇERKEZKÖY	13. Eylül. 1985	9	55
8	EDİRNE	19. Eylül. 1985	11	57
9	İZMİR	10. Ekim. 1985	12	35
10	ESKİŞEHİR	16. Ekim. 1985	14	42
11	KONYA	18. Ekim. 1985	13	40
12	AFYON	23. Ekim. 1985	7	35
13	UŞAK	30. Ekim. 1985	6	34
14	MANİSA	01. Kasım. 1985	6	41
15	MUĞLA	04. Kasım. 1985	6	67
16	AYDIN	05. Kasım. 1985	4	64
17	ISPARTA	07. Kasım. 1985	7	65

ALTINCI BÖLÜM

SOSYAL POLİTİKA, ARAŞTIRMA ve DÖKÜMANTASYON MERKEZİ ÇALIŞMALARI

TÜRK-İŞ Sosyal Politika, Araştırma ve Dökümantasyon Merkezi'nin geçmiş dönem çalışmaları, belirlenen ilkeler doğrultusunda sürdürülmüştür. Ülkemizde meydana gelen ekonomik ve sosyal gelişim ile değişmelerin çalışma hayatına etkileri izlenerek, TÜRK-İŞ görüş ve ilkeleri çerçevesinde kamuoyu yaratılmasına katkıda bulunulmaktadır. Yönetim Kurulu'muzun bu kapsamdaki çalışmalarına temel olmak üzere, araştırmalar yapılarak veri hazırlanmıştır.

Bu çerçevede; ücret-fiyat alanındaki gelişmelerin çalışanlar aleyhine olduğu ve refah düzeyini geriletmediği ortaya konulmuştur. Asgari ücretin tesbiti çalışmalarına hazırlık bakımından ayrıntılı bir rapor hazırlanmıştır. Konfederasyonumuza bağlı sendikalarımızın yeni mevzuat çerçevesinde uyguladıkları grevler izlenerek, grevde kaybolan işgünü sayısı, katılan işçi sayısı v.b. bilgiler derlenmiştir.

Raporun ikinci bölümünde ayrıntılı olarak sözü edilen "Gezici Tarım İşçilerinin Sorunları" paneli için aynı konuda bir kitapçık hazırlanarak katılanlara ve ilgililere sunulmuştur.

Yeni yasal düzenlemeler çerçevesinde 1984 yılından itibaren sendikalarımız tarafından bağitlanan toplu iş sözleşmelerini ve ulaşılan durumu yansıtan bilgileri içeren "kitap" hazırlanarak baskıya verilmiştir. Ayrıca, ülkemiz sosyo-ekonomik yapısında önemini ve önceliğini koruyan işsizlik-istihdam sorununa yeni bir yaklaşım kazandırması amacına dönük olarak, "İstihdam,Emek Yoğun Yatırım Programları" isimli ILO yayınının tercümesi yapılarak baskıya verilmiştir.

Bu çalışmaların yanısıra, Bakanlıklardan, Sendikalarımızdan, Basın ve Üniversite temsilcilerinden, Öğrencilerden Merkezimizi ilgilendiren konularda gelen talepler karşılanmıştır. Konfederasyonumuzun yayın organı olan TÜRK-İŞ Dergisi için, yazılar hazırlanmıştır. Çeşitli toplantılara verilen görev gereği iştirak edilerek, Konfederasyonumuz görüşleri açıklanmıştır.

YEDİNCİ BÖLÜM

BASIN ve HALKLA İLİŞKİLER MERKEZİ ÇALIŞMALARI

7. Konfederasyonumuzun 34.Kuruluş yıldönümüne rastlayan Samsun'daki Başkanlar Kurulu toplantımızdan bu yana, Basın ve Halkla İlişkiler Büromuzun çalışmaları da yoğun bir şekilde devam etmiştir.

Samsun toplantısı sonrasında TÜRK-İŞ Genel Başkanı ve TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri' nin bazı Sendikalarımız yetkilileriyle birlikte Karadeniz'de yaptığı inceleme gezisinde Basın Danışmanlarından Erkin OKAY görev almış, Ordu,Giresun,Trabzon ve Rize'de yapılan çalışmalar, Trabzon'da uygulanan seminer açılışı TRT ve yazılı basına intikal ettirilmiştir.

Bu arada Eğitim Büromuzun düzenlediği Antalya ve Gököy seminerlerinde de Basın Danışmanlarımız Burhan DODANLI ve Erkin OKAY hem basınla ilişkilerin sağlanması, hem de konuşmacı olarak görev almışlardır.

8 Ekim'de başlayıp, 19 Ekim'de sona eren ve adına "Mahalli Sorunların Tesbiti" dediğimiz Doğu ve İç Anadolu gezisinde de Basın Danışmanı Erkin OKAY görevli olarak bulunmuş, 8 ilde yapılan toplantıların tutanak halinde tesbit görevi yerine getirilmiştir.

Bu arada AAFLI tarafından hazırlanan bir program gereğince yazılı basından üç gazete ile Basın Danışmanımız Burhan DODANLI Amerika'ya inceleme gezisine gönderilmişlerdir.

CUMHURİYET'ten Şükran KETENCİ, GÜNEŞ'ten Refik SÖNMEZSOY, MİLLİYET Gazetesinden Özer ORAL ile Burhan DODANLI, bu gezi sırasında AFL-CIO Genel Kuruluna katılmışlardır.

Basının, gelişen olaylarla ilgili olarak Yönetim Kurulumuzdan açıklama ve tepki talepleri de Basın ve Halkla İlişkiler Büromuz kanalıyla ilgililere ulaşmış,verilen demeçler yazılı olarak ilgili gazete ve dergilere iletilmiştir.

Dergimizin aylık çıkması,dağıtımın zaman zaman gecikmesi gözönünde tutularak, ay ortasında da dört sayfalık bir haber bülteni ile teşkilatın haber ihtiyacını karşılamak yolunda Başkanlar Kurulumuzun daha önceki önerileri istikametinde bülten yayınına başlanmış, bu bültenlerin ilki bu ay ortasında yayınlanarak Teşkilata dağıtılmıştır.

Basın Büromuz'da sürekli bir foto muhabiri çalıştırma gereği gözönünde bulundurularak, Teşkilatımızın yakından tanıdığı ve yıllardır TÜRK-İŞ'e hizmet veren Fotoğrafçı Nihat ÜSTÜN'le bir anlaşma yapılmış ve göreve başlatılmıştır.

Her zaman olduğu gibi, geride bıraktığımız 4 aylık dönem içinde de, özellikle Ankara'da merkezi bulunan Sendikalarımızın eğitim,genel kurul ve benzeri çalışmalarında Basın ve Halkla İlişkiler Büromuzdan istenilen her türlü yardım için Basın

SEKİZİNCİ BÖLÜM

HUKUK BÜROSU ÇALIŞMALARI

Dönem içerisinde Hukuk Büromuzca, aşağıda özetlenen çalışmalar yapılmıştır.

8.1. Davalar :

Geçtiğimiz dönem içerisinde, sendika yöneticileri bakımından önem taşıyan bir dava safahatı geçirilmiştir.

Sendikalar yasasının 47. maddesi uyarınca Sendikaları denetleyen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı denetçileri, Konfederasyonu-muza bağlı Türkiye Çimento, Seramik, Toprak ve Cam Sanayii İşçileri (ÇİMSE-İŞ) Sendikasının 26-27 Kasım 1983 tarihinde yapılan olağanüstü genel kurul toplantısında Genel Başkanlığa seçilen Tamer ERALAN'ın 10 yıllık bilfiil işçilik yapmadığını tesbit ederek haklarında işlem yapılmasını Bakanlıktan talep etmişlerdir.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı konuyu Ankara Valiliğine intikal ettirerek işlem yapılması talebinde bulunmuştur. Ankara Valiliği sendikaya gönderdiği yazıda, 10 yıl fiili çalışması bulunmayan Genel Başkan Tamer Eralan'ın görevden alınarak yerine yedeğinin çağırılması ve sonucun Valiliğe bildirilmesini istemiştir.

Ankara Valiliği Emniyet Müdürlüğünün bu yazısına sendikaca verilen cevapta, Sendikalar Yasasında idari makamlara böyle bir talepte bulunma yetkisi tanınmadığını, sözkonusu iddianın yargı organları tarafından çözüme kavuşturulabileceği bu nedenle konu hakkında dava açılması gerektiği bildirilmiştir.

Bunun üzerine Ankara Valiliğinin tahriki ile Ankara C.Savcılığı 5.4.1985 tarihli dilekçe ile Ankara 4. İş Mahkemesi nezdinde, Çimse-İş Sendikası Genel Başkanı Tamer Eralan'ın yasanın aradığı on yıllık çalışmasının bulunmaması nedeniyle yöneticilik sıfat ve görevinin kaldırılması ve sendikanın feshine karar vermesi talebi ile dava açmıştır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Ankara C.Savcılığınca açılan bu davaya 29.4.1985 tarihli dilekçe ile müdahale talebinde bulunmuştur. Bakanlık, müdahale dilekçesinde; 2822 Sayılı yasanın

47. maddesi uyarınca yapılan denetimler sonucu Tamer Eralan'ın Anayasanın 51 ve 2821 Sayılı yasanın 14. maddesinde sayılan şartlara haiz olmadığı, davalı hakkında seçim işleminin mutlak butlan ile malûl bulunduğu, davalının yaptığı her işlemin haksız fiil mahiyetinde olduğu bu yönü ile kamu düzenini ihlal ettiği, Anayasanın 51. maddesinin açık hüküm taşıdığı, sendikalar kanununun 6. maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak Valilikçe girilen işlemin sonuçsuz bırakılması nedeniyle aynı yasanın 54. maddesinin tatbiki gerekeceği, Valiliğin yazılı ihtarına uymayan Sendika hakkında Dernekler Kanununun 50. maddesinin uygulanması gerekeceği, Anayasanın ve Sendikalar Kanununun kamu düzenini koruma amacıyla konulmuş emredici netelikteki hükümlere aykırı olarak seçilen sendika yöneticisinin yaptığı ve yapacağı işlemlerin emredici hükümlere aykırı olacağı, kamu düzenini ihlal eden bu tür işlemin ortadan kaldırılmasında kamu yararı bulunduğu iddialarını ileri sürmüş ve sonuç olarak Tamer Eralan'ın seçilme işlemlerinin mutlak butlan ile malûl bulunduğunun ve kamu düzenini ihlal ettiğinin tesbitine, Anayasanın 51/2, Sendikalar Kanununun 6 ve 54. maddeleri gereğince sendikanın feshine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Tamer Eralan adına yapılan savunmada; sendikalar yasasında genel kurul dışındaki zorunlu organlara seçilen yöneticileri hangi hallerde yöneticilik görevlerinin son bulacağı, hangi hallerde kendiliğinden ortadan kalkacağı hususlarının 9, 25, 37. maddelerinde teker teker belirlenmiş olduğu, yasanın 52, 53, 56. maddelerinde düzenlenen İş Mahkemelerinin görevine tevdi edilen hususlardan sadece 56. maddenin Bakanlığa iş mahkemesine başvuruda bulunma yetkisi tanıdığı, dava konusu olayın 56. madde ile ilgisi bulunmadığı bu hale göre dava konusu olayla ilgili olarak idari makamlara yöneticiliğe son verme ve sendikayı feshetme yetkisinin tanınmadığı, dava dilekçesinde yasal dayanak olarak gösterilen Sendikalar Yasasının 6. maddesinin sendikaların Kuruluşları ile ilgili olması nedeniyle dava konusu olaya uygulanamayacağı, 54. maddenin de KURUCULAR hakkında amir hüküm taşıması nedeniyle davalıya tatbik edilemeyeceği, sendikalar yasasının 63. maddesi delaletiye Dernekler Yasasının 50. maddesinin bu olaya uygulama kabiliyeti bulunmadığı çünkü Dernekler Yasasının sendikalar hakkında uygulanabilecek maddelerin teker teker sayıldığı, bunlar arasında, 50. maddenin bulunmadığı iddia olunarak bu iddiaları kanıtlayan Yargıtay emsal kararları mahkemeye sunulmuştur.

Diğer yandan davanın esası ile ilgili olarak yapılan savunmamızda; Sendikalar Yasasının 14/14, ncü maddesinde, sendika yöneticiliğine seçilebilmek için zorunlu olan en az on yıl bilfiil çalışmış olma şartının Sosyal Güvenlik Kurumlarının kayıtlarına göre tesbit olunacağını hükme bağlandığı, Türkiye'de Sosyal Güvenlik Kuruluşlarının T.C. Emekli Sandığı, Bağ-Kur, SSK ve kanunla kurulu sandıklardan müteşekkil bulunduğu, kanun koyucunun sosyal güvenlik kuruluşları arasında fark gözetmerek tüm sosyal güvenlik kuruluşlarındaki kayıtları esas kabul ettiği, buna göre yönetici seçilecek kimsenin ister TO.Emekli Sandığı, ister Bağ-Kur ister SSK ister kanunla kurulmuş sair sosyal güvenlik kuruluşları (Sandıklar) iştirakçisi olarak çalışmış olsun, bu kuruluşlardaki toplam hizmet süresinin nazara alınması gerekeceği, öte yandan Sendikalar Yasasının 20,29 ve 24. maddelerindeki hükümlere göre işçi iken sendika yöneticiliğine seçilen kimsenin sendika üyeliği sıfatının devam edeceği, Sendikalar Kanununa göre ancak üye olma hakkı taşıyanların sendikalı olabileceği başka bir ifade ile sendikaya üye olabileceklerin bu kanun anlamında işçi sayıldıkları, sendika yöneticisinin de üyelik sıfatı devam etmekle sendikalar kanununa göre işçi sayılacakları, bunun tabii sonucu olarak da yöneticilikte geçen sürenin sendikalar kanunu bakımından işçilikte geçmiş sayılması gerekeceği, bu durumda on yıllık sürenin sendikalar kanunu bakımından işçilikte geçmiş sayılması gerekeceği bu durumda on yıllık sürenin hesabında sendikalar kanunundaki işçilik ölçüsünün esas alınmasının zorunlu bulunduğu, yöneticiye tanınan sigortalı olma hakkından hareketle primi ödenen tüm sürelerin birlikte nazara alınacağı, bütün bunların dışında, davalının Sendikalar yasasının geçici 4. maddesinin kapsamında bulunduğu, geçici dördüncü madde ile, kanunun yürürlük tarihinde işbaşında bulunan sendika yöneticilerine durumları ne olursa olsun, statülerine bakılmaksızın iki dönem daha seçilme hakkı tanındığı, geçici maddenin istisna hükmü olduğu, istisna hükmünün kimlere uygulanacağını belli bulunduğu, istisnadan yararlanacaklar için kanunun kayıtlayıcı hükümlerinin uygulanmasının hukuk tekniğine aykırı bulunduğu iddia olunarak davalının, diğer savunmalar nazara alınmasa bile, geçici 4. maddenin uygulama alanına gireceği iddia olunmuştur.

Ankara 4. İş Mahkemesi yukarıda özetlenen savunmalarımızı benimseyerek C.Savcılığınca açılan davanın REDDİNE karar vermiştir.

Mahkeme kararı önemi nedeniyle tam metin olarak aşağıda sunulmuştur.

T.C.

ANKARA

4.İŞ MAHKEMESİ

Esas No :1985/434
Karar No :1985/843
Hakim :Utku Öztürk 18426
Katip :Gülendam Dedeoğlu
Davacı :Kamu Hukuku
Davalılar :1 Tamer Eralan
Vekili :Av.Hüseyin Ekmekçioğlu-Ankara Barosu Avukatlarından:
2-Ali Erdun-Türkiye Çimento Seramik Toprak ve Cam
San.İşçileri Sendikası Gn.Eğt.Sek.

Müdahil talebinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
bulunan :

Vekili Av.İzge Nazlıoğlu-Ankara Barosu Avukatlarından.

Dava Konusu:Sendika yasasına muhalefet.

Dava Tarihi:

Karar Tarihi:12.9.1985

D A V A

Ankara C.Savcılığı tarafından mahkememize gönderilen 5.4.1985 gün ve 1985/80 sayılı yazı ile Türkiye Çimento,Seramik,Toprak ve Cam Sanayi İşçileri Sendikasının 26-27 Kasım 1983 tarihinde yapılan olağanüstü Genel Kurul Toplantısında Genel Başkanlığa seçilen Tamer Eralan ile Genel Eğitim Sekreterlerinden Ali Erdun'un 10 yıl bilfiil işçilik yapmadıklarından bahis ile yöneticilik sıfatlarının kaldırılmasına dair Ankara Valiliğince düzenlenen evrakların gönderildiği ve adı geçenlerin yöneticilik sıfat ve görevlerinin kaldırılıp, kaldırılmaması hususunda 2821 sayılı yasanın 55. maddesi delaleti ile aynı yasanın 6,45 ve 63. maddeleri gereğince gerekli kararın verilmesi talep edilmiştir.

./..

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı mahkememize göndermiş bulunduğ. 30.5.1985 günlü yazıları ile, davaya müdahil olarak kabul edilmeleri gerektiğini ve Anayasanın 51/7.fıkrasında ve yine 2821 Sayılı Yasada 10 sene bilfiil işçiliği olmayan şahısların sendika zorunlu organlarına seçilemeyeceklerinin belirtildiğini ve davalıların yöneticilik sıfatların kamu düzenini ihlal etmesi nedeni ile Anayasanın 51/2. maddesi ile Sendikalar Yasasının 6 ve 54. maddeleri gereğince Türkiye Çimse, Seramik, Toprak ve Cam Sanayi İşçileri Sendikasının feshine karar verilmesini talep etmişlerdir.

Cevap:Davalı Temer Eralan vekili cevap dilekçesinde: Davanın İş Mahkemesinde görülemeyeceğini ve 2821 sayılı yasanın 14. maddesinde sendika zorunlu organları seçimlerinin yargı gözetimi altında yapılacağını hükme bağlandığını ve aynı maddenin 3. fıkrası gereğince yargı gözetiminin yerine getirilmesi yer seçim kurulu başkanına ait olacağını ve bu nedenle iş mahkemesinin görevli sayılmasının usul ve kanuna aykırı olduğunu ve ayrıca seçimlerin devamı sırasında yapılan işlemler ile tutanakların düzenlenmesinden itibaren 2 gün içinde seçim sonuçlarına itiraz edilmesi gerektiğini ve seçim kurulu başkanının vereceği kararın kesin olduğunu ve müvekkilinin Genel Başkanlığa seçildiği Genel Kurul sonuçlarının Çankaya bir nolu Seçim Kurulu Başkanlığınca belirlendiğini ve kanuni itiraz süresi geçtikten sonra seçim sonuçlarının aynı kurul tarafından sendikaya bildirildiğini ve bu nedenle yasada belirtilen süreden sonra bu şekilde dava açılmasının yasaya aykırı olduğunu beyan etmiş ve ayrıca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının müdahale talebinin yerinde olmadığını ve idari makamlara sendika yöneticilerinin sıfatlarının kaldırılmasını talep etme yetkisi verilmediğini ve ayrıca Ankara C.Savcılığının talep yazısında ne istendiğinin açıkça belirtilmediğini ve talep yazısında belirtilen hususların bu yazıda gösterilen maddelerle çelişik bir durum yarattığını belirtmiş, ve ayrıca yönetici seçilebilmek için aranılan 10 yıl bir fiil çalışmış olma şartının müvekkili yönünden mevcut olduğunu ve ayrıca 2821 sayılı yasanın geçici 4. maddesinin 2822 sayılı yasa ile değişik 2. fıkrasının müvekkilinin durumunu düzenlediğini ve ona kazanılmış bir hak sağladığını beyanla açılan davanın reddini istemiştir.

Davalılardan **Ali** Erdun duruşmalarda hazır bulunmamış ve kendisine son yapılan Genel Kurul toplantısı sonunda sendika zorunlu organlarına seçilmediği görülmekle bu şahsa yeniden tebliğat yapılması yönüne gidilmemiş ve mevcut delillerle göre bu şahıs hakkında inceleme yapılmıştır.

Deliller ve Gerekçe: Ankara C.Savcılığının talep dilekçesinde, davalıların 10 yıl bir fiil işçilik yapmadıklarından bahis ile haklarında bir karar verilmesi istenilmektedir.

C.Savcılığı tarafından mahkememize gönderilen belgelerin tetkikinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yapılan incelemeler sonunda, Tamer Eralan ve Ali Erdun'un yönetici olabilmek için Anayasanın öngördüğü 10 yıl bir fiil işçilik hizmetinin bulunmadığı gerekçesiyle bu şahıslar hakkında gerekli uyarının yapılmasının Ankara Valiliğinden istendiği ve **Ankankara** Valiliğince Türkiye Çimse-İş Sendikasına gerekli uyarıda bulunulduğu ve sendikanın bu uyarıya karşı iddia ve istinatların yerinde olmadığı ve yöneticilerin görevden uzaklaştırılamayacağı şeklinde karşılık verdiği ve ayrıca Ankara C.Savcılığı tarafından her iki davalı hakkında sendikalar yasasına muhalefet suçundan dolayı takipsizlik kararı verildiği görülmektedir.

Davalılardan Tamer Eralan vekili iddiaya mahkememize iştirak edilmemiş ve görülen anlaşmazlığın yasanın öngördüğü ve Seçim Kurulu Başkanına müracaat için belirttiği süreden sonra ortaya çıkmış olduğu ve dolayısıyla sendikalar yasasından doğan anlaşmazlıkların görülüp sona erdirilmesinde iş mahkemeleri görevli ve yetkili olduklarından davalı vekilinin görev ve itirazı yerinde görülmemiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 51. maddesinde işçi sendika konfederasyonlarının üst kuruluşlarında yönetici olabilmek için en az 10 yıl bir **fiil** işçi olarak çalışmış olma şartının gerektiği belirtilmiştir.

2821 Sayılı Sendikalar yasasının 14. maddesinin 14. fıkrası 2882 Sayılı yasa ile değişik işçi sendikası veya konfederasyonlarının Genel Kurulu dışında zorunlu organlarına seçilebilmek için 5. maddede aranan bir yıldan beri fiilen çalışır şartı olmak hariç diğer şartlar ve sendikanın kurulu bulun-

duğu işkolunda en az bir yıl fiilen çalışmış olmak şartı aranır ve çalışma sürelerinin tesbitinde Sosyal Güvenlik kuruluşlarının kayıtları esas alınır hükmü yer almaktadır.

2821 Sayılı yasanın geçici 4. maddesinin 2822 sayılı yasa ile değişik 2 fıkrasında, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sendika, sendika şubesi veya konfederasyonların genel kurulları dışındaki organlarına seçilmiş bulunanlardan sıfatlarına bakılmaksızın 9. maddenin 5.fıkrası hükmüne göre 4 veya daha fazla olağan Genel Kurul dönemini dolduranlar 2 dönem daha seçilebilirler. Hükmü getirilmiştir ve 2821 sayılı yasanın 9. maddesinin 3. fıkrasında ise, sendikaların, sendika şubelerinin ve konfederasyonların genel kurul dışındaki organlarının üyeliklerine aynı kişinin üst üste 4 olağan genel kurulca seçilebilecekleri hükmünün mevcut olduğu görülmektedir.

Davalı vekili, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının müdahale talebinin yersiz olduğunu iddia etmekte ise de, Anayasada ve sendikalar yasasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına çalışma hayatının düzenlenmesinde görev verildiği kabul edilerek müdahale talebinin reddi isteği yerinde görülmemiştir.

Müdahil Bakanlık dilekçesinde, davalının kanunun himaye altına olamayacağını ve Anayasanın ve sendikalar yasasının amir hükümleri gereği seçilemeyecek olan şahısların zorunlu organlara geçici maddeye dayanılarak seçilmiş sayılmalarının Anayasaya aykırı olacağını ve bu şekilde seçilen şahısların durumlarını düzenleyen bir hükmün yasada bulunmamasının bu şahısların görevi devam etmeleri için birneden olamayacağını ve mahkemelerin Anayasa ve kanunlara ve Medeni Kanunun 1. maddesine göre karar vermeleri gerektiğini ileri sürmekte.

Anayasada hernekadar 10 sene bir fiil çalışma şartı aranmakta ise de, 2821 sayılı yasanın 14. maddesinde aynı hususa işaret edilmekle beraber yapılan kanunda bu şekilde seçilmiş olan şahısların durumlarının ne olacağı şeklinde açık bir hükmün mevcut olmadığını kanunun tetkikinden anlaşılmaktadır.

Anayasanın 51. ve Sendikalar yasasının 14. maddesinde yer alan hükmün emredici olduğu kabul edilebilir. Ancak Anayasada ve Kanunda bu hükmün Müeyyidesi öngörülmemiştir.

Sendikalar Kanununun 14. maddesinde belirli bir itiraz süresi konulmuş ve bu konuda yapılacak itirazların kısa sürede çözüme bağlanması uygun görülmüştür.

İtiraz süresi geçtikten veya itirazların karara bağlanmasından sonra sonuçların kesinleşeceği yasadaki anlaşılmakta olup.2821 sayılı yasanın 14. maddesinin 52.madde ile birlikte ele alınması halinde, en az 10 yıl bir fiil işçi olarak çalışma şartına ilişkin hükmün mutlak emredici hüküm niteliği taşımadığı sonucuna bu şekilde varılmaktadır.

Sendikalar Kanununun geçici 4. maddesinde öngörülen intikal hükmünün, 4.dönem olağan genel kurulda üst üste seçilmemiş olanlardan 10 yıl bilfiil çalışma şartına haiz olmayanların durumunu açıkça belirtmemiş ancak geçici 4. maddenin ikinci fıkrasındaki statülerine bakılmaksızın deyiminin kapsamına girenler gözönünde tutulduğunda kanun koyucunun bunların da 2 dönem daha seçilebilmelerine imkan tanıdığı sonucuna varılmaktadır.

Yukarıda belirtilen geçici 4. amaddenin Milli Güvenlik Konseyi tarafından kabul edilmiş bulunması ve ayrıca Milli Güvenlik Konseyi tarafından çıkarılan yasaların Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülemediğinden belirtilen geçici 4. maddenin Anayasaya aykırı olduğu ve Anayasa ile çelişkili olduğu hususu tartışma konusu yapılamayacağından ve Milli Güvenlik Konseyinin yasa koyucu olarak geçici 4. maddede belirtilen şahısların durumunu gözönüne alarak gerekli düzenlemeyi yapmış ve onlara yeni bir hak tanımış olduğu görülmekle mahkememizin Anayasa ve yasa kapsamı dışına çıkarak yasanın öngörmediği müeyyideyi uygulaması kabul edilebilecek bir husus değildir.

Yine Anayasamız Türkiye Cumhuriyetini Demokratik ve Sosyal bir Hukuk Devleti olarak ikinci maddesinde tanımlamış ve 51. maddesinde de sendika özgürlüğü bir hak olarak benimsenmiştir.

T.C. Devletin üyesi bulunduğu Uluslararası kuruluşlarca kabul edilen sözleşmelerde çalışanların kurdukları örgütlerin temsilcilerini özgürce ve seçme hakkına sahip oldukları ilkesi hükmüne bağlanmış ve geçici 4. maddenin sendika örgütlerinin

temsilcilerini özgürce ve seçme hakkı doğrultusunda belli ölçülerde serbestlik getirdiği ve bu hükmün 10 yıllık işçilik süresini doldurmamış yöneticiler bakımından da geçerlilik kazanacak biçimde değerlendirilmesinin Anayasanın temel ilkelerine uygun düştüğü kanaatine varılmış ve bu düşünceler altında geçici 4. maddenin öngördüğü hususların sendika organlarına seçilmiş kişilerden 14. maddede gösterilen en az 10 yıl çalışmış olma koşuluna sahip bulunmayanları da kapsayacak biçimde anlaşılması ve uygulanması gerektiğine mahkememizce kanaat getirilmiş ve davalı Tamer Eralan'ın Sendika Yönetim Kurulu Başkanlığına seçilmiş olmasının ve halen yürüttüğü görevin Anayasaya ve Kanunlara uygun olarak yürütüldüğü kabul edilmekle bu davalı hakkında davanın ve talebin kabule şayan olmadığı sonucuna varılmaktadır.

Davalılardan Ali Erdun'un son Genel Kurul toplantısında sendika zorunlu organlarından herhangi birisine seçilmediği ve böylece bir görevinin bulunmadığı davalı tarafca verilen dosyaya verilen belgelerden anlaşılmakla bu şahıs hakkında talep ve dava şartının doğmamış olduğu kabul edilmekle bu şahıs hakkındaki taleplerinin de reddine karar verilmesi uygun görülmüştür.

HÜKÜM: Yukarıda belirtilen nedenlerden:

1- Davalılardan Ali Erdun'la ilgili olarak Ankara C.Savcılığı'nın 1985 gün ve Basın hazırlık dosyasının 1985/80 sayılı yazıları ile açılan davanın, bu şahsın dava tarihinde ve halen sendika zorunlu organlarında görevli bulunmadığı ve bu organlara seçilmemiş olduğu tesbit edilmekle konusu bulunmayan bu şahısla ilgili isteğin reddine.

2- Yine Ankara C.Savcılığı tarafından yukarıda belirtilen yazı ile davalılardan Tamer Eralan hakkında açılan davanın bu şahsın sendika zorunlu organlarına seçilebilmek ve bu görevleri yapabilmek için gerekli şartlara haiz olduğunun tesbit edilmiş olması nedeni ile reddine.

3- Davanın mahiyeti icabı harç alınmasına gerek olmadığına.

./..

4- Taraflarca yapılan masrafların takdirine ve davanın mahiyet icabı kendi üzerlerinde bırakılmasına dair 12.9.1985 gün müdahil Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı vekili Hazine Avukatı İzge Nazlıoğlu ile davalılardan Tamer Eralan vekili Av.Hüseyin Ekmekçioğlu'nun yüzlerine karşı ve diğer davalının yokluğunda ve Yargıtay yolu açık olmak üzere verilen karar açıkça ve usulen okunup anlatıldı.

Yukarıda metni verilen mahkeme kararı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı adına Hazine Avukatı tarafından temyiz olunmuştur.

Kararı inceleyen Yargıtay 9. Hukuk Dairesi Mahkeme kararını usul ve kanuna uygun bularak **ONAMISTIR.**

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin, oybirliği ile aldığı 5.11.1985 tarih 985/10403-10146 sayılı Onama ilanı aşağıdadır.

T.C.

YARGITAY

9.Hukuk Dairesi

YARGITAY İLAMI

Esas No :1985/10403

Karar No :1985/10146

Kamu Hukuku ile ~~1-Tamer~~ Eralan adına Avukat Hüseyin Ekmekçioğlu 2-Ali Erdun, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı adına avukat İzge Nazlıoğlu aralarındaki dava hakkında Ankara 4.İş Mahkemesinden verilen 12.9.1985 günlü ve 434/843 sayılı hüküm, davalılardan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı avukatınca temyiz edilmekle dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle uyumsuzluğun 2821 sayılı Kanunun geçici 4. maddesi kapsamında çözülmüş olmasına göre yerinde görülmeyen bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun olan hükmün ONANMASINA, 5.11.1985 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan V.
A.Berksun

Üye
H.Özer

Üye
S.Çetinelli

Üye
İ.Çallı

Üye
A.Özkul

Bir önceki raporumuzda açıklaması yapılan İstanbul/Sişli 1 ve 4. Asliye Hukuk Mahkemelerinde görülmekte olan tazminat davalarının yargılaması devam edilmektedir.

Keza, Konfederasyonumuz ve Bölge Temsilcilikleri işyerlerinde çalışan işçiler adına toplu iş sözleşmesi yapmak üzere çağrıda bulunan TezKoop-İş Sendikası Bakanlıkça yetki almış isede Koop-İş Sendikasının itirazı üzerine durum Ankara 2.İş Mahkemesine intikal etmiş olup, yargılaması devam etmektedir.

8.2. Mevzuat Çalışmaları :

Bir önceki raporumuzda da belirtildiği gibi çalışma hayatını doğrudan yada dolaylı olarak ilgilendiren yasalardan, Konfederasyonumuz görüş ve ilkeleri doğrultusunda değiştirilmesi gerekli görülenler üzerinde tadil tasarıları, asıl ve ek madde ilavesi teklifleri konusunda çalışmalar sürdürülmektedir.

Konfederasyonumuz mevzuat komisyonunun gündeminde bulunan diğer konuların işlenmesi faaliyetleri sürdürülmektedir.

8.3. Diğer Faaliyetler :

Her dönem olduğu gibi geçtiğimiz dönem içerisinde de, üye kuruluşlarımızın Konfederasyonumuza yazılı yada sözlü olarak intikal ettirdikleri hukuki sorunlar hakkında mütalaalar verilmiş, çalışma hayatı ile ilgili konularda düzenlenen toplantı, seminer yada konferanslara iştirak edilmiş, bu toplantılarda TÜRK-İŞ görüş ve önerileri açıklanmış, bu arada üye kuruluşlarımızın üyesi olan işçilerle diğer işçilerin Konfederasyonumuza gönderdikleri dilekçeler cevaplandırılmış, gerekli görülmesi halinde ilgili makamlara üye adına başvurular yapılmıştır.

DOKUZUNCU BÖLÜM

DIŞ İLİŞKİLER MÜDÜRLÜĞÜ

9. 9.1. Yurtiçi Temasları

- 1) Kısa adı CISL olan İtalyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun 7-14 Temmuz 1985 tarihleri arasında Roma'da yaptığı Olağan Genel Kuruluna, vaki davet gereği TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Orhan BALABAN ile Dış İlişkiler Müdür Yardımcısı Derviş ALBAYRAK katılmışlardır.
- 2) 4-6 Ekim 1985 tarihleri arasında Lefkoşe'de yapılan TÜRK-SEN Kongresine TÜRK-İŞ Genel Sekreteri M.Sadık ŞİDE ile Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Orhan BALABAN ve bazı Başkanlar Kurulu Üyeleri katılmıştır. Kıbrıs'ta M.Sadık ŞİDE başkanlığındaki TÜRK-İŞ Heyeti KKTC Devlet Başkanı Rauf DENKTAŞ, Başbakan Dr.Derviş EROĞLU, Güvenlik Kuvvetleri Komutanı Tuğgeneral Selçuk SAKA, Barış Kuvvetleri Komutanı Korgeneral Şahabettin AKINCI, Büyükelçi Bedrettin TUNAHUŞ, KKTC Meclis Başkan Vekili Dr.Sait GÜVEN, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Mehmet ALTUNAY'ı ziyaret etmiş, ortak sorunlara ilişkin görüş alış-verişinde bulunmuştur.
- 3) Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu AFL-CIO'nun 28-31 Ekim 1985 tarihleri arasında ABD'de yapılan Olağan Kongresine, vaki davet uyarınca Genel Başkan Şevket YILMAZ, TÜRK-SEN Genel Başkanı Hüseyin CURCIOĞLU ve TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Müdürü Şanar TAYŞİ katılmışlardır.
- 4) TÜRK-İŞ/AAFLI Projesi çerçevesinde ABD'de düzenlenen çalışma hayatı ile ilgili gazeteciler seminerine katılmak üzere TÜRK-İŞ Basın Danışmanı Burhan DODANLI, Cumhuriyet Gazetesinden Şükran KETENCİ, Milliyet Gazetesinden Özer ORAL ve Güneş Gazetesinden Refik SÖNMEZSOY 16.10.1985 tarihinde ABD'ne gönderilmişlerdir.
- 5) TÜRK-İŞ/AAFLI ortak projesi gereğince, muhtelif işkollarında incelemeler yapmak üzere 14.7.1985 - 14.8.1985 tarihleri arasında Hüseyin PALA, Servet SOFUOĞLU, Yener KAYA ve Tamer ERALAN Amerika Birleşik Devletlerine gönderilmişlerdir.

9.2. TÜRK-İŞ'e Gelen Heyetler:

- 1) 18 Eylül 1985 günü Federal Almanya Baden-Württemberg Eyaleti Parlamentosundan 29 kişilik bir parlamenter heyeti TÜRK-İŞ'i ziyaret etmişlerdir. Genel Başkan Şevket YILMAZ başkanlığında diğer Yönetim Kurulu Üyelerinin de katıldığı ve 2 saat süren bu toplantıda, Genel Başkan Şevket YILMAZ 6 sayfalık bir brifing sunmuştur. Bu brifingte ağırlık noktasını yurtdışında, özellikle Federal Almanya'da çalışan Türk işçilerinin güncel sorunları oluşturmıştır. ./..

2) 25 Eylül 1985 günü Kuzey Atlantik Assamblesi Ekonomik Alt Komisyonu Üyeleri TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ tarafından kabul edilmiştir. Bu toplantıda Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik durum, Sendikaların durumu, diğer güncel önemli sorunlar tartışılmıştır.

3) 15 Ekim 1985 günü Federal Almanya Aşağı Saksonya Eyaletinden gelen çeşitli meslek kuruluşlarından 28 kişilik heyet TÜRK-İŞ Genel Merkezini ziyaret etmiştir. Genel Sekreter M.Sadık ŞİDE ve Genel Eğitim Sekreteri Kaya ÖZDEMİR tarafından kabul edilen heyete, 2,5 saat süreyle Türkiye'nin içinde bulunduğu genel durum, sendikalar ve sendikal hak ve özgürlükler, F.Almanya'da yaşayan Türk işçilerinin sorunları anlatılmış ve karşılıklı bilgi alış-verişinde bulunulmuştur.

4) İstanbul'da yapılan bir Uluslararası seminere tebliğ sunmak üzere gelen ILO Genel Direktörü Francis BLANCHARD ile TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ, Türkiye'deki temel sendikal haklarla ilgili son gelişmeler üzerinde bir görüşme yapmıştır.

5) YOL-İŞ, AĞAÇ-İŞ ve ÇİMSE-İŞ Sendikaları ile Uluslararası İnşaat ve Ağaç İşçileri Federasyonu tarafından ortaklaşa düzenlenen Seminer'de, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ anılan Federasyon Genel Sekreteri John LÖFBLAD ve Kuzey Federasyonu İnşaat İşçileri Sendikası Genel Sekreteri Ulf ASP ile görüşmüştür.

6) Uluslararası Metal Federasyonu IMF Genel Başkanı Hans MAYER tarafından Türkiye'de inceleme yapması için görevlendirilen Jörg BARZINCKI, 28.10.1985 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret etmiştir. Genel Eğitim Sekreteri Kaya ÖZDEMİR ve Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Orhan BALABAN tarafından kabul edilen konuk ile Türkiye'deki son gelişmeler hakkında ve Federal Almanya ve diğer ülkelerdeki gelişmelerle ilgili bilgi alışverişinde bulunulmuştur.

7) 1.11.1985 günü TÜRK-İŞ'e gelen İsviçre'de yayınlanan Der Bund Gazetesi baş muhabiri Gustav A.LANG, Genel Sekreter M.Sadık ŞİDE tarafından kabul edilmiştir. Türkiye'nin genel durumu, coğrafik konumu, demokratikleşme süreci, sendikal hak ve özgürlükler konusunda sorular soran muhabire, genel durum anlatılmıştır.

9.3. Aralık/1985 içinde Yapılacak Toplantılar

TÜRK-İŞ/DGB Toplantısı (İstanbul, 4-7 Aralık 1985)
1980 yılının Kasım ayında son defa yapılan TÜRK-İŞ/DGB Sürekli Sendika Komisyonu Toplantısı, Haziran/1985'de Cenevre'de yapılan bir hazırlık toplantısında alınan ortak kararlar doğrultusunda, 4-7 Aralık 1985 tarihleri arasında İstanbul'da yapılacaktır. Bu toplantının gündemini Türkiye ve Almanya'daki ekonomik ve politik durum, Almanya'da çalışan Türk işçilerinin sorunları, özellikle işsizlik, kesin dönüş, yeniden uyum sağlama, işçi çocuklarının okul ve meslek eğitimi sorunları, emeklilik ve benzeri konular oluşturmaktadır.

ICFTU İcra Kurulu Toplantısı

18-19 Aralık 1985 tarihleri arasında ICFTU Olağan İcra Kurulu Toplantısı

M A L Í R A P O R

1985 hesap döneminde 1.1.1985 tarihinden 31.10.1985 tarihine kadar 10 aylık sürede yapılan mali işlemler neticesi muhasebe hesap planımızdaki sıraya göre aşağıya çıkarılmıştır.

1- KASA HESABI

1.1.1985 tarihinden 31.10.1985 tarihine kadar;

Tahsilatlar toplamı	686.737.866,03
Ödemeler toplamı	686.404.799,13
31.10.1985 tarihli mevcut.....	333.066,85 TL.dır.

2- BANKALAR HESABI

1.1.1985 tarihinden 31.10.1985 tarihine kadar;

Banka hesaplarımıza yatırılan	497.851.213,84
Banka hesaplarımızdan çekilen	390.931.126,97
31.10.1985 tarihli mevcut.....	106.920.086,87 TL.dır.

Banka Mevcutları dökümü

Etibank Merk.Şube 904340 Hesap	602.203,01
İş Bankası Yeni.Şubesi 372 Hesap	2.282.774,92
Ziraat Bank.Yenişehir Şb.26109 Hesap	7.217.851,33
Sümerbank Yenişehir Şb.7792592 Hesap	39.564.208,61
Vakıflar Bank. 71551 Vadeli hesap	12.825.563,-
Vakıflar Bank. 71552 Vadeli Hesap	25.651.125,-
Vakıflar Bank. 71957 Vadeli hesap	16.982.054,-
Vakıflar Bank. 70295 Vadeli hesapf	1.773.988,-
Vakıflar Bank. 13200 Fon Hesapları	20.219,-
Vakıflar Bank. 1340	100,-

Toplam..... 106.920.086,87 TL.

3- ALACAKLAR HESABI

Depozitolar :

Genel Merkez ve Bölge Temsilciliklerimize ait elektrik,su depozito ebdeli olarak yapılmış ödeme toplamı 78.034,78 TL.dır.

Kefaletler

Sosyal Sigortalar Kurumuna ödenen kefalet borcu ödemesi olup, 800.000.-TL.dır.

Personel Borçları

Personele verilmiş bulunan ve aylık taksitler halinde personelden tahsil edilmekte olan 26 personelin 31.12.1984 tarihindeki borçları tutarı 1.768.080.- TL. iken 31.10.1985 tarihinde 172.500.-TL.ya inmiş olup, borçlu personel sayısı 3'dür. (Personel borçları 7.5.1983 tarihinden önce Toplu İş Sözleşmesi gereğince verilmiştir.)

Muhtelif Alacaklar:

Akşam Gazetesinin TÜRK-İŞ tarafından işletildiği döneme ait gazetede çalışanların dava neticesi kesinleşmiş alacaklılarına, gazetenin Basın-İş Sendikasına devrinden dolayı tarafımıza rücu edilen alacaklılarına Basın-İş Sendikası adına yapılan ödemeler, Kooperatifçilik Fonundan Tükobirlik (Ankara ve Civarı Tüketim Kooperatifleri Bölge Birliği) ne AAFLI tarafından TÜRK-İŞ aracılığı ile işletme sermayesi olarak verilen borç ve dayanışma fonundan Bes-İş ve Toleyis sendikalarına 7.5.1983 tarihinden önce verilmiş bulunan borçlar bu grupta işleme tabi tutulmuş olup, dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Tükobirlik	1.000.000.-	
Akşam Gazetesi (İşletilen döneme ait)	1.423.499,74	
Basın-İş Sendikası (Akşam Gazetesi devrinden)	1.059.990,50	
Fehmi ANLAROĞLU (Gazetenin devrinden)	110.000,-	
Bes-İş Sendikası	700.000,-	
Toleyis Sendikası	431.500.-	
Muhtelif alacaklar	3.724.990,24	4.724.990,24 TL.
Kooperatif Kredileri	<u>1.000.000.-</u>	
	4.724.990,24 TL.	

Alacaklar Hesabı Dökümü :

Depozitolar	78.034,78
Kefaletler	800.000.-
Personel Borçları	172.500.-
Muhtelif alacaklar	<u>4.724.990,24</u>
Toplam.....	5.775.525,02 TL.dır.

4- AVANSLAR HESABI

Bölge Temsilcilik Avansları;

Yurtiçi 8 Bölge Temsilciliği, Samsun Eğitim Merkezi ve Batı Avrupa İrtibat Büromuza gönderilen sarf avanslar bu grupta işleme tabi tutulmuştur. Yönetim Kurulumuzca miktarı tesbit edilen avans Bölge Temsilciliklerimiz ve Eğitim Merkezimizce aylık olarak, kapatılmaktadır. Batı Avrupa İrtibat Büromuzun faaliyetine son verilmiş olduğundan avans hesabı Merkez Bankası onayından sonra kapatılacaktır.

31.10.1985 tarihi itibariyle Temsilcilik Avans bakiyeleri aşağıya çıkarılmıştır. (Temsilciliklerimiz limit üzeri avansı yakacak ihtiyacı nedeniyle gönderilmiştir.)

Avrupa İrtibat Bürosu	17.330.992,93
İstanbul 1.Bölge Temsilciliği	1.195.445,-
Eskişehir 2.Bölge Temsilciliği	500.000.-
İzmir 3.Bölge Temsilciliği	715.385,-
Adana 4.Bölge Temsilciliği	400.000,-
Sivas 5.Bölge Temsilciliği	506.434.-
Samsun 6.Bölge Temsilciliği	220.000.-
Diyarbakır 7.Bölge Temsilciliği	300.000.-
Bursa 8.Bölge Temsilciliği	559.888,75
Eğitim Merkezi	<u>999.667.-</u>
Toplam.....	22.727.812,68 TL.

İş ve Seyahat Avansları

Yurtdışı ve yurtiçi seyahat avansları ile genel merkez ve Samsun Eğitim Sitesi binaları onarım, tesisat ve tadilat işleri karşılığı iş avansı olarak verilen avanslar bu grupta işleme tabi tutulmuş olup, rapor tarihi itibarıyla iş avansı olarak 17.427.090.- TL. seyahat avansı olarak 1.791.307,54 TL. ödenmiştir.

Avanslar hesabı Dökümü:

Bölge Temsilcilik avansları	22.727.812,68
İş avansları	17.427.090.-
Seyahat avansları	<u>1.791.307,54</u>
Toplam.....	41.946.210,22 TL.

5- PEŞİN ÖDENEN GİDERLER

6.5.1984 tarihinde yayınlanan İşçi ve İşveren Sendika ve Konfederasyonların Devletçe denetlenmesi esaslarına ilişkin Tüzük esasları gereğince gelecek yılları ilgilendiren giderler olması nedeniyle bu hesap çalıştırılmış olup, ödemesi 1985 yılı içinde yapılmakla beraber hizmetten faydalanılması 1986 hesap dönemine taşan oto ve bina sigorta bedellerinin 1986 yılı giderlerinde yer almak üzere bu gruptan anılan gider kalemleri için 664.585,50 TL. ödeme yapılmıştır.

6- SABİT DEĞERLER HESABI

Demirbaşlar:

Genel Merkezimizin, yurtiçi 8 Bölge Temsilciliğimiz, Eğitim Merkezimiz ve Batı Avrupa İrtibat Büromuzda bulunan ve demirbaş defterinde kayıtlı demirbaş mevcutlarımız toplamı 28.575.727,06 TL. olup, dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Batı Avrupa İrtibat Büromuz kapatılmış olduğundan Merkez Bankası ile hesapların kapatılması ve gümrük işlemlerinden sonra Büro demirbaşları ile ilgili gerekli kayıt yapılacaktır.

Merkez Demirbaşları	16.012.542,81
1.Bölge Temsilciliği Demirbaşları	1.331.397,60
2.Bölge " "	121.679,50
3.Bölge " "	210.125,85
4.Bölge " "	835.867,32
5.Bölge " "	107.957.-
6.Bölge " "	234.421,06
7.Bölge " "	55.592,50
8.Bölge " "	866.238,75
Eğitim Merkezi	8.307.838,79
Batı Avrupa İrtibat Bürosu Demirbaşları	<u>492.065,88</u>

Toplam..... 28.575.727,06 TL.

Taşıt Araçları:

Genel Merkez ile Bölge Temsilcilikleri ve Samsun Eğitim Merkezimiz hizmet otolarımızın kayıtlı değerleri 28.837.070,- TL.dır.

Binalar:

Genel Merkez binamızla, İstanbul, Eskişehir, İzmir, Adana, Bursa ve Sivas Bölge temsilcilikleri ve Samsun Merkezimiz hizmetinde bulunan gayrimenkuller toplamı 56.740.759,32 TL. olup, bulundukları yerler itibariyle dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Merkez Bankası	8.742.978,77
İstanbul Binası	481.500.-
Eskişehir "	257.035.-
İzmir "	192.600.-
Adana "	327.181.90
Sivas "	4.770.050.-
Bursa	4.386.160.-
Eğitim Merkezi Binası	<u>37.583.253,65</u>
	56.740.759,32 TL.

Yatırımlar:

TÜRK-İŞ İnşaat A.Ş.

Üye Kuruluşlarımızla müştereken tesis edilen "TÜRK-İŞ Konut Mevzularını Geliştirme ve Gerçekleştirme A.Ş."ne 100.000.- TL. kuruluş sermayesi olarak ödenmiş ve bu grupta işleme tabi tutulmuştur.

Akmosan İştiraki;

Aksaray'da kurulu AKMOSAN'a (Aksaray Motor Sanayii A.Ş.) 70.000.000.-TL. ile iştirakte bulunulmuş olup, gerekli izahat fonlar ~~hesabında~~ yer almıştır.

Sabit Değerler Hesabı Dökümü:

Demirbaşlar	28.575.727,06
Taşıt araçları	28.837.070.-
Binalar	56.740.759.32

Yatırımlar:

TÜRK-İŞ İnşaat A.Ş.	100.000.-
Akmosan A.Ş.	<u>70.000.000.-</u>

Toplam..... 184.253.556,38 TL.dır.

./..

7- EMANETLER HESABI

Ekim/1985 ayı ödemelerinden yapılan kanuni kesintilerle, personelden yapılan sendika aidatı kesintileri toplamı 6.084.405,04 TL. olup, dökümü aşağıya çıkarılmıştır.

Gelir Vergisi kesintileri	2.999.158.-
Stopajlar	368.250.-
Damga Vergisi	57.590,50
Sigorta Primleri	1.945.191,54
Sendika aidatları	691.370.-
İcra kesintileri	22.845.-
Toplam.....	6.084.405,04

8- FONLAR HESABI

Grev ve Lokavt Fonu	1.680.276,33
Kooperatifçilik fonu	1.050.100.- TL.

1985 hesap döneminde her iki hesap grubunda da herhangi bir işlem olmamıştır. Söz konusu miktarlar II.Dönem bakiyesidir.

Ulusal İhtiyaçlar Fonu:

Kıbrıs Barış Harekâtı sonrasında ülkemizin büyük ihtiyaç duyduğu Dizel Motor Sanayi- nin tesisi amacıyla üyelerimiz ve üye kuruluşlarımızca oluşturulan fona 71.794.207.-TL. ödeme yapılmış ve meslağın 70.000.000.-TL.sı ile, Tümosan,Taksan,Temsan ve Desiyab'ın iştiraki ile kurulan AKMOSAN'a (Aksaray motor Sanayii A.Ş.) ortak olunmuş bakiye 1.773.938,-TL. Vakıflar Bankası Yenişehir Şubesi 70595 nolu hesapta vadeli mevduat, 20.219.-TL.sı ise 13200 nolu hesapta vadesiz mevduat olarak bloke edilmiştir.

Deprem Yardım Fonu

Erzurum ve Kars illerinde meydana gelen deprem felâketi nedeniyle felaketzede vatan- daşlarımıza yardım amacı ile Vakıflar Bankası Ankara Şubesinde açtırılan 1340/5 ve 70512 nolu hesaplara üyelerimiz ve üye kuruluşlarımızca faiz dahil 40.465.215,91 TL. yardım yapılmış hesapta 100.-TL.bakiye bırakılmak suretiyle Bayındırlık İmar ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğünün T.Emiâk Kredi Bankası Ankara Şubesindeki 10 nolu hesaplarına yatırılmıştır.

Fonlar Hesabı Dökümü:

Grev ve Lokavt Fonu	1.680.276,33
Kooperatifçilik Fonu	1.050.100.-
Ulusal İht.Yrd.Fonu	71.794.207.-
Deprem Yardım Fonu	100.-

Toplam..... 74.524.683,33 TL.

./..

9- BİLANÇO DEVİR HESABI

Gelir ve Giderlerimizin aktarıldığı bu hesap neticesine göre aşağıda belirtildiği üzere on aylık faaliyet dönemi sonunda 410.250.609,99 TL. gelire mukabil 301.675.036,74 TL. gider yapılmış olup, 108.575.573,25 TL. gelir-gider müsbet farkı elde edilmiştir.

31.10.1985 tarihi itibariyle Gelir-Gider Dökümü:

GİDERLER		GELİRLER	
İDARİ GİDERLER	94.294.704,30	ÜYELİK AİDATLARI	343.497.385,-
YÖN.ÜCRET YOL.ÖD.GİDER.	20.919.480,40	BANKA FAİZ GELİRLERİ	10.458.742,-
PERSONEL ÜS.YOL.GİD.	161.501.356,54	MAL VARLIĞI GELİRLERİ	8.559.000,-
PERSONEL TAZ.SOS.Y.GİD.	24.958.995,50	YAYIN GELİRLERİ	91.700,-
		DİĞER GELİRLER	47.603.782,99
Gider Toplamı	301.675.036,74	Gelirler Toplamı	410.250.609,99
Gelir-Gider Müsbet farkı.....	108.575.573,25		
TOPLAM.....	410.250.609,99	TOPLAM.....	410.250.609,99

GELİRLERİMİZ:

Üyelik Aidatları

Konfederasyonumuz gelirlerinin esasını üyelik aidatları teşkil etmektedir. 1985 hesap döneminin geride bırakılan 10 aylık süresi içerisinde yapılan aidat tahsilatı tutarı 343.497.385,- TL. 11.11.1985 tarihi itibariyle aidat borcu tutarı da 124.274.356,-TL'dir. Teşkilâtımızın aidat ödemeyi taahhüt ettikleri üye sayıları üzerinden tahsili gereken miktara göre %26,5 eksiktir. Bu ödeme noksanlığı hiçde azımsanmıyacak bir meblağa ulaşmıştır. Bilindiği üzere aidat borçlarının ödenmesi hakkında zaman zaman sözlü ve yazılı uyarılarla aidat borçlarının kapatılması talep edilmiştir.

Konfederasyonumuzun Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Teftiş Kurulu Müfettişlerince yapılan denetiminde TÜRK-İŞ üyelik aidatlarının neden zamanında tahsil edilmediği, aidat borçlusu sendikalar hakkında ne gibi işlem yapıldığı sorulmuştur. Aidat ödeme vecibesinin meşru mazeret hâli hariç zamanında yerine getirilmesi Ana Tüzük gereğidir. Vecibesini yerine getirmeyen kuruluşların mâli durumlarının tesbiti için TÜRK-İŞ Denetim Kuruluna yazılı olarak başvuruda bulunulmuştur.

Aidat ödemelerindeki aksaklık yapılalcak hizmetlerin finansmanını sağlamada güçlük yaratacağından aidatların Ana Tüzüğümüzün 21.maddesinde belirtilen esaslara göre ödenmesi gerekmektedir.

Üye kuruluşlarımızın 31.10.1985 tarihine kadar yaptıkları aidat ödemeleri, ile 11.11.1985 tarihi itibariyle borçları aşağıya çıkarılmıştır.

./..

TEŞKİLATIN 31.10.1985 TARİHİ İTİBARIYLA
YAPTIĞI AİDAT ÖDEMELERİ VE EKİM 1985 SONU
İTİBARIYLA TAHAKKUK ETMİŞ
AİDAT BORCU

<u>Teşkilatın Adı :</u>	<u>Ödediği Miktar</u>	<u>11.11.1985 Tarihi İtibariyle Borcu</u>
TARIM-İŞ SENDİKASI	9.225.000.-	1.725.000
T.MADEN-İŞ SENDİKASI	16.195.000.-	4.950.000.-
GWL.MADEN-İŞ SENDİKASI	12.255.870	14.456.942-(Ağ. 985 sonu itibariyle)
PETROL-İŞ SENDİKASI	16.422.600.-	5.804.500.-
TEKGIDA-İŞ SENDİKASI	44.280.000.-	13.200.000.-
ŞEKER-İŞ SENDİKASI	9.040.500.-	.-
TEKSİF SENDİKASI	36.900.000.-	.-
DERİ-İŞ SENDİKASI	1.660.500.-	495.000.-
AĞAÇ-İŞ SENDİKASI	2.521.500.-	676.500.-
SELÜLOZ-İŞ SENDİKASI	4.407.500.-	2.880.000.-
BASIN-İŞ SENDİKASI	1.047.900.-	1.213.900.-
BASİSEN	13.567.657.-	.-
BASS	3.462.696.-	.-
T.ÇİMSE-İŞ SENDİKASI	8.500.000.-	6.232.000.-
KRİSTAL ÇİTŞER-İŞ SEND.	1.500.000.-	2.414.400.-
TÜRK METAL SEND.	33.087.000.-	5.175.000.-
LİKAT-İŞ SENDİKASI	3.464.500.-	448.500.-
YOL-İŞ SENDİKASI	25.953.000.-	15.360.000.-
TES-İŞ SENDİKASI	20.541.000.-	9.060.000.-
TEZKOOP-İŞ SENDİKASI	2.500.000.-	8.002.200.-
KOOP-İŞ SENDİKASI	1.000.000.-	2.124.787.-
TÜMTİS	-	1.957.200.-
DEMİRYOL-İŞ SEND.	11.808.000.-	5.436.000.-
DENİZCİLER SENDİKASI	4.182.000.-	703.800.-
HAVA-İŞ SENDİKASI	2.993.901.-	788.260.-
DOK GEMİ-İŞ SENDİKASI	2.550.200.-	438.150.-
HABER-İŞ SENDİKASI	900.000.-	1.989.100.-
SAĞLIK-İŞ SENDİKASI	5.239.800.-	1.562.000.-
TOLEYİS SENDİKASI	-	9.117.156.-
T.HARB-İŞ SENDİKASI	15.712.758.-	2.662.158.-
T.G.S.	1.213.503.-	226.803.-
T.BELEDİYE-İŞ SENDİKASI	31.365.000.-	5.175.000.-
	343.497.385.-	124.274.356.-

TEŞKİLATIN 31.10.1985 TARİHİ İTİBARI İLE
YAPTIĞI AİDAT ÖDEMELERİ VE EKİM 1985 SONU
İTİBARI İLE TAHAKKUK ETMİŞ
AİDAT BORCU

<u>Teşkilatın Adı :</u>	<u>Ödediği Miktar</u>	<u>11.11.1985 Tarihi İtibariyle Borcu</u>
TARIM-İŞ SENDİKASI	9.225.000.-	1.725.000
T.MADEN-İŞ SENDİKASI	16.195.000.-	4.950.000.-
GWL.MADEN-İŞ SENDİKASI	12.255.870	14.456.942-(Ağ. 1985 sonu itibariyle)
PETROL-İŞ SENDİKASI	16.422.600.-	5.804.500.-
TEKGIDA-İŞ SENDİKASI	44.280.000.-	13.200.000.-
ŞEKER-İŞ SENDİKASI	9.040.500.-	.-
TEKSİF SENDİKASI	36.900.000.-	.-
DERİ-İŞ SENDİKASI	1.660.500.-	495.000.-
AĞAÇ-İŞ SENDİKASI	2.521.500.-	676.500.-
SELÜLOZ-İŞ SENDİKASI	4.407.500.-	2.880.000.-
BASIN-İŞ SENDİKASI	1.047.900.-	1.213.900.-
BASİSEN	13.567.657.-	.-
BASS	3.462.696.-	.-
T.ÇİMSE-İŞ SENDİKASI	8.500.000.-	6.232.000.-
KRİSTAL ÇİT SER-İŞ SEND.	1.500.000.-	2.414.400.-
TÜRK METAL SEND.	33.087.000.-	5.175.000.-
LİKAT-İŞ SENDİKASI	3.464.500.-	448.500.-
YOL-İŞ SENDİKASI	25.953.000.-	15.360.000.-
TES-İŞ SENDİKASI	20.541.000.-	9.060.000.-
TEZKOOP-İŞ SENDİKASI	2.500.000.-	8.002.200.-
KOOP-İŞ SENDİKASI	1.000.000.-	2.124.787.-
TÜMTİS	-	1.957.200.-
DEMİRYOL-İŞ SEND.	11.808.000.-	5.436.000.-
DENİZCİLER SENDİKASI	4.182.000.-	703.800.-
HAVA-İŞ SENDİKASI	2.993.901.-	788.260.-
DOK GEMİ-İŞ SENDİKASI	2.550.200.-	438.150.-
HABER-İŞ SENDİKASI	900.000.-	1.989.100.-
SAĞLIK-İŞ SENDİKASI	5.239.800.-	1.562.000.-
TOLEYİS SENDİKASI	-	9.117.156.-
T.HARB-İŞ SENDİKASI	15.712.758.-	2.662.158.-
T.G.S.	1.213.503.-	226.803.-
T.BELEĞİYE-İŞ SENDİKASI	31.365.000.-	5.175.000.-
	<u>343.497.385.-</u>	<u>124.274.356.-</u>

Banka Faiz Gelirleri:

1985 yılının 10 aylık döneminde bankalardaki mevduatımıza tahakkuk eden faiz miktarı 10.453.742.- TL.dır.

Mal Varlığı Gelirleri:

Konfederasyonumuz Merkez binası toplantı salonu ve pasaj bölümünden elde edilen kira bedeli olarak 3.599.000.-TL. tahsilat yapılmıştır.

Yayın Gelirleri:

TÜRK-İŞ Dergisinin (ücretsiz gönderilen mahaller dışında) abone bedeli olarak; 91.700.-TL. tahsilat yapılmıştır.

Ceza Paraları Fonu Yardımı:

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından, Bakanlığa sunulan proje uyarınca Ceza Paraları Fonundan 10.000.000.-TL. tahsilat yapılmıştır.

Diğer Gelirler:

Samsun Eğitim Merkezimizde yapılan seminere iştirak eden kursiyerlerin yemek ve yatma giderleri karşılığı olarak; 3.694.500.-TL.,Proje Büromuzun giderleri karşılığı olarak 33.399.317,99 TL ve müteferrik gelir olarak 9.965.- TL. toplam bu fasıldan elde edilen gelir tutarı 37.603.782,99 TL. olmuştur.

Gelirlerimizin Dökümü:

Üyelik Aidatları	343.497.385.-
Banka Faiz Gelirleri	10.453.742.-
Mal Varlığı Gelirleri	3.599.000.-
Yayın Gelirleri	91.700.-
Ceza Paraları Fonu Yardımı	10.000.000.-
Diğer Gelirler	37.603.782,99
Toplam.....	410.250.609,99 TL.dır.

G İ D E R L E R İ M İ Z:

1- YÖNETİCİ, ÜCRET, YOLLUK ve ÖDENEK GİDERLERİ:

13.Genel Kurul kararınca tesbit edilen miktarlar üzerinden Yönetim Kurulu Ücret ve ikramiyeleri olarak, Ocak-Ekim 1985 döneminde brüt 15.375.869,40 TL. yurt içi ve yurtdışı yollukları olarak brüt 5.543.611.-TL. ödeme yapılmıştır.

PERSONEL ÜCRET YOLLUK ve TAZMİNAT GİDERLERİ

2- PERSONEL ÜCRET GİDERLERİ:

Merkez ve Bölge Temsilciliklerimizde görev yapan personele ücret, ikramiye, çocuk yardımı ve yakacak yardımı olarak yapılan ödemeler aşağıya çıkarılmıştır. ./..

<u>Y e r i</u>	<u>Ödenen Miktar</u>
Merkez Personeli	69.355.162,29
İstanbul Bölge Personeli	9.640.473,71
Eskişehir Bölge Personeli	3.836.738,83
İzmir " "	6.761.134,33
Adana " "	5.308.655,37
Sivas " "	6.375.327,40
Samsun " "	5.437.709,81
Diyarbakır " "	7.753.283,20
Bursa " "	3.914.207,86
Eğitim Merkezi	9.003.959,80
Proje Personeli	24.370.051,94
Toplam.....	151.756.704,54

3- PERSONEL YOLLUK GİDERLERİ:

Merkez ve Bölge Temsilcilikleri Personeline yapılan yolluk-ödemeleri aşağıya çıkarılmıştır.

<u>Y e r i</u>	<u>Ödenen Miktar</u>
Merkez Personeli Yollukları	6.575.227.-
İstanbul Bölge Personeli	243.260.-
Eskişehir Bölge Personeli	196.071.-
İzmir Bölge Personeli	400.593.-
Adana Bölge Personeli	275.932.-
Sivas Bölge Personeli	430.586.-
Samsun Bölge Personeli	171.040.-
Diyarbakır Bölge Personeli	577.953.-
Bursa Bölge Personeli	121.498.-
Eğitim Merkezi	108.207.-
Proje Personeli	644.785.-
Toplam.....	9.745.152.-

4- PERSONEL TAZMİNAT ve SOSYAL YARDIM GİDERLERİ

Personeler T.İ.S. gereği ödenen doğum,,ölüm,evlenme yardımları ile,aynı yemek bedelleri ve kıdem tazminatı ödemeleri aşağıya çıkarılmıştır.

İhbar tazminatı ödemeleri	211.200.-
Kıdem Tazminatı ödemeleri (11 personele)	17.373.817.-
T.İ.S.Gereği Sos.Yardım Ödemeleri	7.373.978,50
Toplam.....	24.958.995,50 TL.

5- İDARİ GİDERLER

Genel Merkez ve Proje Bürosu ile Bölge Temsilcilikleri ve Samsun Eğitim Merkezimizin Haberleşme, Kırtasiye-Yayın, Ulaşım, Bina toplantı ve konuk, demirbaş tamir giderleri olarak yapılan harcamalar ile ICFTU, TUAC ve MPM'ye ödenen üyelik aidatları aşağıya çıkarılmıştır.

İdari Giderler Dökümü

Merkez Haberleşme Giderleri	7.725.859,67
Merkez Kırtasiye Yayın Giderleri	4.145.044.-
Merkez Ulaşım Giderleri	7.802.414,50
Merkez Bina giderleri	14.478.677,43
Merkez Toplantı Konuk Giderleri	1.428.616.-
Merkez demirbaş tamir giderleri	351.582.-
Proje İdari Giderleri	461.512.-
Diğer giderler	306.439,51

İstanbul Bölge İdari Giderleri	3.118.492,57
Eskişehir " " "	805.767.-
İzmir " " "	1.638.171,23
Adana " " "	1.435.232.-
Sivas " " "	807.215,65
Samsun " " "	390.288.-
Diyarbakır " " "	1.045.272,04
Bursa " " "	1.181.933,85
Eğitim Merkezi " "	4.435.454.-
Eğitim Seminer Giderleri	26.639.822.-
Batı Avrupa İrtibat Bürosu	147.665.-
Ödenen Aidat Giderleri	15.389.245,75
TOPLAM.....	94.294.704,30

Giderler Dökümü

Yönetici Ücret Giderleri	15.375.869,40
Yönetici yolluk giderleri	5.543.611.-
Personel ücret giderleri	151.756.704,54
Personel yolluk giderleri	9.745.152.-
Personel tazminat ve sosyal Yard.Gider.	24.958.995,50
Eğitim Giderleri	31.075.276.-
Merkez idare giderleri	36.700.145,11
Bölge Temsilcilikleri idari giderleri	11.130.037,44
Ödenen aidatlar	15.389.245,75

GİDERLER TOPLAMI..... 301.675.036,74 TL.

./..

31.10.1985 TARİHİ İTİBARIYLA

DEFİTERİ KEBİR MİZANI

	B O R Ç	A L A C A K	BORÇ BAKİYE	ALACAK BAKİYE
10. KASA HESABI	686.737.866,03	686.404.799,13	333.066,35	.-
11. BANKALAR HESABI	497.851.213,86	390.931.126,97	106.920.086,87	.-
12. ÇEŞİTLİ AVANS.HESABI	7.376.605,02	1.601.000.-	5.775.525,02	.-
13. AVANSLAR HESABI	95.346.863,14	53.400.652,92	41.946.210,22	.-
14 PEŞİN ÖDENEN GİD.HS.	664.585,50	.-	664.585,50	.-
15. SABİT DEĞERLER HS.	184.511.056,38	257.500,-	184.253.556,38	.-
20. EMANEİLER HESABI	57.992.191,04	64.076.596,08	.-	6.084.405,04
21. ÇEŞİTLİ BORÇLAR HS.	6.342.907.-	6.342.907.-	.-	.-
30. FONLAR HESABI	.-	74.524.683,33	.-	74.524.683,33
31. DİLANÇO DEVİR HESABI	.-	150.703.369,22	.-	150.703.369,22
40. GELİRLER HESABI	1.000.-	410.251.609,99	.-	410.250.609,99
50. GİDERLER HESABI	<u>302.398.967,74</u>	<u>723.931.-</u>	<u>301.675.036,74</u>	<u>.-</u>
TOPLAM	<u>1.839.223.255,69</u>	<u>1.839.223.255,69</u>	<u>634.343.067,53</u>	<u>634.343.067,53</u>

TÜRK-İŞ

31.10.1985 Tarihli Bilançosu

AKTİF HESAPLAR	Lira	Kr.	Lira	Kr.	PASİF HESAPLAR	Lira	Kr.	Lira
KASA HESABI			333.066	85	EMANETLER HESABI			6.084.40
BANKALAR HESABI			106.920.086	87	Gelir Vergisi Kesintileri	2.994.158		
Etilbank 904340 Hesap.	602.203	01			Stopajlar	368.250		
İş Bankası 372 Hesap	2.282.774	92			Damga Vergisi Kesintileri	57.590	50	
Ziraat B. 26109 Hesap	7.217.851	33			Sigorta Prim Kesintileri	1.945.191	54	
Sümerbank 7792592 Hesap	39.564.208	61			Sandık Aidatı Kesintileri	691.370		
Vakıflar Bankası 13200 Hesap (F)	20.219				İcra Kesintileri	22.845		
Vakıflar Bankası (F) 70295 Hs	1.773.988				ÇEŞİTLİ BORÇLAR			
Vakıflar Bankası (F) 1340/5 Hs	100							
Vakıflar Bankası 71551 Hes.	12.825.563				FONLAR HESABI			74.524.683
Vakıflar Bankası 71552 Hes.	25.651.125				Grav ve Lokavt Fonu	1.680.276	33	
Vakıflar Bankası 71957 Hes.	16.982.054				Kooperatiflik Fonu	1.050.100		
ÇEŞİTLİ ALACAKLAR HESABI			5.775.525	02	Ulusal İhtiyaçlar Yar. Fonu	71.794.207		
Depozitolar	7.803.478				Deprem Yardım Fonu	100		
Kefalet Alacakları	800.000				BİLANÇO DEVİR HESABI			259.283.942
Personel Borçları	172.500				30.9.1985 Tar. Özvarlık	249.257.278	77	
Kooperatif Kredileri	1.000.000				Ekim 85 Ayı Gelirleri	37.337.010		
Sandık Kredileri	3.724.990	24			Toplam	286.594.288	77	
Muhtelif Alacaklar			41.946.210	22	Ekim 85 Ayı Giderleri	27.310.346	30	
AVANSLAR HESABI					31.10.1985 Tar. Özvarlık	259.283.942	47	
Bölge Temsilcilik Avansları	22.727.812	68			Carl Yıl Gel. Gid. Hs			
İş Avansları	17.427.050				Birikmiş Gelir Hs.			
Seyahat Avansları	1.791.307	54			Birikmiş Gider Hs.			
PEŞİN ÖDENEN GİDERLER HS.			664.585	50				
SABİT DEĞERLER			184.253.556	38				
Yatırımlar Hesabı								
Türk-İş İnş. Şti.	100.000							
Akmosan İştiraki	70.000.000							
Binalar								
Merköz Binası	8.742.978	77						
İstanbul B. Binası	481.500							
Eskişehir B. Binası	257.035							
İzmir B. Binası	192.600							
Adana B. Binası	327.181	90						
Bursa B. Binası	4.386.160							
Eğt. Merkezi Binası	37.583.253	65						
Sivas B. Binası	4.770.050							
Taşı Araçları	28.837.070							
Demirbaşlar								
Merköz Demirbaşları	16.012.542	81						
İstanbul B. »	1.331.397	60						
Eskişehir B. »	121.679	50						
İzmir B. »	210.125	85						
Adana B. »	835.867	32						
Sivas B. »	107.957							
Samsun B. »	234.421	06						
Diyarbakır B. »	55.592	50						
Bursa B. »	866.233	75						
Eğitim Mer. »	2.307.833	79						
Batı Av. İrt. B. »	482.065	88						
TOPLAM			339.893.030	84	TOPLAM			339.893.030 84

TÜRK-İŞ

31.10.1985 Tarihli Bilançosu

AKTİF HESAPLAR	Lira	Kr.	Lira	Kr.	PASİF HESAPLAR	Lira	Kr.	Lira	Kr.
KASA HESABI			333,066	85	EMANETLER HESABI			6,084,405	04
BANKALAR HESABI			106,920,086	87	Gallr Vergisi Kesintileri	2,994,158	---		
Elbank 804340 Hesap	602,203	01			Stopajlar	368,250	---		
İş Bankası 372 Hesap	2,282,774	92			Damga Vergisi Kesintileri	57,590	50		
Ziraat B. 26109 Hesap	7,217,851	33			Sigorta Prim Kesintileri	1,945,191	54		
Sümerbank 7792592 Hesap	39,564,208	61			Sendika Aidatı Kesintileri	691,370	---		
Vakıflar Bankası 13200 Hesap (F)	20,219	---			İcra Kesintileri	22,845	---		
Vakıflar Bankası (F) 70295 Hs	1,773,988	---							
Vakıflar Bankası (F) 1340/5 Hs	100	---			ÇEŞİTLİ BORÇLAR				
Vakıflar Bankası 71551 Hes.	12,825,563	---							
Vakıflar Bankası 71552 Hes.	25,651,125	---							
Vakıflar Bankası 71957 Hes.	16,982,054	---							
ÇEŞİTLİ ALACAKLAR HESABI			5,775,525	02					
Depozitörlar	78,034	78			FONLAR HESABI			74,524,683	33
Kefalet Alacakları	800,000	---			Grev ve Lokavt Fonu	1,680,276	33		
Personel Borçları	172,500	---			Kooperatifçilik Fonu	1,050,100	---		
Kooperatif Kredileri	1,000,000	---			Ulusal İhtiyaçlar Yar. Fonu	71,794,207	---		
Sandık Kredileri		---			Deprem Yardım Fonu	100	---		
Muhtelif Alacaklar	3,724,990	24							
AVANSLAR HESABI			41,946,210	22					
Bölge Temsilcilik Avansları	22,727,812	68			BİLANÇO DEVİR HESABI			259,283,942	47
İş Avansları	17,427,050	---			30.9.1985 Tar. Özvarlık	249,257,278	77		
Seyahat Avansları	1,791,307	54			Ekim 85 Ayı Gallrleri	37,337,010	---		
PEŞİN ÖDENEN GİDERLER HS.			664,585	50	Toplam	286,594,288	77		
SABİT DEĞERLER			184,253,556	38	Ekim 85 Ayı Giderleri	27,310,346	30		
Yatırımlar Hesabı					31.10.1985 Tar. Özvarlık	259,283,942	47		
Türk-İş İnş. Şti.	100,000	---			Çarî Yıl Gel. Gid. Hs.				
Akmosan İştiraki	70,000,000	---			Birikmiş Gallr Hs.				
Binalar					Birikmiş Gider Hs.				
Merkez Binası	8,742,978	77							
İstanbul B. Binası	481,500	---							
Eskişehir B. Binası	257,035	---							
İzmir B. Binası	192,600	---							
Adana B. Binası	327,181	90							
Bursa B. Binası	4,336,160	---							
Eğl. Merkez Binası	37,583,253	65							
Sivas B. Binası	4,770,050	---							
Taşı Araçları			28,837,070	---					
Demirbaşlar									
Merkez Demirbaşları	16,012,542	81							
İstanbul B. »	1,331,397	60							
Eskişehir B. »	121,619	50							
İzmir B. »	2,101,25	85							
Adana B. »	835,867	32							
Sivas B. »	107,957	---							
Samsun B. »	234,421	06							
Dişarbakır B. »	55,592	50							
Bursa B. »	866,238	75							
Eğitim Mer. »	8,407,333	79							
Batı Av. İrt. B. »	482,065	88							
TOPLAM			339,893,030	84	TOPLAM			339,893,030	84

TÜRK-İŞ 14. ÇALIŞMA DÖNEMİNDE
GENEL BAŞKANLIKLARA GÖNDERİLEN GENELGELER

Sıra No	GENELGENİN KONUSU	SAYISI	TARİHİ	ÇIKIŞ SERVİSİ
81	TÜRK-İŞ 34. Kuruluş Yılı Kutlama Töreni Hk.	85-1851-5/43	23.7.1985	GSK.
82	Katma Değer Vergisi Hk.	85-1877-5/43	24.7.1985	GSK.
83	Çalışma ve Sosyal Güven- lik Bakanlığının 17.7.1985 tarihli tebliği	85-1883-5/43	24.7.1985	GSK.
84	1987 Yılı Uluslararası evsizlere barınak yılı hk.	85-1892-5/43	24.7.1985	SOS.
85	İSİG Seminerleri hk.	85-1928-5/43	5.8.1985	EĞT.
86	Seyfi Demirsoy Camii inşaatına yardım hk.	85-1935-5/43	7.8.1985	GSK.
87	MPM'nin verimlilik soh- bet toplantısı hk.	85-1937-5/43	8.8.1985	EĞT.
88	MPM Genel Sekreterli- ğinin yazısı hk.	85-1980-5/43	12.8.1985	EĞT.
89	Eylül-Ekim 1985 ayların- da yapılacak seminerlerin ertelenmesi	85-1985-5/43	19.8.1985	EĞT.
90	TBMM Başkanlığının Genel Kurul toplantısına davet yazısı hk.	85-2000-5/43	19.8.1985	EĞT.

./..

Sıra No	GENELGENİN KONUSU	SAYISI	TARİHİ	ÇIKIŞ SERVİSİ
91	Malatya'da yapılacak Koop. Semineri Hk.	85-2021-5/43	22.8.1985	EĞT.
92	Metin OĞAN'ın Türk-İş Eğitim Md.lüğüne atanması hk.	85-2022-5/43	22.8.1985	EĞT.
93	Genel Eğitim Sekreterleri Toplantısı Hk.	85-2116-5/43	12.9.1985	EĞT.
94	MPM Refa projesi hk.	85-2120-5/43	12.9.1985	EĞT.
95	Albüm Hk.	85-2128-5/43	13.9.1985	TEŞ.
96	Seminerlerin Ertelenmesi hk.	85-2141-5/43	16.9.1985	EĞT.
97	SSK'nun 1985-1986 Öğretim Yılı öğrenci Bursları hk.	85-2143-5/43	16.9.1985	SOS.
98	İzmir'de yapılacak sendikal mevzuat eğitim semineri hk.	85-2151-5/43	17.9.1985	EĞT.
99	İllerdeki Toplantılar hk.	85-2184-5/43	19.9.1985	TEŞ.
100	İstanbul'da yapılacak sendikal mevzuat eğitimi semineri hk.	85-2186-5/43	19.9.1985	EĞT?
101	Doğu illeri toplantısı hk.	85-2192-5/43	20.9.1985	TEŞ.

Sıra No	GENELGENİN KONUSU	SAYISI	TARİHİ	ÇIKIŞ SERVİSİ
102	Sivas, Malatya ve Kayseri- de yapılacak işçi sağlığı seminerleri hk.	85-2209-5/43	23.9.1985	EĞT?
103	6.Dölge Temsilci Erdoğan GÜMÜŞEL'in atanması	85-2250-5/43	26.9.1985	TEŞ.
104	TÜRK-İŞ'in mufus politika- sı toplantısı hk.	85-2254-5/43	26.9.1985	EĞT.
105	İl Temsilciliği Yönetme- liği hk.	85-2261-5/43	26.9.1985	TEŞ.
106	İl Temsilciliği Yönetme- liği Bölge Temsilcilikle- rine gönderildi	85-2262-5/38	27.9.1985	TEŞ.
107	Diyarbakır ve Elazığ'da ya- pılacak koop.seminerleri hk.	85-2305-5/43	3.10.1985	TEŞ.
108	İşyeri denetimleri hk.	85-2320-5/43	8.10.1985	SGS.
109	Türk-İş Üyesi Sendikaların aidat miktarı hk.	85-2350-5/43	11.10.1985	MUH.
110	TÜRK-İŞ Üye ^U kuruluşları eğitim müdürleri veya uz- manları top.hk.	85-2351-5/43	11.10.1985	EĞT.
111	Ankara'da yapılacak sen- dikal mevzuat eğitimi se- mineri hk.	85-2400-5/43	17.10.1985	EĞT.
112	Tüketici sorunları anketi hk.	85-2425-5/43	18.10.1985	TEŞ

Sıra No	GENELGENİN KONUSU	SAYISI	TARİHİ	ÇIKIŞ SERVİSİ
113	Geziçi Tarım işçileri- nin semineri hk.	85-2426-5/43	18.10.1985	GSK.
114	İşyerlerinin teftiş ve denetimi hk.	85-2450-5/43	22.10.1985	GSK.
115	Kütahya kadın işçiler semineri hk.	85-2455-5/43	22.12.1985	KAD.
116	Sendikacılık ihtisas eğitimi zekiredi hk.	85-2464-5/43	24.10.1985	EĞT.
117	Posta kod sistemi hk.	85-2489-5/43	31.10.1985	GSK.
118	Yeni yapı kooperatif- leri kurulması hk.	85-2490-5/43	31.10.1985	GSK.
119	Sendikacılık ihtisas Eğitimi semineri hk.	85-2503-5/43	1.11.1985	EĞT.
120	Türk-İş Başkanlar Ku- rulu toplantısı hk.	85-2520-5/43	4.11.1985	GSK.
121	Gen.Teskilatlandırma Böl- ge ve İl Temsilcileri toplantısı hk.	85-2538-5/43	5.11.1985	TES.
122	İl Temsilcileri toplantı- sı hk.(18/19 Kasım 1985)	85-2539-5/43	5.11.1985	TES.

./..

Sıra No	GENELGENİN KONUSU	SAYISI	TARİHİ	ÇIKIŞ SERVİSİ
123	Gen.Teş.Bölge ve İl temsilcileri toplantısı hk. Bölge temsilcilerine	85-2540-5/43	5.11.1985	TEŞ.
124	Kooperatifçilik faaliyetlerinin bildirilmesi hk.	85-2548-5/43	6.11.1985	GSK.
125	Bölge Temsilciliklerine	85-2549-5/43	6.11.1985	GSK.
126	Genç işçilerin sorunları semineri hk.	85-2550-5/43	8.11.1985	EĞT.
127	Bursa'da yapılacak kadın işçiler semineri ertelenmesi hk.	85-2557-5/43	8.11.1985	KAD.

TÜRK-İŞ Bilgi Merkezi

33 9306 BAŞ 1985